

การศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

**สารนิพนธ์
ของ
วิทยา เกริกสกุลกลวิชัย**

**เสนอต่อ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
กุมภาพันธ์ 2543**

154.24

๑๕๘๒ก

ร.๒

การศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

ค ๐ ค.ค. 2543

บทคัดย่อ
ของ
วิทยา เกริกศุกลวณิชย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
กุมภาพันธ์ 2543

วิทยา เกริกสกุลวณิชย์. (2543). การศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน. สารนิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ประธาน , รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรสุกุล กรรมการ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน และ เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษารอบครัว ประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 452 คน และ กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 ที่มีคะแนนวิธีเผชิญความขัดแย้งโดยการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง และการยินยอม ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และมีคะแนนวิธีเผชิญความขัดแย้งโดยการประนีประนอม และการเจรจาต่อรองตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 5 คน นอกจากนี้นักเรียนและสมาชิกครอบครัวสมัครใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาดังกล่าว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบของวิลคอกซัน (Wilcoxon's Matched - Pairs Signed - Ranks Test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุดคือ การยินยอม รองลงมา คือ การประนีประนอม การเจรจาต่อรอง การใช้อำนาจ และการหลีกเลี่ยงตามลำดับ
2. ภายหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน นักเรียนใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการประนีประนอม และ การเจรจาต่อรองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนวิธีเผชิญความขัดแย้งโดยการยินยอมลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

**A STUDY OF STUDENTS' CONFLICT STRATEGIES IN DEALING
WITH THEIR FAMILY MEMBERS**

**AN ABSTRACT
BY
WITTHAYA KROEKSUKONWANICH**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
February 2000**

Witthaya Kroeksukonwanich. (2000). *A Study of Students' Conflict Strategies in dealing with Their Family Members*. Master Project, M.A. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Prof. Dr. Pongpan Kirdpitak , Assoc. Prof. Dr. Khompet Chatsupakul.

The purpose of this research was twofold : (1) to examine the students' conflict strategies in dealing with their family members; and (2) to compare the students' conflict strategies in dealing with their family members before and after participated in the conflict strategies in dealing with their family members development project and received individual counseling and family counseling . The population of the study were 452 Mathayom Suksa II students of Nawaminthrachinuthit Satri Witthaya Phutthamonthon School in Bangkok in the academic year 1999. The subjects participated in the project were 5 students selected from the population and their scores on conflict strategies in dealing with their family members were higher than 75 percentile ranks on forcing, withdrawing, and smoothing; and lower than 25 percentile ranks on compromising and negotiating . Besides, both 5 subject students and their family members volunteered to participate in the project. Mean , Standard deviation , and the Wilcoxon's Matched-Pairs Signed-Ranks test were used to analyze the data.

The results of the study were as follows :

1. The 452 Mathayom Suksa II students' five conflict strategies in dealing with their family members from the ones they used most to the ones they used least were smoothing , compromising , negotiating , forcing, and withdrawing .

2. The used of forcing and the withdrawing strategies of the 5 subjects participated in the conflict strategies in dealing with their family members development project significantly decreased at .01 level while their uses of compromising and negotiating strategies significantly increased at .01 level. No significant differences were found in responses in using smoothing strategies.

สารนิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

ของ

วิทยา เกริกสกุลวณิชย์

ได้รับอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุกกุล)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจิตวิทยาการแนะแนว

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุกกุล)

หัวหน้าภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

วันที่ 25 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ 2543

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....ประธาน

(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุกกุล)

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะความเมตตาของศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ประธานควบคุมสารนิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุภกุล กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล และผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคมที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์จันทร์จิรา เหล่าพ้งนันทน์ และ ทีมงานแนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตลอดจน อาจารย์โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑลทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ และให้การสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา และ ขอขอบใจนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล และ โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคมที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการศึกษาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาที่ให้ความรู้ และคำแนะนำตลอดระยะเวลาการศึกษา และ การทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสนาจารย์เกรียง เกรียงชัยพร และ สมาชิกคริสตจักรประชาสรรค์ดินแดง ที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณ คุณทิพย์วิภา เกริกสกุลวณิชย์ และเพื่อน ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอนมัสการถึงพระคุณอันสูงสุดของบิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณ ผู้ที่เป็นแรงบันดาลใจ ความห่วงใย ตลอดจนกำลังใจต่อผู้วิจัยตลอดมา จนสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

วิทยา เกริกสกุลวณิชย์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง	1
	✓ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	7
	✓ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	7
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	7
	✓ตัวแปรที่ศึกษา	8
	✓นิยามศัพท์เฉพาะ	8
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	11
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน	12
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีเผชิญความขัดแย้ง	31
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว ของนักเรียน	34
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล	49
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาคอครัว	60
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	63
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	63
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	64
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	68
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	70
	ผลการวิเคราะห์	70
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	74
	ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	74
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	76
	อภิปรายผล	77
	ข้อเสนอแนะ	83

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	94
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	142

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1. แสดงแบบแผนการทดลองแบบ One Group - Pretest-Posttest Design	67
2. ผลการศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน	71
3. แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนจำแนกตามปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้ง	72
4. เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนก่อนและหลังการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน	73
5. การตรวจให้คะแนนของแบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน	103
6. เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนด้านการใช้อำนาจก่อนและหลังการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน	135
7. เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนด้านการหลีกเลี่ยงก่อนและหลังการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน	136
8. เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนด้านการยินยอมก่อนและหลังการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน	137
9. เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนด้านการประนีประนอมก่อนและหลังการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน	138
10. เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนด้านการเจรจาต่อรองก่อนและหลังการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน	139
11. เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนก่อนการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน	140

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง

หน้า

12. เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของ
นักเรียนหลังการให้คำปรึกษา ตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความ
ขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

141

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

✕ ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่มีมนุษย์สร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน การที่จะประกอบกันเป็นครอบครัวได้นั้นจะต้องมีทรัพย์สินสมบัติครอบครอง มีกฎ ระเบียบ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ มีรูปแบบของการติดต่อสื่อสาร มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งซับซ้อน มีพลัง มีความผูกพันทางด้านจิตใจ มีความห่วงใย ยากที่จะแตกแยก (หากแยกแล้วมีโอกาสจะกลับมารวมกันใหม่) มีความผูกพันใกล้ชิดทางอารมณ์ และ มีความซื่อสัตย์ต่อกัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ . 2540 : 1)

✕ ในสภาพปัจจุบันสถาบันครอบครัวได้รับผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ทำให้โครงสร้าง—บทบาทและหน้าที่ของครอบครัว เปลี่ยนไปบทบาทและหน้าที่ดั้งเดิมต่อการอบรมสั่งสอนกล่อมเกลাজิตใจของสมาชิกภายใน ครอบครัวจึงมีอย่างผิวเผินขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง เพราะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ผู้นำครอบครัวในสังคมยุคปัจจุบันมุ่งเน้นในเรื่องความเจริญทางด้าน วัตถุมากกว่าด้านจิตใจ ส่วนบทบาทและหน้าที่ของบิดามารดา คือ ช่วยกันทำงานหาเงินนอก บ้านเพื่อสร้างฐานะทางสังคมบางครอบครัวต้องแยกกันอยู่เนื่องจากอาชีพการงานบางครอบครัว มีการหย่าร้าง และมีบิดามารดาจำนวนมากที่ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว เป็นแบบอย่างที่ไม่ ดีต่อบุตร ไม่มีความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ไม่ให้ความสำคัญต่อเวลาสำหรับครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูบุตรมีน้อยลง ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเริ่มห่างเหินออกจาก กันทำให้ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่เป็นจุดรวม ยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคคลได้ และ กลับกลายเป็น การสร้างปัญหาด้านต่างๆ ให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะด้านจิตใจ ความรัก ความอบอุ่นและความ มั่นคงต่อไปได้ ✕

✕ เยาวชนซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นนั้นมีความสำคัญต่ออนาคตของประเทศชาติเป็นอย่างมาก เพราะอยู่ในช่วงที่กำลังพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และ สังคมเพื่อจะก้าวเข้าสู่ความเป็น ผู้ใหญ่ อยู่ในภาวะที่สับสนอย่างรุนแรงอันเป็นผลมาจากการพัฒนาด้านต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วทำให้เกิดความยุ่งยากและความไม่เข้าใจทั้งฝ่ายตัวเด็กเองและฝ่ายผู้ใหญ่ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ มีความขัดแย้งกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับบิดามารดา ซึ่งเป็นผู้ที่มี บทบาทสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัวของวัยรุ่น เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิด กับวัยรุ่นมากกว่าผู้อื่น ดังที่อุมาพร ตรังคสมบัติ (2540 : 182) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นช่วงชีวิตที่มี การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม ครอบครัวเป็นบริบทที่สำคัญที่จะช่วยให้ พัฒนาการในวัยนี้เป็นไปอย่างราบรื่นและมั่นคง

ปัจจุบัน สภาพแวดล้อมในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปะทะสังสรรค์กันระหว่างบุคคลในบ้าน เช่น บรรยากาศในบ้านที่อบอุ่น สามัคคี ประองดอง การไม่มีช่องว่างระหว่างวัย ล้วนแต่เป็นสิ่งที่มียุทธิพลต่อสุขภาพทั้งกายและใจของเด็กเป็นอย่างมาก ซึ่งหากบรรยากาศ หรือ สภาพแวดล้อมในบ้านเป็นไปในทางลบ เช่น มีความขัดแย้ง ความไม่สามัคคี ไม่ประองดอง กัน มีช่องว่างระหว่างวัย ก็ย่อมส่งผลต่อสภาพจิตใจตลอดทั้งพฤติกรรมของเด็กและอาจจะส่งผลต่อความสนใจในการเรียนตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกด้วย ~~จ. ปรจว~~

พันธะความผูกพันที่สร้างขึ้น ระหว่างบิดามารดา กับบุตร ธิดา ในช่วงวัยเด็กจะเริ่มเบาบางลงมากในช่วงของวัยรุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อวัยรุ่นได้เกิดพัฒนาสำนึกความเป็นอิสระ และความเป็นเอกเทศ นอกจากนี้ความเป็นอิสระของวัยรุ่นที่มากขึ้นอาจกลายเป็นการสร้างการรับรู้แก่บิดามารดา ว่าเด็กกำลังปฏิเสธตนเอง บิดามารดาเริ่มรู้สึกว่า ตนเองมียุทธิพลน้อยลงต่อพฤติกรรมของเด็ก และได้พยายามที่จะดึงเอาอำนาจการควบคุมกลับมา จึงกลายเป็นการเพิ่มลักษณะการเลี้ยงดูแบบเผด็จการ และจุดนี้จึงเป็นการเริ่มต้นของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบิดามารดากับวัยรุ่น ความขัดแย้งกับบิดามารดาเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งที่วัยรุ่นต้องเผชิญ ความขัดแย้งจะรุนแรงเพียงใด ย่อมแตกต่างกันไป ตามลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู หรือบรรยากาศในบ้านนั่นเอง ความขัดแย้งในครอบครัวแต่ละครอบครัวอาจมีสาเหตุแตกต่างกันไป (Ellis-Schwabe and Thornburg. 1986 ; 120 : 59 – 68)

เดวิส (ดวงเดือน พันธุมนาวัน และ เพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2524 : 34-35 ; อ้างอิงจาก Davis . 1940) กล่าวว่า สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ ประกอบด้วย 2 ประการ คือ ความแตกต่างระหว่างวัย ซึ่งโดยทั่วไปอายุจะต่างกันเกิน 10 ปีขึ้นไป และ ความคิดเห็นจะไม่ตรงกันระหว่างบุตรกับบิดามารดาในเรื่องต่างๆ ตลอดทั้งเรื่องภายในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่อง กฎเกณฑ์ต่างๆ ภายในบ้าน การแบ่งงานกันทำ การปฏิบัติของบิดามารดาต่อบุตร กิริยามารยาทของบุตรต่อบิดามารดาและพี่น้อง ตลอดจนการพูดจาสื่อสารกันในทางขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกัน

วันเพ็ญ พงศ์ประยูร (2533 : 335) กล่าวว่า ในปัจจุบันบิดามารดาให้ความสำคัญต่อบุตร มีการปฏิบัติต่อกันแบบประชาธิปไตยมากกว่าแต่ก่อน การเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่างๆ เป็นสาเหตุทำให้บิดามารดาปรับตัวไม่ทัน สับสนในบทบาทของตนในความพยายามที่จะทำตนให้ทันต่อเหตุการณ์ ไม่ล้าสมัยหรือหัวโบราณจนเกินไป ดังนั้นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบิดามารดาและบุตรก็คือ การยึดมั่นในทัศนคติต่างๆ ของบิดามารดาซึ่งขัดกับวัยรุ่นที่ต้องการอิสระทำตามใจชอบ จึงทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวของ เฟลมมิง (ทศนี้ ประสบกิตติคุณ. 2531 : 3 ; อ้างอิงจาก Flaming . 1957) ที่กล่าวว่า สาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งเกิดจากการขาดความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาของพ่อแม่หรือการไม่เข้าใจเด็ก ส่วนเด็กก็ไม่เข้าใจผู้ใหญ่จึงเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ผลก็คือ เด็กอาจแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาออกมา ดังที่ สกอร์พสกา (ทศนี้ ประสบกิตติคุณ. 2531 : 3 ;

อ้างอิงจาก Skorupska . 1958) กล่าวว่า ความขัดแย้งทำให้เด็กไม่มีความสุข บางที่รู้สึกตนเองมีความผิด บางที่มีความรุนแรงถึงขั้นโกรธ เกลียด อายากแค้น แสดงความตื้อรั้น และก้าวร้าวมากยิ่งขึ้น

สรวงศ์ จันทน์เอม (2524 : 69) ได้กล่าวถึงผลของความขัดแย้งว่า จะก่อให้เกิดการสะท้อนอารมณ์และความกระวนกระวายใจ ทำให้ขาดกำลังใจและประสิทธิภาพในการทำงาน และที่สำคัญคือ เป็นผลเสียต่อระบบการทำงานของร่างกาย เช่น ระบบการย่อยอาหารเสียไป ทำให้เกิดอาการอื่นๆ ติดตามมาได้ นอกจากนี้ผลของความขัดแย้งอาจนำไปสู่ปัญหาโดยส่วนรวมได้ เช่นเดียวกับ นพรัตน์ สมประสงค์ (2520 : 7) ที่กล่าวว่า ผลของความขัดแย้งระหว่างบุคคลก่อให้เกิดความวิตกกังวล ความคับข้องใจ และไม่พอใจในการปฏิบัติตามแนวทาง

ถึงแม้ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดาและบุตรจะเป็นเรื่องปกติที่พบได้ในขั้นตอนของพัฒนาการระยะวัยรุ่น แต่ถ้าความขัดแย้งถูกสะสมถึงระดับหนึ่งก็อาจนำมาซึ่งความเครียดส่งผลต่อสภาพจิตใจของเด็ก และ เมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้น ความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับบิดามารดาอาจจะมีหลายด้าน เช่น ด้านการเรียน การคบเพื่อน การใช้จ่ายเงิน การแต่งกาย ด้านความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านกิจกรรมยามว่างและความประพฤติของวัยรุ่น เป็นต้น (โสภา ชปิลมันน์. 2536 : 113) ส่วนบล็อก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบปัจฉิก. 2524 : 40 ; อ้างอิงจาก Block . 1973) กล่าวว่า ความขัดแย้งในครอบครัวเกิดขึ้นในช่วงที่เด็กมีอายุแตกต่างกัน เช่น ความขัดแย้งในเรื่องการแต่งกาย นิสัยและกิจกรรมยามว่าง จะเกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่นตอนต้นมากกว่าวัยรุ่นตอนปลาย

เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นแล้ววัยรุ่นจะมีลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างตนกับบิดามารดาแตกต่างกันหลายลักษณะ เช่น (การหลีกเลี่ยง การใช้อำนาจ การประนีประนอม การยินยอม และการเจรจาต่อรอง) (Johnson. 1993 : 216 – 220)

นอกจากนี้จากแผนพัฒนาการแนะแนวและให้คำปรึกษาครอบครัวฉบับร่าง (2540 : 2) ระบุว่า เมื่อวัยรุ่นเกิดความขัดแย้งกับบิดามารดาและใช้วิธีการเผชิญความขัดแย้งที่ไม่เหมาะสม ทำให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นมีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้วัยรุ่นรู้สึกว่าบิดามารดาไม่รักตนเอง การที่เด็กขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว ทำให้เด็กต้องออกไปแสวงหาความรัก ความอบอุ่นนอกบ้าน ซึ่งปัจจุบันเด็กและเยาวชนใช้เวลานอกบ้าน อยู่กับเพื่อน หรือ ตามศูนย์การค้ามากขึ้น มีการใช้ยาเสพติด ความผูกพัน ความเอื้ออาทรต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวลดลง

เมธินันท์ ภิญโญชน (2539 : 137) มีความเห็นว่าความขัดแย้งในครอบครัวส่งผลให้เด็กมีปัญหาด้านพฤติกรรม อารมณ์ และ สังคม ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อการเรียน และการปรับตัวทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน และ โสภา ชปิลมันน์ (2536 : 394) กล่าวว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น ถ้าหากวัยรุ่นหาทางออกไม่ได้และต้องเก็บกดไว้มากจะประทุออกมาในรูปปัญหาวัยรุ่น ซึ่งอาจเป็นไปตามแบบเฉพาะเด็กวัยรุ่นเป็นรายคน หรือกลายเป็นปัญหาของสังคมก็ได้ เช่น

เด็กวัยรุ่นมีอาการโรคจิต โรคประสาท สร้างปัญหาร่วมเพศ ปัญหายาเสพติดให้โทษ ปัญหา การติ้อรังและต่อต้านตั้งแต่ในระดับครอบครัวจนถึงระดับประเทศ 11/26/2566 → วิจัยเชิงคุณภาพ

✓ จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวไทย ที่กำลัง เผชิญอยู่กับภาวะสับสน บิดามารดาหรือผู้ปกครองฝากความหวังไว้กับโรงเรียนโดยต้องการให้ครู และอาจารย์ช่วยสั่งสอนบุตรธิดาให้โดยอ้างว่าตนเองต้องไปทำงานหาเงินนอกบ้านไม่มีเวลาดูแล บุตรธิดา เมื่อบุตรธิดามีปัญหาก็มักจะโยนความผิดไปให้ที่โรงเรียน หากปัญหาใดเป็นปัญหาที่ รุนแรง ฝ่ายปกครองของโรงเรียนก็จะเชิญผู้ปกครองมารับทราบปัญหา และนักเรียนเหล่านั้นก็จะ ถูกส่งต่อมาให้ครูแนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษา[×] และจากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล จำนวน 20 คนที่มาพบครูแนะแนว พบว่า นักเรียนจำนวน 12 คน มีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งกับบิดามารดา ส่วนนักเรียนอีก 8 คน มีปัญหาด้านความประพฤติ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้แบบสอบถาม ปลายเปิดกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล จำนวน 150 คน โดยให้นักเรียนระบุปัญหาที่นักเรียนประสบ และวิธีการแก้ปัญหานั้น ๆ ผลการ สัมภาษณ์พบว่า นักเรียนจำนวน 39 คนระบุว่าตนเองมีปัญหาเรื่องการคบเพื่อนและเรื่องการเรียนรู้ ส่วนนักเรียนจำนวน 121 คน ระบุว่ามีปัญหาเกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งความขัดแย้ง กับบิดามารดา ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนมีความคิด ความรู้สึก ความต้องการและค่านิยมที่ไม่สอดคล้องกับบิดามารดา โดยเฉพาะในเรื่องการคบเพื่อน การเรียน การดำเนินชีวิตประจำวัน การไป เที่ยวนอกบ้าน ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว มารยาทและความประพฤติ และ การช่วยเหลืองานบ้าน ส่วนวิธีการแก้ปัญหามื่อนักเรียนขัดแย้งกับบิดามารดานั้น นักเรียนไม่ทราบว่าจะใช้ วิธีการเผชิญความขัดแย้งอย่างไรจึงจะเหมาะสมทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดปัญหาขึ้น และนักเรียนรายงานว่าเมื่อเกิดความขัดแย้งกับบิดามารดา ทำให้รู้สึกกลุ้มใจ เบื่อ ไม่อยากกลับบ้าน และ ต้องการหนีไปอยู่บ้านเพื่อน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้มีโอกาสดำเนินงานร่วมกับฝ่ายแนะแนวและฝ่ายปกครองของ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสตรีวิทยา พุทธมณฑล ผู้วิจัยพบว่า แม้ว่าทางโรงเรียนจะพยายามหาทาง ช่วยเหลือนักเรียน แต่ปัญหาบางอย่างของนักเรียนที่แก้ไขไปแล้วก็ยังคงเกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหา เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนคนนั้นผู้วิจัยมีความเห็นร่วมกัน กับคณะทำงาน ที่จะให้มีโครงการจัดบริการให้คำปรึกษาโดยให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาซ้ำซ้อนเหล่านั้น โดยเฉพาะปัญหาที่สืบเนื่องมา จากความขัดแย้งระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว ให้นักเรียนสามารถเลือกใช้วิธีการเผชิญ ความขัดแย้งที่เหมาะสมมากขึ้น และอยู่ร่วมกับครอบครัวได้อย่างมีความสุข ✓

เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีอายุระหว่าง 12-14 ปี อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงรอยต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยรุ่น นักเรียนยังสับสนกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และ สังคม นอกจากนี้ ยังต้องการแสวงหาความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ค่อยเชื่อฟังผู้ใหญ่ซึ่งสอดคล้องกับโพลซัม (นรา สมประสงค์.2518 :9 ; อ้างอิงจาก Folsom.1943) ที่กล่าวว่า ((วัยรุ่นตอนต้นเต็มใจจะยอมรับความคิดเห็นของพ่อแม่น้อยกว่าวัยรุ่นตอนปลาย ดังนั้นในการศึกษารั้วนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาและพัฒนาวิธีการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยาพุทธมณฑล ตำบลทวีวัฒนา อำเภอทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542))

ส่วนวิธีการต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาวิธีการเผชิญความขัดแย้ง มีดังนี้ การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้ง (Johnson. 1993) การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้ง (Sasse. 1987) การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้ง (Thomas and Kilmann. 1976) การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา 2525) และ การให้คำปรึกษารอบครัว (เมธินันท์ ภิญญชน . 2540)

✕ ในการศึกษารั้วนี้ผู้วิจัยมีความประสงค์นำวิธีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและวิธีการให้คำปรึกษารอบครัว มาใช้ในการสร้างโครงการเพื่อพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2525 : 5) กล่าวว่า เป้าหมายของการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลนั้นเป็นการช่วยให้คนปกติที่มีทุกข์ในระดับปกติให้สบายใจขึ้น สามารถมองเห็นตนเองชัดเจนขึ้น รับผิดชอบต่อตนเอง และสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ และ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 179) กล่าวว่า การให้คำปรึกษารายบุคคลมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม สามารถแก้ปัญหาที่ยังเผชิญอยู่และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ เจียรนัย ทรงชัยกุล (2529 : 411) ได้กล่าวถึงข้อดีของการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล ว่า ผู้รับคำปรึกษากล้าที่จะเปิดเผยตนเองอย่างอิสระ กับผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งจะช่วยให้การวินิจฉัยปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหามีได้ถูกต้องรวดเร็ว และ ได้รับการช่วยเหลือในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าจากผู้ให้คำปรึกษาโดยตรง ด้วยความละเอียดรอบคอบ โดยผู้รับคำปรึกษาเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์มากที่สุด อีกทั้งการให้คำปรึกษารายบุคคลเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือที่เป็นไปเพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาส่วนตัวทางการศึกษา อาชีพ และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวและวิธีเผชิญความขัดแย้ง โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษา ดังนี้ เทคนิคการใช้คำถามปลายเปิด คำถามปลายปิด การฟัง การเรียบ การสะท้อนความรู้สึก การทวนคำ การให้กำลังใจ การตีความและการสรุปความ ส่วนโกลเดนเบอร์ก และ โกลเดนเบอร์ก (เมธินันท์ ภิญญชน . 2540 : 139 ; อ้างอิงจาก Goldenberg & Goldenberg .1981) กล่าวว่า ไม่ว่าการให้คำปรึกษารายบุคคล หรือ เป็นกลุ่มจะมีประสิทธิภาพ

อย่างไรการให้คำปรึกษาที่ประกอบด้วยบุคคลสำคัญในชีวิตของเด็ก ได้แก่ บิดามารดา และ ครู พิสูจน์ว่าเป็นเทคนิคที่ได้ผลเร็วกว่าและมีประสิทธิภาพมากกว่าในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่คงอยู่ได้นาน ✓

ส่วนการให้คำปรึกษารอบคือนั้น เมธินันท์ ภิญญชน (2540 : 24) กล่าวว่า การให้คำปรึกษารอบคือนมุ่งให้ความช่วยเหลือรอบค้วทั้งครอบครัว โดยมุ่งที่จะช่วยในด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและการให้คำปรึกษาโดยตรงกับบิดามารดา ผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียนยังสามารถรายงานความก้าวหน้าประจำวันของเด็กนักเรียนกับบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองได้อีกด้วย ซึ่งเป็นการช่วยให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจ และรับรู้พัฒนาการของเด็กหากมีอะไรที่ผิดปกติไปอีกทั้งการให้คำปรึกษารอบค้ว เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือรอบค้วทั้งครอบครัว ไม่เฉพาะสมาชิกคนใดคนหนึ่งที่ถูกกล่าวว่ามีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ส่วนเทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษารอบค้วโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้คำปรึกษารอบค้วตามทฤษฎีกลุ่มเน้นโครงสร้างหน้าที่ของครอบครัวนั้น อาจใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น เทคนิคการเข้าร่วมร่วม (Joining) เพื่อให้ครอบครัวเกิดความไว้วางใจและให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนให้มีการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งให้เหมาะสมขึ้น เทคนิคการติดตามร่องรอย (Tracking) เพื่อรวบรวมและสำรวจปัญหาของครอบครัวซึ่งจะทำให้ทราบถึงเหตุการณ์ที่สำคัญๆ ของครอบครัว เทคนิคการทำทาย (Challenge) เพื่อช่วยให้สมาชิกครอบครัวได้เผชิญเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริงเพื่อให้กล้าที่จะปรับเปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เทคนิคการเปลี่ยนมุมมอง (Reframing) เพื่อให้สมาชิกครอบครัวเปลี่ยนสิ่งที่เขารับรู้เกี่ยวกับสภาพการณ์หรือพฤติกรรมในมุมมองใหม่ให้เป็นไปในทิศทางบวกมากขึ้นเพื่อช่วยกันแก้ปัญหา ช่วยลดการต่อต้านของครอบครัว และ เพื่อเพิ่มสัมพันธภาพในครอบครัว เทคนิคการแสดงบทบาท (Enactment) เพื่อผู้ให้คำปรึกษาจะได้สังเกตพฤติกรรมคำพูด ท่าทาง การแสดงออกถึงความรับผิดชอบ ข้อโต้แย้ง และ กฎเกณฑ์ของครอบครัว ขณะเดียวกันผู้รับคำปรึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับ การแสดงออกของตนเอง ได้สัมผัสกับความรู้สึกที่ตนเองแสดงออก มีการรายงานความรู้สึกและอารมณ์ขณะนั้น และเกิดการเรียนรู้ที่จะควบคุม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง เทคนิคการเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) เพื่อช่วยให้นักเรียนมีกำลังใจที่จะพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวได้อย่างเหมาะสมขึ้น เทคนิคการสอนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยใช้สรรพนาม "ฉัน" (Modeling of Effective Communication Using "I" Messages) เพื่อให้นักเรียนฝึกวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว โดยใช้การสื่อสารซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้สึกเห็นคุณค่าและภูมิใจในตนเอง ✓

X ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัว

X ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน และได้โครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพในการปรับเปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน ซึ่งจะ เป็นแนวทางให้ครูแนะแนวพัฒนาการให้บริการแนะแนว และ ให้คำปรึกษากับสมาชิกครอบครัวของนักเรียนที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับ ความขัดแย้งในครอบครัว เพื่อความมั่นคงของครอบครัว และส่งเสริมสุขภาพจิตของสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน อันจะส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่อไป

X ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ตำบลทวีวัฒนา อำเภอทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 452 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ตำบลทวีวัฒนา อำเภอทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 ที่มีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง และการยินยอม ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และมีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการประนีประนอม และการเจรจาต่อรอง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ซึ่งได้นักเรียน 20 คน แล้วผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียนและสมาชิกครอบครัวของนักเรียนจำนวน 20 ครอบครัว เพื่อสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน มีนักเรียนและครอบครัวสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 5 ครอบครัว

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ การพัฒนาวิธีการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว ของนักเรียนโดยการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกใน ครอบครัวของนักเรียน
2. ตัวแปรตาม คือ วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การแสดงออกของ นักเรียนที่มีต่อบิดามารดาเมื่อนักเรียนมีความคิด ความรู้สึก ที่ไม่สอดคล้องกับบิดามารดาใน ด้านการเรียน การคบเพื่อน การช่วยเหลืองานบ้าน การดำเนินชีวิตประจำวันและด้านความ สัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ การใช้อำนาจ (Forcing) การหลีกเลี่ยง (Withdrawing) การประนีประนอม (Compromising) การยินยอม (Smoothing) และ การเจรจาต่อรอง (Negotiating) ดังละเอียดต่อไปนี้

1.1 การใช้อำนาจ เป็นการแสดงออกที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนต้องการเอาชนะ โดยไม่คำนึงถึงว่าจะไร้ถูกอะไรผิด และไม่คำนึงถึงความรู้สึกของบิดามารดา ได้แก่ การโต้เถียง เพื่อเอาชนะ ยึดถือความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ตำหนิติเตียน ประชดประชัน ดูถูกความคิดและการกระทำของบิดามารดา

1.2 การหลีกเลี่ยง เป็นการแสดงออกที่แสดงให้เห็นว่า นักเรียนหนีความ ขัดแย้งที่เกิดขึ้น ได้แก่ การเดินหนี หันหน้าไปทางอื่น ไม่สนใจและไม่ใส่ใจความคิด ความรู้สึก และการกระทำของบิดามารดา

1.3 การยินยอม ได้แก่ การพยายามแสดงออกด้วยการยอม ไม่ขัดใจ แต่พยายามควบคุมความรู้สึกที่แท้จริงของตนไว้ เพื่อรักษาสัมพันธภาพระหว่างตนเองกับบิดา มารดาแม้ว่าความต้องการเดิมที่มีอยู่ไม่ได้รับการตอบสนอง

1.4 การประนีประนอม ได้แก่ การแสดงออกของนักเรียนอย่างเปิดเผย โดย นักเรียนพยายามจะทำให้ตนเองและบิดามารดาได้รับความพึงพอใจในระดับหนึ่ง เป็นลักษณะ หากจะได้บ้างก็ควรจะยอมเสียบ้างหรือในลักษณะพบนกันครึ่งทาง เพื่อให้ได้ข้อตกลงที่ดี

1.5 การเจรจาต่อรอง ได้แก่ การแสดงความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับความ ขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยใช้เหตุและผลเพื่อให้เกิดความพอใจทั้งสองฝ่าย และเพื่อรักษาสัมพันธภาพ ระหว่างตนเองกับบิดามารดา

วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว วัดได้โดยใช้แบบสอบถามวิธีเผชิญความ ขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. โครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

หมายถึง การศึกษาวิธีการทางจิตวิทยาที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน โดยให้สมาชิกครอบครัวได้เรียนรู้บทบาท และหน้าที่ ตลอดจนรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถแสดงพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สำหรับโครงการนี้ได้พิจารณาเลือกใช้วิธีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และการให้คำปรึกษาครอบครัวเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นที่ 1 ผู้ให้คำปรึกษาสร้างสัมพันธภาพกับนักเรียน และ สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย ไว้วางใจ และยอมรับผู้ให้คำปรึกษา โดยมีข้อตกลงและสัญญาว่าข้อมูลทุกอย่างจากการให้คำปรึกษากับนักเรียนและครอบครัวจะรักษาเป็นความลับ

2.2 ขั้นที่ 2 ผู้ให้คำปรึกษาดำเนินการให้คำปรึกษา เพื่อให้สมาชิกครอบครัวเรียนรู้บทบาทและหน้าที่ ตลอดจนรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมโดยใช้เทคนิคพื้นฐาน ต่อไปนี้ เทคนิคการใช้คำถามปลายเปิด คำถามปลายปิด การฟัง การเรียบ การสะท้อนความรู้สึก การทวนคำ การให้กำลังใจ การตีความ การสรุปความ และ ใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาครอบครัวซึ่งประกอบด้วย เทคนิคการเข้าร่วม การติดตามร่องรอย การท้าทาย การเปลี่ยนมุมมอง การแสดงบทบาท เทคนิคการเสริมแรงทางบวก การสอนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยการใช้สรรพนาม “ฉัน” ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 ในการเริ่มต้นการให้คำปรึกษาครั้งแรก และครั้งที่ 2 ผู้ให้คำปรึกษาสัมภาษณ์และให้คำปรึกษานักเรียนเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับบิดามารดา และสมาชิกในครอบครัว เรื่องราวที่นักเรียนมักมีความขัดแย้งกับครอบครัว ตลอดจนวิธีการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกครอบครัวของนักเรียน

2.2.2 ในการให้คำปรึกษาครั้งที่ 3 ผู้ให้คำปรึกษาพบกับบิดามารดา และสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน สัมภาษณ์สมาชิกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของนักเรียนกับบิดามารดาและสมาชิกในครอบครัว ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกครอบครัวเล่าและแสดงบทบาทเกี่ยวกับเรื่องราว ที่นักเรียนมีความขัดแย้งกับครอบครัวในระหว่างการให้คำปรึกษา เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาจะได้มองเห็นวิธีการที่สมาชิกครอบครัวจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น การใช้วิธีการสื่อสาร ตลอดจนเรื่องราวที่สมาชิกครอบครัวมักมีความขัดแย้งกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายในการช่วยเหลือนักเรียนได้ชัดเจน

2.2.3 การให้คำปรึกษาดังแต่ครั้งที่ 4 – 5 และ 7 - 8 ผู้ให้คำปรึกษาจะให้คำปรึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่เหมาะสม ส่วนการให้คำปรึกษาครั้งที่ 6 และ ครั้งที่ 9 ผู้ให้คำปรึกษาจะพบกับนักเรียน และสมาชิกครอบครัว เพื่อศึกษาจากสมาชิกครอบครัว เกี่ยวกับวิธีการเผชิญ

ความขัดแย้งของนักเรียนว่าเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และครั้งที่ 10 เป็นการให้คำปรึกษานักเรียนร่วมกับสมาชิกครอบครัว เพื่อสรุปผลการให้คำปรึกษาและยุติการให้คำปรึกษา

ในการให้คำปรึกษา ครั้งที่ 3 ครั้งที่ 6 และครั้งที่ 9 ผู้วิจัยใช้เทคนิคพื้นฐานของการให้คำปรึกษาและเทคนิคการให้คำปรึกษาครอบครัว เพื่อช่วยให้ครอบครัวและนักเรียนเกิดการเรียนรู้บทบาท หน้าที่ และร่วมมือกันในการช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งให้เหมาะสม และ เพื่อให้สมาชิกสามารถร่วมมือกันในการพัฒนาการสื่อสารในครอบครัว พัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อสมาชิกในครอบครัว สามารถเปลี่ยนมุมมองจากปัญหาที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัวมาเป็นความปรองดองกัน และปรับเปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนี้

1) การเข้าร่วม เป็นการสร้างสัมพันธภาพกับครอบครัวลักษณะที่ทำให้ครอบครัวทราบว่า ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ผู้ให้คำปรึกษาให้การยอมรับ และ เข้าใจรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ของครอบครัว สามารถสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกของครอบครัวได้ เพื่อให้ครอบครัวเกิดความไว้วางใจ และให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนให้มีการพัฒนาวิธีการเผชิญความขัดแย้งให้เหมาะสมขึ้น

2) การติดตามร่องรอย เป็นวิธีการที่ผู้ให้คำปรึกษารับฟังปัญหาและเรื่องราวต่าง ๆ ของสมาชิกในครอบครัวโดยไม่มีการตัดสินเนื้อหาสาระว่า ดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด เพื่อรวบรวมและสำรวจปัญหาของครอบครัว ซึ่งจะช่วยให้ทราบเหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ ของครอบครัวโดยผู้ให้คำปรึกษาสามารถใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การใช้คำถามปลายเปิด การสะท้อนความรู้สึก การทวนคำและการให้ข้อมูลย้อนกลับ

3) การท้าทาย เป็นวิธีการที่จะช่วยให้สมาชิกครอบครัวได้เผชิญเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริง เพื่อให้กล้าที่จะปรับเปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

4) การเปลี่ยนมุมมอง เป็นวิธีการที่ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนสิ่งที่เขารับรู้เกี่ยวกับสภาพการณ์หรือพฤติกรรมในมุมมองใหม่ ให้เป็นไปในทิศทางบวกมากขึ้น เป็นการช่วยให้ครอบครัวหันหน้าเข้าหากัน เพื่อช่วยกันแก้ปัญหา ช่วยลดการต่อต้านของครอบครัว และเพิ่มสัมพันธภาพในครอบครัว เช่น ลูกเคยมองการกระทำของแม่ว่า “ซอซเข้ามายุง” ก็ให้เปลี่ยนมุมมองใหม่เป็น “ แม่พยายามที่จะช่วยลูก ”

5) การแสดงบทบาท เป็นการให้ครอบครัวนำสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในครอบครัวมาแสดงในระหว่างการให้คำปรึกษา เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาได้มองเป็นเหตุการณ์นั้นในสภาพที่คล้ายกับที่เกิดขึ้นที่บ้านจริง และ จะได้สังเกตพฤติกรรม คำพูด ท่าทางการแสดงออกถึงความรับผิดชอบ ข้อโต้แย้ง และ กฎเกณฑ์ของครอบครัว ขณะเดียวกันผู้รับคำปรึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับ การแสดงออกของตนเอง ได้สัมผัสกับความรู้สึกตนเองแสดงออก

มีการรายงานความรู้สึกและอารมณ์ขณะนั้น และเกิดการเรียนรู้ที่จะควบคุม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง และผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้นักเรียนได้ตระหนักถึงเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้น และหาแนวทางในการแก้ไขในขณะที่ผู้ให้คำปรึกษาก็แสดงถึงความเข้าใจในความรู้สึก และทำให้ครอบครัวและนักเรียนเกิดความเชื่อมั่นและกล้าเสี่ยงที่จะทำในสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน

6) การเสริมแรงทางบวก เป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนมีกำลังใจที่จะพัฒนาวิธีการเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวให้เหมาะสมขึ้น

7) การสอนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยการใช้สรรพนาม “ฉัน” เป็นวิธีการที่ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนและสมาชิกครอบครัวฝึกการใช้สรรพนาม “ฉัน” นำหน้าประโยคในการแสดงความรู้สึก เพื่อให้นักเรียนฝึกวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวโดยใช้การสื่อสาร ซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้สึกเห็นคุณค่า และภูมิใจในตนเอง

ในการใช้เทคนิคการให้คำปรึกษา แต่ละครั้งผู้ให้คำปรึกษาอาจใช้เทคนิคบางอย่าง หรือหลายเทคนิคร่วมกัน

2.3 ขั้นที่ 3 เป็นขั้นการยุติการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาวางแผนร่วมกับครอบครัวถึงการยุติการให้คำปรึกษา เปิดโอกาสให้สมาชิกครอบครัวแต่ละคนได้แสดงความรู้สึก และบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาครอบครัวในครั้งนี้ และร่วมกันอภิปรายถึงเป้าหมายในอนาคตในการปฏิบัติและร่วมมือกันหาแนวทางป้องกัน แก้ไขที่จะไม่ให้เกิดปัญหากลับมาอีกและผู้ให้คำปรึกษาสรุปผลการให้คำปรึกษา ให้กำลังใจกับสมาชิกครอบครัวในการร่วมกันเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เปิดโอกาสให้ครอบครัวกลับมาพบอีกเมื่อครอบครัวต้องการ และติดตามผลการให้คำปรึกษาระยะหนึ่งหลังจากยุติการให้คำปรึกษาแล้ว

3. ครอบครัว หมายถึง ผู้ร่วมครัวเรือนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน นวมินทราชินูทิศ สตริวิทยา พุทธมณฑล ปีการศึกษา 2542 ซึ่งเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบ ด้วย บิดา มารดา และ บุตรชายหรือหญิง จำนวน 2 คนขึ้นไป

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวเหมาะสมขึ้นหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัวตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิก

ในครอบครัว

- 1.1 ความหมายของความขัดแย้งระหว่างบุคคล
- 1.2 สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างบุคคล
- 1.3 ความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับบิดามารดา
- 1.4 สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับบิดามารดา
- 1.5 ผลของความขัดแย้ง
- 1.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง
- 1.7 วิธีเผชิญความขัดแย้งเมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล
- 1.8 ลำดับขั้นตอนในการแก้ไขหรือจัดการกับความขัดแย้งในครอบครัว
- 1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีเผชิญความขัดแย้ง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิธีการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิก

ในครอบครัวของนักเรียน

- 2.1 ความหมายของครอบครัว
- 2.2 หน้าที่ของครอบครัว
- 2.3 ลักษณะของสัมพันธภาพในครอบครัว
- 2.4 ความหมายของการให้คำปรึกษา
- 2.5 ความหมายของการให้คำปรึกษารายบุคคล
- 2.6 จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษารายบุคคล
- 2.7 หลักทั่วไปของการให้คำปรึกษา
- 2.8 เทคนิคในการให้คำปรึกษา
- 2.9 ข้อดีของการให้คำปรึกษารายบุคคล
- 2.10 ข้อจำกัดของการให้คำปรึกษารายบุคคล
- 2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษารายบุคคล
- 2.12 ความหมายของการให้คำปรึกษาครอบครัว

2.13 ความเป็นมาของการให้คำปรึกษาครอบครัว

2.14 กระบวนการในการให้คำปรึกษาครอบครัว

2.15 การให้คำปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีของกลุ่มเน้นโครงสร้างของครอบครัว

2.16 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาครอบครัว

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเผชิญความขัดแย้งในครอบครัว

ความขัดแย้งในครอบครัว เป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคล ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างบิดา มารดา และ บุตร

1.1 ความหมายของความขัดแย้งระหว่างบุคคล

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2525 : 136) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ขัดแย้ง” ว่า หมายถึง “ ไม่ลงรอยกัน” และสอ เสถบุตร (2529 :148) ให้ความหมายของ ความขัดแย้ง (Conflict) ว่า หมายถึง ขัดกัน ขัดแย้ง เป็นปรปักษ์ต่อกัน

ดอยซ์ (Johnson.1993 : 210 ; อ้างอิงจาก Duetsch, 1973) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลหนึ่งพยายามที่จะกระทำเพื่อป้องกัน ขัดขวาง หรือรบกวนไม่ให้บุคคลหนึ่งบรรลุเป้าหมายได้

บราวน์ (Brown. 1983 : 4 – 5) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคลหมายถึง การที่บุคคล 2 ฝ่ายมีพฤติกรรมไม่ลงรอยกัน หรือมีพฤติกรรมที่ดำเนินไปด้วยกันไม่ได้เนื่องจากมีความเห็น ความสนใจที่แตกต่างกัน การกระทำของฝ่ายหนึ่งมีความตั้งใจที่จะไปยับยั้ง หรือสร้างความคับข้องใจให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง

แมคโครสกี และ วิลลิส (McCroskey, Richmond and Stewart , 1986 : 201 – 202 ; อ้างอิงจาก McCroskey and Wheelless. 1976 : 247) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล หมายถึง การรับรู้ที่ไม่สอดคล้องกัน ทำให้เกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจ ไม่น่าเชื่อถือ และทำให้เกิดการไม่ยอมรับนับถือ

แซสส์ (Sasse. 1978 : 189) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคลเป็นการแสดงออกถึงการต่อต้านกันระหว่างบุคคล 2 คนหรือมากกว่า โดยที่บุคคลหนึ่งพยายามที่จะกีดกัน หรือรบกวนการกระทำของอีกบุคคลหนึ่ง

เซทซ์ และ สตีเวนสัน (Dcetz and Stevenson .1986 : 204) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล หมายถึง การหยุดยั้งความรู้สึกที่ดีต่อกันและขัดขวางความสามารถที่จะทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ

แอตเลอร์ และ ทาวน์ (Adler and Towne . 1987 : 337 – 338) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล หมายถึง การแสดงความรู้สึกต่อผู้อื่นระหว่างบุคคลอย่างน้อย 2 คน ที่ต้องพึงพา

ซึ่งกันและกัน ซึ่งทั้งสองฝ่ายรับรู้ความไม่ลงรอยกัน ความเห็นไม่สอดคล้องกันในเป้าหมาย ยากที่จะประสบความสำเร็จและ พยายามรบกวนเพื่อที่จะไม่ให้อีกฝ่ายหนึ่งบรรลุเป้าหมาย

ฟิชเชอร์ และ เอลลิส (Fisher and Ellis. 1990 : 257) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เป็นลักษณะหนึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์อย่างหนึ่งที่บุคคลมีต่อกันสามารถสังเกตได้จากการแสดงพฤติกรรมการสื่อสารของสมาชิกในกลุ่ม

วิลสัน และ แฮนนา (Wilson and Hanna. 1990 : 258) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคลเกิดขึ้นเมื่อสมาชิกในกลุ่มมีความคิด ค่านิยม หรือเป้าหมายที่ต่างกัน และมีการแสดงออกมาในลักษณะของความพยายามที่จะป้องกัน ขัดขวาง รบกวน หรือ วิธีการใด ๆ ก็ตามเพื่อมิให้อีกฝ่ายหนึ่งบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลนี้สังเกตได้โดยตรงจากพฤติกรรมที่การสื่อสารที่บุคคลแสดงออกมาทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง

นพรัตน์ สมประสงค์ (2520 : 5) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ตรงกันซึ่งก่อให้เกิด ความวิตกกังวล ความเครียด ความคับข้องใจ และ ไม่พอใจในการปฏิบัติตามแนวทาง

ทิสนา แคมมณี (2522 : 139) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล หมายถึง สภาพการณ์ที่ทำให้บุคคลตกอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถตัดสินใจ หรือ ตกลงหาข้อยุติอันพึงพอใจของทั้งสองฝ่ายได้

จากนิยามของความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล หมายถึง การที่บุคคลมีความคิด ความรู้สึก และ ค่านิยมที่ไม่สอดคล้องกัน ไม่สามารถตกลงหาข้อยุติอันเป็นที่พึงพอใจของทั้งสองฝ่ายได้ ทำให้มีการแสดงออกในลักษณะของความพยายามที่จะต่อต้าน ขัดขวาง รบกวน หรือวิธีการใด ๆ ก็ตามเพื่อมิให้อีกฝ่ายหนึ่งบรรลุเป้าหมาย ซึ่งแสดงออกมาทางภาษาถ้อยคำ หรือ ภาษาท่าทาง

1.2 สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างบุคคล

ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เกิดจากสาเหตุหลายประการ อาจเป็นความขัดแย้งเพียงเล็กน้อย หรือ ความขัดแย้งอย่างรุนแรง ความขัดแย้งที่มีผลในเชิงบวก หรือ เชิงลบ ไม่ว่าลักษณะความขัดแย้งจะเป็นอย่างไร ก็ต้องยอมรับว่ามีความขัดแย้งเกิดขึ้นจริง และผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเผชิญความขัดแย้งที่เกิดขึ้น การรู้และเข้าใจสาเหตุของความขัดแย้ง จะเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้ที่กำลังเผชิญความขัดแย้ง ให้สามารถปรับเปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งให้เหมาะสม และเป็นการสร้างสรรค์มากกว่าการทำลาย พฤติกรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นย่อมมีสาเหตุ ความขัดแย้งก็เช่นเดียวกัน

ทิสนา แคมมณี (2522 : 139 –141) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคลเกิดขึ้นได้จากสาเหตุต่าง ๆ กัน ดังนี้

1. ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เป็นธรรมดาที่บุคคลจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไปบ้าง ทั้งนี้เนื่องมาจากความแตกต่างตามธรรมชาติของมนุษย์รวมเข้ากับความแตกต่างของประสบการณ์และการอบรมที่แต่ละคนได้รับ ความแตกต่างนี้เป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้บุคคลมีความรู้สึกนึกคิดไม่ตรงกัน ในหลายๆกรณีอาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมาได้ หากบุคคลหรือกลุ่มคนนั้นมีความคิดเห็นไม่ตรงกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วไม่สามารถตกลงกันได้ด้วยความพอใจของทั้งสองฝ่าย ปัญหาความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้น

2. ปัญหาความขัดแย้งอันเนื่องมาจากวิธีการคิดที่ขัดแย้งกันบุคคลแต่ละคนจะมีวิธีการคิดหรือวิธีการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันไปบ้าง ซึ่งนับเป็นสาเหตุสำคัญอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งกัน

3. ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากการรับรู้ที่แตกต่างกัน สาเหตุนี้เป็นสาเหตุที่อาจก่อให้เกิดปัญหาที่ไม่สามารถหาข้อยุติลงได้ หากทั้งสองฝ่ายไม่ตระหนักถึงความจริงที่ว่าในหลายๆกรณีบุคคลมองสิ่งๆเดียวกันแต่รับรู้ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากอวัยวะการรับรู้ของบุคคลแตกต่างกันหากต่างฝ่ายต่างยืนยันว่าสิ่งที่ตนเองเห็นนั้นถูกต้อง และ ไม่สามารถช่วยกันหาข้อยุติอันเป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่ายได้ ปัญหาความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้น

4. ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากค่านิยมที่แตกต่างกัน ค่านิยมในที่นี้หมายถึง หลักที่บุคคลยึดถือเป็นเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆว่า ดี ไม่ดี ควร ไม่ควร หลักที่บุคคลยึดนี้ส่วนใหญ่เป็นผลมาจาก ความเชื่อ ประสบการณ์ การอบรมที่บุคคลนั้น ๆ ได้มา เช่นบางคนเชื่อว่า สิ่งนี้ดีควรทำ แต่อีกบุคคลหนึ่งอาจเห็นตรงกันข้าม หากต่างฝ่ายต่างยึดหลักหรือความเชื่อของตนเองอย่างเหนียวแน่นและไม่สามารถหาข้อตกลงที่มีประสิทธิภาพได้ ความเชื่อถือในค่านิยมที่แตกต่างกันนี้ก็จะเป็นสาเหตุก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งได้

5. ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากอคติที่มีต่อกัน หมายถึง ความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่น "อคติ" โดยส่วนใหญ่มักใช้ในความหมายทางลบ เป็นความรู้สึกในทางไม่ดี ซึ่งอาจเกิดขึ้นมาจากความรู้สึกส่วนตัว ประสบการณ์ หรือคำบอกเล่าของคนอื่น "อคติ" เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ซึ่งเป็นผลผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ กัน

6. ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากผลประโยชน์ที่ขัดกัน ความขัดแย้งประเภทนี้นับเป็นปัญหาใหญ่ และมักแก้ไขได้ยากกว่าปัญหาประเภทอื่น ผลประโยชน์เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรง เพราะถ้าแต่ละฝ่ายต่างมุ่งหวังจะเอาแต่ประโยชน์ของตนเองโดยฝ่ายเดียวและไม่สามารถประนีประนอมกันได้แล้ว ความขัดแย้งก็จะกลายเป็นปัญหาที่รุนแรง

กิติมา ปรีดีติลล (2529 : 298 – 299) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคลมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นที่ต่างกัน ทั้งนี้เพราะ ความแตกต่างตามธรรมชาติรวมทั้งประสบการณ์และการศึกษาอบรมที่แต่ละคนได้รับมา ความแตกต่างนี้เป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้คนมีความรู้สึก

นึกคิดไม่เหมือนกัน หากไม่สามารถตกลงกันได้ด้วยความพอใจทั้งสองฝ่าย ปัญหาความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้น

2. การรับรู้ที่แตกต่างกัน บางกรณีคนเรามองปัญหาไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากวิธีการที่ต่างกัน และ ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน

3. ค่านิยมแตกต่างกัน หมายถึง หลักที่บุคคลยึดถือเป็นเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆ ว่า ดี ไม่ดี ควร ไม่ควร อย่างไร

4. ความมีอคติต่อกัน หมายถึง ความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อบุคคลอื่น อคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจซึ่งมีผลผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ กัน ปัญหาความขัดแย้งประเภทนี้อาจเกิดขึ้นเพราะบุคคลมีความรู้สึก ไม่ชอบหน้ากันก็ได้

5. ผลประโยชน์ขัดกัน นับว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่แก้ไขได้ยากยิ่ง ผลประโยชน์เป็นสิ่งที่ เป็นสาเหตุสำคัญทำให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรง เพราะถ้าแต่ละฝ่ายมุ่งหวังเพื่อประโยชน์ของตนแต่เพียงฝ่ายเดียวและไม่สามารถหาทางประนีประนอมกันได้แล้ว ความขัดแย้งก็กลายเป็น ปัญหาที่รุนแรง

✓ จากสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล คือ การที่บุคคลมีค่านิยม การรับรู้และประสบการณ์ต่างกันทำให้มีความคิดเห็น และวิธีคิดในการแก้ปัญหาแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีความรู้สึกที่เป็นอคติต่อกัน และมุ่งหวังเพื่อผลประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว

1.3 ความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับบิดามารดา

ครอบครัวนับเป็นกลุ่มสังคมกลุ่มแรกที่บุคคลทุกคนได้เริ่มต้นเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ทัศนคติ อุดมคติ และแนวทางในการดำรงชีวิต ภายหน้าให้แก่เด็ก เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีประสิทธิภาพต่อไป ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครอบครัวจะเกิดกับทุกครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเกิดขึ้นในทุกครอบครัวที่มีลูกที่กำลังอยู่ในช่วงของวัยรุ่น หากพ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่เข้าใจพัฒนาการ ความต้องการของวัยนี้ ขณะเดียวกับวัยรุ่นเองก็ไม่มี การปรับตัว ก็จะนำไปสู่ความไม่เข้าใจกันหรือเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงขึ้นได้

ซอลก์ (เร็กซ์คัลด์ ปานเจริญ. 2532 : 4 ; อ้างอิงจาก Salk. 1989 : unpagged) กล่าวว่า ไม่มีทางเป็นไปได้เลยที่พ่อแม่ผู้ปกครองจะมีชีวิตผ่านพ้นไปแต่ละวันโดยไม่ประสบกับปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว ความรับผิดชอบในครอบครัวด้านการเลี้ยงเด็กนั้นจะต้องเผชิญกับปัญหาตลอดเวลา และวัยที่วุ่นวายที่สุดที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัวคือวัยรุ่น

จรรยา สุวรรณทัต (2533 : 400) กล่าวว่า ครอบครัวมีอิทธิพลสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กทุกด้านและทุกระดับอายุ โดยเฉพาะต่อวัยรุ่นที่กำลังอยู่ในระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาทางสรีระ ซึ่งเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจควบคู่มาด้วย และโดยธรรมชาติ

ของวัยรุ่นย่อมมีความต้องการต่าง ๆ เหมือนวัยอื่น ๆ และมีความต้องการอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีก พ่อแม่และครอบครัวจำเป็นต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่เรื่องนี้ โดยเข้าใจและตอบสนองความต้องการทั้งด้านพื้นฐานและด้านลักษณะเฉพาะตามวัยของวัยรุ่น หากปราศจากการตระหนักความสำคัญดังกล่าว ก็ไม่อาจจะดำรงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับวัยรุ่น และ ยังก่อให้เกิดความไม่ลงรอยหรือความขัดแย้งขึ้นได้

จากความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตรที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตรที่เกิดขึ้นในช่วงของพัฒนาการของวัยรุ่นถือเป็นเรื่องปกติ แต่ถ้าบิดามารดาและบุคคลในครอบครัวให้ความสนใจ เข้าใจความรู้สึกและความต้องการพื้นฐานของวัยรุ่น จะช่วยให้สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับบุตรดีขึ้น

1.4 สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับบิดามารดา

ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นได้ในทุกครอบครัว โดยเฉพาะยิ่งครอบครัวที่ประกอบไปด้วยบิดามารดาและบุตรที่กำลังอยู่ในช่วงของวัยรุ่น การศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมในวัยรุ่นนี้ กระทำได้ค่อนข้างยาก โดยเฉพาะในเรื่องความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นและบิดามารดา เพราะสาเหตุค่อนข้างสลับซับซ้อนและมีความเกี่ยวพันกันหลายอย่าง แต่เนื่องจากผลของความขัดแย้งระหว่างบิดามารดาและบุตรซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นนั้น สามารถทำลายสุขภาพจิตทั้งของบิดามารดาและวัยรุ่นภายในครอบครัว และขยายวงกว้างไปสู่สังคมได้ จึงมีผู้สนใจศึกษาค้นคว้ากันอย่างกว้างขวาง เช่น

กมลลา แสงสีทอง (2525 : 14) กล่าวว่า ความขัดแย้งในครอบครัวที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งสาเหตุมาจากสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันอยู่ในภาวะของกระบวนการ (Process) ทางสังคมมากขึ้น โดยมีการแข่งขันกันมากที่สุด เป็นการแข่งขันเพื่อไปถึงเป้าหมายที่มีอยู่ไม่ว่าจะในด้านการศึกษา การดำรงชีวิตประจำวัน การจราจร ฯลฯ คนมีการเห็นแก่ตัวมากขึ้น ทุกตัวเมืองมีลักษณะขยายออกสู่ชานเมือง ย่านที่อยู่อาศัยจะอยู่นอกเมือง ส่วนย่านกลางเมืองเป็นย่านการค้า ทำให้คนต้องอยู่นอกใจกลางเมืองออกไปทุกที และมีลักษณะของการดิ้นรนเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีมากขึ้นทำให้สุขภาพเสียทั้งกายและใจแม้กระทั่งเด็กก็ต้องดิ้นรนต่อสู้มาตั้งแต่ยังเล็ก การแข่งขันและความขัดแย้งกันจะพบเสมอในสังคมเมือง สภาพการณ์แบบนี้จะทำให้เกิดความตึงเครียด หงุดหงิด แม้บ้านสมัยใหม่ นอกจากจะทำงานบ้านแล้ว ยังต้องออกมาช่วยกันทำมาหาเลี้ยงครอบครัวอีกแรงหนึ่งด้วย ทำให้ต้องเหน็ดเหนื่อยมากขึ้น เกิดความเหนื่อยล้า ท้อแท้ทั้งร่างกายและสมอง ทำให้ความรู้สึกและมนุษย์สัมพันธ์ในครอบครัวหย่อนลงไป เกิดความไม่พอใจในท่าทีของกันและกันจนเกิดความขัดแย้ง (Conflict) ขึ้น เด็กจะเห็นแบบอย่างและจำเอาไปใช้ ซึ่งหากขัดแย้งมาก ๆ ก็จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาเหมือนกัน

จรรยา สุวรรณทัต (2526 : 41 - 42) ได้ศึกษาและอธิบายถึงความขัดแย้งว่า ความขัดแย้งระหว่างคนสองวัยนี้ เปรียบเหมือนวัฏจักรของการเกิดหรือวงจรการเกิด โดย

อธิบายว่าความแตกต่างที่แท้จริงระหว่างพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นนั้น อยู่ที่ด้านสรีระ จิต-สังคม และ สังคมวิทยา สรุปได้ดังนี้

① ในด้านสรีระ พบว่า พลังกำลังของพ่อแม่มีกำลังคงที่หรือเสื่อมถอย ดังนั้นสิ่งที่พ่อแม่ ต้องการคือ ความอบอุ่นปลอดภัยทางจิตใจ และความต้องการที่จะสงวนไว้ซึ่งพลังกำลัง แต่ฝ่าย วัยรุ่นนั้น มีพลังกำลังเหลือเฟือ ข้อแตกต่างระหว่างด้านสรีระจึงเห็นได้อย่างชัดเจน

2. ในด้านจิต-สังคม พบว่า พ่อแม่ซึ่งเข้าวัยผู้ใหญ่ตอนกลางและตอนปลายไปแล้ว จะเห็น สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงและข้อเท็จจริง ขณะที่ลูกวัยรุ่นกำลังอยู่ในระยะเวลาที่ยึดอุดมคติหรืออุดมการณ์เป็นหลัก ส่วนผู้ใหญ่จะผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ มากจนไม่หวั่นไหวต่อการ เปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ แต่เด็กวัยรุ่นจะรู้สึกกระทบกระเทือนใจได้ง่าย หากได้พบกับสิ่งใดก็ตาม ที่ไม่เป็นไปตามที่เขาตั้งความหวังไว้ แม้ว่าธรรมชาติการพัฒนาในวัยรุ่นจะมีความสามารถในการ คิดอยู่ในระดับสูงอย่างมีเหตุผลก็ตาม

3. ในด้านสังคมวิทยา พ่อแม่จะอยู่ในสถานภาพที่เหนือกว่ามีสิทธิอำนาจเหนือเด็ก ในขณะที่เด็กยังเล็กเด็กต้องยอมรับ และเชื่อฟังพ่อแม่โดยไม่มีทางต่อต้านแข็งขึ้น แต่เมื่อเขาเข้าสู่วัยรุ่น ความต้องการตามธรรมชาติของเด็กวัยนี้ ทำให้เขาต้องการมีความเป็นอิสระที่จะคิดและทำ ทุกอย่างที่เขาต้องการ เริ่มเห็นความสำคัญและต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนร่วมวัยมากกว่า พ่อแม่ และเขาพยายามแสวงหาการยอมรับจากสังคม ในการที่จะเปลี่ยนสถานภาพจากเด็กมาสู่ การเป็นผู้ใหญ่โดยสมบูรณ์ ต้องการให้พ่อแม่ ผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อเขาด้วยความเข้าใจว่าเขาเริ่มเป็นผู้ ใหญ่แล้ว หากพ่อแม่กับเด็กวัยรุ่นมีช่องว่างระหว่างกันในการปรับความเข้าใจซึ่งกันและกัน ก็อาจ จำไปสู่ภาวะความขัดแย้งกันที่สุดในที่สุด

แบลร์ (ทัทนี ประสภกิตติคุณ . 2531 : 11; อ้างอิงจาก Blair. 1964 : 28 – 34) ได้ ศึกษาถึงผลการกระทำของผู้ใหญ่หลายอย่างที่ทำให้วัยรุ่นเกิดความรู้สึกขัดแย้งว่าในสิ่งที่ผู้ใหญ่ บอกว่าไม่ควรกระทำ เช่น ไม่ควรสูบบุหรี่ ขับรถเร็ว ขับรถอย่างไม่ระมัดระวัง ไปบ้านเพื่อน หญิงขณะที่บิดามารดาของเธอไม่อยู่บ้าน ไปดูภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นสำหรับผู้ใหญ่โดยเฉพาะ ผู้หญิงต้องไม่แต่งหน้ามาก เป็นต้น และ กล่าวว่า ทศนคติของบิดามารดา ผู้ปกครองก็เป็น ต้นเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งได้หลายประการ เช่น

1. บิดามารดามักคาดหวังในสิ่งที่ขัดแย้งกับวัยรุ่น พยายามกวดขันหรือจำกัดอิสรภาพ ของเด็ก หรือ ให้อิสรภาพแก่เด็กไม่ถูกต้องเหมาะสม ทั้งยังไม่อาจเข้ากับเด็กได้ดี โดยเฉพาะ กับเด็กชายซึ่งมีแนวโน้มที่ต้องการอิสรภาพตั้งแต่อายุยังน้อย

2. บิดามารดายอมให้เด็กมีอิสระ ในการตัดสินใจและเลือกโอกาสได้ตามที่เด็กต้องการ

แต่บิดามารดาก็ยังไม่ได้ตั้งใจที่จะให้เด็กกระทำเช่นนั้น ทั้งยังแสดงอาการสงสัยและไม่ยอมให้เด็กตัดสินใจเองในบางโอกาสที่สำคัญ ๆ บิดามารดายังพอใจที่จะให้เด็กทำในสิ่งที่บิดามารดาคาดหวังเอาไว้ จึงทำให้เด็กเกิดความไม่พอใจ วิตกกังวลอันเป็นสาเหตุให้เด็กทำผิดได้

3. บิดามารดามีแนวโน้มที่จะมองดูพฤติกรรมของเด็กอย่างผู้ใหญ่มองดูเด็กที่ทำการที่ไม่ถูกต้องเสมอ เช่น เมื่อเด็กจอตลอดคุยกับเพื่อนต่างเพศ ก็มักแปลความหมาย ของการกระทำของเด็กไปในทางลบ หรือคาดหวังว่าเด็กจะไม่ทำตัวอย่างที่ตนคิด ตีความหมายของพฤติกรรมของเด็กไปในทางไม่ดี

4. บิดามารดาไม่พึงพอใจในวิธีการดำเนินชีวิตของตน จึงหันไปควบคุมความเป็นอยู่ของลูกให้เป็นไปตามแนวทางที่ตนวางไว้ ซึ่งเป็นการขัดกับความพึงพอใจของลูก

สเคียมเบิร์ก (Schiamberg. 1988 : 622 - 623) ได้สรุปสาเหตุของความขัดแย้งโดยทั่วไประหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นไว้ดังนี้

1. เกิดจากความแตกต่างในเนื้อหาของประสบการณ์ วัยรุ่นในแต่ละยุคสมัยต่างก็มีความแตกต่างไปจากวัยรุ่นในสมัยพ่อแม่ของตน ประสบการณ์ของวัยรุ่นในแต่ละยุคที่แตกต่างกันนี้อาจนำมาซึ่งความแตกต่างทางการคาดหวังเกี่ยวกับคุณค่า หรือลักษณะพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ควรปฏิบัติได้

2. เกิดจากการขาดคำจำกัดความที่แน่ชัด ในการถอนอำนาจของพ่อแม่ที่ดีต่อเด็ก ถึงแม้พ่อแม่จะยอมรับว่าลูกเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นแล้ว แต่พ่อแม่ส่วนใหญ่ก็ยังใช้อำนาจที่ตนมีต่อพวกเขาเหมือนเช่นในวัยเด็ก เนื่องจากยังไม่มีระเบียบแบบแผนที่แน่ชัดกำหนดว่า วัยรุ่นเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ตั้งแต่เมื่อไร

3. เกิดจากความแตกต่างทางจิตวิทยาและสังคม ระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ ทางด้านจิตวิทยา วัยรุ่นถูกบรรยายว่าเป็นวัยแห่งอุดมการณ์ (Idealistic) ในขณะที่ผู้ใหญ่ถูกมองว่าเป็นวัยแห่งความเป็นจริง (Realistic) ที่สามารถจะทำอะไรที่คิดให้เป็นจริงได้มากกว่าการคิดฝัน ส่วนทางด้านสังคมก็必将มีความแตกต่างกันในบทบาทระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่น เช่น พ่อแม่มีหน้าที่ควบคุมดูแลพัฒนาการของลูกในขณะที่ยังเป็นเด็กและวัยรุ่น ในขณะที่วัยรุ่นก็ต้องการประสบการณ์ที่อิสระเพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลตามที่เขาคต้องการ

เฟอร์แมน และเบอร์เมสเตอร์ (Furman and Buhrmester. 1992 : 104) กล่าวว่า ช่วงวัยรุ่นสัมพันธ์ภาพระหว่างพ่อแม่-ลูก จะเป็นไปในลักษณะมีการสนับสนุนน้อยและมีข้อขัดแย้งมาก เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงก่อนวัยรุ่น และเมื่อพิจารณาตลอดระยะของการเป็นวัยรุ่น พบว่าวัยรุ่นตอนต้นจะมีความขัดแย้งกับพ่อแม่มากที่สุด และค่อย ๆ ลดลงไปจนถึงวัยรุ่นตอนปลาย ความขัดแย้งจะลดลงกลายมาเป็นการทอติไม่ตรีในที่สุด นอกจากนี้ บลอส (Furman and Buhrmester. 1992 : 104 ; อ้างอิงจาก Bloss. 1967) อธิบายว่า ลักษณะดังกล่าว เป็นการแยกตัวเพื่อความเป็นส่วนตัวของวัยรุ่น ในวัยรุ่นตอนต้นนั้นจะมีข้อขัดแย้งกับพ่อแม่มากเนื่องจากวัยรุ่นพยายามที่จะสร้างความเป็นตัวของตัวเอง โดยเริ่มจากการเพิ่มความเป็นตัวของตัวเองทางด้าน

อารมณ์กับพ่อแม่ แต่ขณะเดียวกัน ตัวเขาเองก็ยังไม่สามารถทำหน้าที่ของการเป็นอิสระนี้ได้ สมบูรณ์ ซึ่งวัยรุ่นจะพยายามเจรจากองหาความเป็นอิสระและสัมพันธภาพที่มีอำนาจ จนในที่สุดท้ายระหว่างที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย ความขัดแย้งก็กลายมาเป็นการทอดไมตรี เพื่อมาสู่รูปแบบใหม่ของความสัมพันธ์คือสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับบุตรหลาน ส่วน เฮอร์ล็อก(กุลวรรณ วิทยาวศฺรฺจ. 2526 :16 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1967 : 589) กล่าวว่า เมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ร่างกายจะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทำให้วัยรุ่นมีอารมณ์ที่ไม่มั่นคง ถึงแม้บางครั้งพ่อแม่จะยอมรับ แต่ก็ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์ และลงโทษเด็กอยู่ จึงเกิดช่องว่างระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ขึ้น ต่อมาเมื่อร่างกายมีความสมดุล วัยรุ่นจะเริ่มมีอารมณ์มั่นคงมากขึ้น สัมพันธภาพในครอบครัวก็จะเริ่มดีขึ้น

วัฒนา พิชรวาณิช (2531 : 54 – 55 , 62) กล่าวว่า แม้ว่านักจิตวิทยาจะเชื่อว่า วัยรุ่นจะมีอารมณ์รุนแรงเมื่อมีสิ่งใดมากระทบ แต่วัยรุ่นก็ยังต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและสังคม การแสดงออกของวัยรุ่นที่มีต่อเพื่อนและบุคคลอื่น ๆ ในสังคมจึงเป็นไปอย่างระมัดระวัง รอบคอบ และยินดีที่จะปฏิบัติตามข้อบังคับของกลุ่มเพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับ อีกประการหนึ่งคือ การอบรมสั่งสอนของคนไทยที่สอนให้เก็บความรู้สึกซ่อนเคือง ไม่พอใจเอาไว้กับตนเอง เพื่อมิให้เกิดข้อโต้แย้งที่รุนแรงในกรณีที่ไม่สามารถตกลงกันได้

จากการศึกษาเรื่องความขัดแย้งต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ผู้วิจัยสนใจคือ ความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่พบว่า ทุกครอบครัวย่อมประสบกับภาวะความขัดแย้ง ความรุนแรงของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างพ่อแม่กับลูกมักเกิดขึ้นกับครอบครัวที่มีลูกที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยแห่งการพัฒนาจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง พัฒนาทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ภาวะการควบคุมอารมณ์ต่าง ๆ ของวัยรุ่นยังไม่สามารถควบคุมได้ดีเท่าเทียมผู้ใหญ่ จึงมักจะมีความรู้สึกขัดแย้งในสัมพันธภาพกับพ่อแม่และบุคคลที่สูงวัยกว่า ประกอบกับอยู่ในช่วงของการพัฒนาทางความคิดในด้านวิพากษ์วิจารณ์มากขึ้น เพราะระบบสมองมีการเจริญเติบโตเต็มที่ เด็กวัยรุ่นจึงพัฒนาลักษณะ "ต่อต้านผู้ใหญ่ ต่อต้านผู้มีอิทธิพล ต่อต้านผู้มีอำนาจ" (สงคราม เชาว์ศิลป์ และนารา ชีรเนตร. 2527 : 141) ซึ่งเรียกลักษณะเช่นนี้ว่า เกิดช่องว่างระหว่างวัย(Generation Gap) หากครอบครัวที่มีวัยรุ่นขาดความเข้าใจในเหตุแห่งพฤติกรรมดังกล่าว ก็จะทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ขึ้นได้

1.5 ผลของความขัดแย้ง

ภาวะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเกิดขึ้นระหว่างกลุ่มคนหรือความขัดแย้งในตนเอง ถ้าเกิดขึ้นเมื่อใดก็ย่อมส่งผลกระทบกระเทือนอย่างแน่นอน ดังที่ สุรางค์ จันทน์เอม (2524 : 69) ได้กล่าวถึงผลของการเกิดความขัดแย้งคือ

1. เกิดความสับสนอารมณ์ (Emotional Disturbance) ความสับสนอารมณ์จะส่งผลให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน และขาดกำลังใจในการทำงานด้วย

2. ก่อให้เกิดความกระวนกระวายใจ (Anxiety) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะสร้างรอยประทับใจ ใ้บุคคลครุ่นคิดไม่รู้จักจบสิ้นและเป็นผลเสียในการทำงานเช่นเดียวกัน เพราะไม่อาจจะระงับความรู้สึกที่เกิดขึ้นให้เป็นปกติได้ง่าย ๆ

3. เป็นผลเสียต่อระบบการทำงานของร่างกาย เช่น ระบบย่อยอาหารเสียไปทำให้เกิดอาการอื่น ๆ ติดตามมาได้

นอกจากเป็นผลเสียต่อตัวบุคคลเองแล้วยังมีผลต่อส่วนรวมอีกด้วย ดังที่ สุพัตรา สุภาพ (2523 : 65) กล่าวว่า การขัดแย้งกันในครอบครัวอาจนำไปสู่ปัญหาบ้านแตก (Broken Home) หรือปัญหาทางสุขภาพจิต ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ ได้ ซึ่งผู้ที่ได้รับความกระทบกระเทือนมักจะตกอยู่กับเด็ก เพราะถ้ามองปัญหาในระดับชาติแล้ว ถ้าเป็นดังกล่าวนาน ๆ จะเป็นการทำให้พลังงานของชาติไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร ซึ่งสังคมควรจะเห็นความสำคัญและให้ความสนใจเป็นพิเศษด้วย

จรรยา สุวรรณทัต (2533 : 405) กล่าวถึงผลของความขัดแย้งหรือความไม่เข้าใจระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นว่า จะเป็นเหตุที่ทำให้เกิดสุขภาพจิตเสื่อมโทรม ไม่เฉพาะแก่บุคคลคู่กรณีที่เกี่ยวข้องกันเท่านั้น แต่ยังแผ่กระจายไปยังสมาชิกอื่น ๆ ของครอบครัวด้วย เช่น พี่น้อง หรือ ลุง ป้า น้า อา ของเด็กวัยรุ่นเอง

ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์ (2533 : 288) กล่าวถึงผลของความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ว่าอาจทำให้เกิดวิธีการปรับตัวที่ไม่พึงประสงค์แก่วัยรุ่นได้ 2 ทาง ได้แก่ การควบคุมตนเองไม่ได้ แสดงอาการเครียดไม่พอใจไม่มั่นใจในตนเองและปากร้ายเพื่อลดความโกรธภายในใจและมักพูดเกินความจริง เมื่อความขัดแย้งลดลงหรือถูกขจัดไป ผลเสียทางจิตใจจะลดลง

— โสภา สปีลมันน์ (2536 : 138) ศึกษาพบว่า ครอบครัวที่มีปัญหาความขัดแย้งกันอยู่ตลอดเวลา ได้แก่ ครอบครัวที่มีใครคนใดคนหนึ่งบงการหรือเจ้ากี้เจ้าการอยู่ตลอดเวลา มีอคติขาดความรัก ขาดการเอาใจใส่ต่อกัน อิจฉาริษยากัน อยู่กันมากหน้าหลายตาเกินไป หรือมีญาติเข้ามาสอดแทรก เป็นปัญหาตลอดเวลา นั้น จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กวัยรุ่นในครอบครัวนั้นมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมขึ้น

จากผลของความขัดแย้งที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวมีผลให้บุคคลเกิดความสับสนอารมณ์ กระวนกระวายใจ ประสิทธิภาพในการคิด การเรียน การทำงานลดลง ระบบการทำงานของร่างกายบางส่วนผิดปกติ นำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาด้านพฤติกรรม ปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาสังคมได้

1.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง

พัฒนาการของความขัดแย้งทางจิตใจ อันมีผลต่อการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว จะเป็นไปโดยราบรื่นหรือเต็มไปด้วยภาวะความขัดแย้ง ก็สืบเนื่องมาจากกระบวนการทางสังคมที่เป็นจุดกระตุ้นหล่อหลอมบุคลิกภาพผู้นำทฤษฎีนี้ได้แก่ อีริกสัน(Erikson)(ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2531 : 43 - 45) โดยได้เสนอแนวคิดที่น่าสนใจและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่ว ๆ ไป ได้แก่ ทฤษฎีลำดับขั้นทางจิตสังคม เป็นทฤษฎีที่สามารถอธิบายถึงสาเหตุแห่งพฤติกรรม และการพัฒนาบุคลิกภาพในรูปแบบต่าง ๆ ตามลำดับ ตั้งแต่เกิดจนถึงวัยสูงอายุ โดยเน้นว่าลักษณะสัมพันธ์ภาพที่บุคคลมีกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เช่น พ่อ-แม่ เพื่อน สามี-ภรรยา ฯลฯ และข้อขัดแย้งทางสังคมจิตวิทยา เป็นจุดกระตุ้นอีริกสันอธิบายว่าข้อขัดแย้งนี้เกิดจากความสัมพันธ์ที่บุคคลมีกับกลุ่มบุคคลที่เป็นศูนย์กลางความผูกพัน ถ้าบุคคลสามารถแก้ไขภาวะวิกฤติและขัดแย้งได้ด้วยดีพอสมควร ก็ทำให้เกิดพฤติกรรมและลักษณะบุคลิกภาพที่พึงประสงค์เรื่อยไปตามลำดับขั้น ซึ่งส่งผลคือทำให้บุคลิกภาพมั่นคง หากบุคคลไม่สามารถแก้ไขข้อขัดแย้งนี้ได้ด้วยดีก็ก่อให้เกิดปัญหาบุคลิกภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง มากน้อยหนักเบาตามความรุนแรงของข้อขัดแย้งที่แก้ไขไม่ได้ นอกจากนี้ข้อขัดแย้งทางจิตใจมีลักษณะแย้งเป็นคู่ ๆ มี 8 ขั้นตอน ตั้งแต่แรกเกิดจนเข้าสู่วัยสูงอายุ ลักษณะความขัดแย้งที่เป็นคู่นี้จะต้องพัฒนาให้เหมาะสมในแต่ละขั้นในโครงสร้างของบุคลิกภาพอย่างสมดุลกัน บุคคลจึงจะมีโครงสร้างบุคลิกภาพที่เหมาะสมมั่นคง

ลักษณะความขัดแย้งทางจิตใจทั้ง 8 ขั้น (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2531 : 43 - 45)ได้แก่

1. การพัฒนาเรื่องความไว้วางใจขัดแย้งกับการระแวงไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Trust vs. Mistrust) เกิดขึ้นในช่วงวัยทารกแรกเกิดจนถึง 1 ขวบ พ่อแม่จะมีบทบาทในการสนองความต้องการขั้นพื้นฐานทางกายและจิตใจ เช่น ได้รับการดูแลดี สัมผัสอุ้มชู นอน อยู่ใกล้ ๆ เปลี่ยนผ้าให้เมื่อสกปรก กล่อมให้นอนเมื่อง่วง ฯลฯ ซึ่งทารกจะเรียนรู้และรู้สึกว่าโลกนี้น่าอยู่ เมื่อมีทุกข์ก็มีผู้จัดปัดเป่าให้ ความรู้สึกนี้ก่อให้เกิดความไว้วางใจในบุคคลที่ใกล้ชิดและขยายไปสู่ความไว้วางใจในตนเองและผู้อื่น แต่ถ้าทารกได้รับการสนองความต้องการทางกาย ทางอารมณ์จนรู้สึกสุขสบายตลอดเวลาจนเกินไปนั้น ก็จะกลายเป็นคนเชื่อถือและไว้วางใจคนง่ายเกินไป ส่วนทารกที่ไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการทางกายจนเข้าขั้นขาดแคลนนั่น ก็มักจะเป็นคนที่หวาดระแวงง่าย ดังนั้น พัฒนาการที่สมบูรณ์ ได้แก่ ความสมดุลระหว่างความเชื่อถือไว้วางใจบุคคลอื่นกับความระแวงสงสัยบุคคลอื่น เพราะความพอดีของคุณสมบัติ 2 ประการนี้ จะทำให้ทารกพัฒนาความรู้สึกว่า "โลกนี้มีที่หวังและมีความหวัง" ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ควรเสริมสร้าง เพราะเป็นความรู้สึกที่มีคุณค่า เป็นพลังผลักดันให้มนุษย์ต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตไปจนตาย

2. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองแย้งกับความละลายใจและไม่แน่ใจ (Autonomy vs. Shame and Doubt) เป็นระยะที่อยู่ในวัยทารกตอนปลาย (1-2 ปี) ทารกรู้จักหัดเรื่องการควบคุมตนเองในการใช้กล้ามเนื้อ ประสาทสัมผัส มีความกระหายใคร่รู้จักสิ่งแวดล้อมรอบตัว

และต้องการทำอะไรด้วยตนเอง (Autonomy) จึงซุกซนมาก พ่อแม่ก็มักจะควบคุมกิจกรรมของทารก เพราะกลัวอันตรายจะเกิดขึ้น พัฒนาการที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ขึ้นอยู่กับ การควบคุม เลี้ยงดูที่พอดี คือ ปล่อยให้เขาได้ทำอะไรได้ตั้งใจปรารถนา โดยไม่เกินไปเลยเกินไป แต่ถ้าถูกควบคุมมากเกินไปก็จะเกิดความรู้สึกกละอายใจไม่แน่ใจตนเอง ซึ่งถ้ามีมากจะทำให้ทารกพัฒนาบุคลิกภาพที่ชอบทำอะไรแอบ ๆ ซ่อน ๆ ปิดบัง กลายเป็นผู้ใหญ่ที่ชอบทำอะไรลับ ๆ ไม่เปิดเผย ชอบพูดปิด แต่ถ้าทารกมีความเป็นตัวของตัวเองมากเกินไปจะเกิดนิสัยเป็นคนเข้ากับผู้อื่นได้ยาก ไม่ยอมเคารพระเบียบของสังคม ชอบทำอะไรแผลง ๆ ต่อต้านสังคม ความพอดีระหว่างความเป็นตัวของตัวเองกับความละอายใจและไม่แน่ใจ ทำให้เด็กพัฒนานิสัยรู้จักควบคุมตนเอง ความเป็นตัวของตัวเองตามความเหมาะสม มีความตั้งใจมั่นในการกระทำกิจต่าง ๆ ตัดสินใจด้วยตนเองว่าอะไรถูก ผิด ควร ไม่ควร

3. การพัฒนาความคิดริเริ่มแย่งกับความรู้สึกผิด (Initiative vs. Guilt) เป็นระยะวัยเด็กตอนต้น (3 - 5 ปี) เด็กมีความสามารถทางกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส ฟังตนเองได้ดีในการเคลื่อนไหว เช่น หยิบจับ เดินไปมา เริ่มพูด สื่อความได้และเข้าใจภาษาพูดได้ดี สมรรถภาพทางกายและจิตใจทำงานประสานกัน ชีวิตประจำวันของเด็กมีความมุ่งหมาย และตัดสินใจเด็ดเดี่ยวมั่นคงกว่าเดิม อยากเรียนรู้สิ่งที่อยู่รอบตัว รู้จักใช้ความคิดสร้างสรรค์ ซุกซนมาก ชอบเล่นเกม และของเล่นทุกชนิด เด็กที่ถูกห้ามไม่ให้สำรวจตรวจตราสิ่งต่าง ๆ ห้ามเล่น ห้ามทำอะไร ๆ มากเกินไป ถูกห้ามด้วยคำสั่ง อย่าทำ อย่ายุ่ง อย่าเล่น ฯลฯ มากเกินไป จะเกิดความรู้สึกผิดและกลัวการถูกลงโทษ จนอาจพัฒนาบุคลิกภาพแบบ "รู้สึกผิด" (Guilt Personality) หรือเป็นคนหลีกเลี่ยงความจริงโดยใช้ความคิดฝัน หรือแสดงความก้าวร้าวอวดดี เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนปรารถนา หากมีความพอดีระหว่างความคิดริเริ่มกับความรู้สึกผิด จะทำให้เด็กพัฒนาคุณสมบัติเป็นคนชอบสร้างสรรค์ รู้จักคิดหาวิธีแก้ไขปรับปรุงกิจการต่าง ๆ ที่ต้องกระทำ และเป็นคนที่กล้าเผชิญความเป็นจริงของตนเองและของชีวิต

4. การพัฒนาความเอาใจใฝ่แข่งกับปมด้อย (Industry vs. Inferiority) เป็นระยะวัยเด็กตอนปลาย (อายุ 6-11 ปี) เด็กเริ่มเข้าโรงเรียนและเริ่มรู้จักเรียนอย่างจริงจัง เด็กมีความสามารถควบคุมกิจกรรมของตนเอง เช่น การเล่นอยู่ในโลกแห่งความคิดฝันน้อยลง รู้จักเคารพระเบียบวินัยของบ้าน โรงเรียน การเข้าโรงเรียนทำให้เด็กต้องพัฒนาคุณสมบัติความเอาใจใฝ่แข่งเพื่อปรับตัวต่อความคาดหวังของครู พ่อแม่และเพื่อน เล่นแบบทารก มาเป็นการเล่นที่มีกฎเกณฑ์ เล่นของเล่นจริง ๆ น้อยลง แต่หันมาเล่นของเล่นที่จริงจัง เด็กที่มีครู พ่อแม่ คอยช่วยเหลือและแนะนำการเล่น ตั้งความหวังกับเด็กพอสมควร และให้อภัยเมื่อเด็กทำไม่ได้ตั้งใจปรารถนาของตนเองและของผู้ใหญ่ เด็กจะเกิดกำลังใจมุ่งมั่นที่จะหัดเรียน หัดเล่น และทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นช่วงที่เหมาะสมในการฝึกกิจกรรมทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็กอย่างดี ซึ่งจะติดตัวเด็กไปจนตลอดชีพ ในทางกลับกันเด็กที่ไม่มีผู้ใหญ่คอยแนะนำและให้กำลังใจหรือตั้งความคาดหวังในตัวเด็กเกิน

ความสามารถเฉพาะตัวของเด็กจะทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณทำได้ด้วยความสามารถ ความรู้สึกเช่นนี้ ถ้ามีมาก ๆ จะก่อให้เกิดความรู้สึกว่าคุณมี "ปมด้อย" ในแง่ใดแง่หนึ่ง ซึ่งในบางคนความรู้สึกชนิดนี้จะฝังรากลึกในบุคลิกภาพจนตลอดชีวิตความพอดีระหว่างความเอาใจเขามาใส่ใจตัวเองกับความรู้สึกด้อย จะพัฒนาไปสู่ความมีสมรรถภาพที่แท้จริง คือ ไม่มีความรู้สึกยกย่องตนเอง เก่งจนหลงตนเอง หรือ มีความรู้สึกว่าคุณทำได้ด้วยค่าจนกลายเป็นคนหยิ่ง โหยง ไม่สนใจต่อกิจการใด ๆ

5. การพัฒนาการพบอัตลักษณ์ของตนเองเกี่ยวกับการไม่เข้าใจตนเอง (Identity vs. Identity Diffusion) ในระยะนี้เป็นระยะวัยรุ่น ในบรรดาขั้นตอนของความขัดแย้งทางสังคมจิตใจของมนุษย์ทั้ง 8 ขั้นตอนนั้น อีริคสันเชื่อว่า ขั้นนี้เป็นช่วงที่ความขัดแย้งมีลักษณะวิกฤติยิ่งกว่าช่วงอื่นเพราะเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ ถ้าหากไม่สามารถแก้ไขภาวะวิกฤติให้ลุล่วงด้วยดีพอสมควร เด็กวัยรุ่นผู้นั้นก็จะกลายเป็นผู้ที่มีอัตลักษณ์อันสับสน และกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพสับสนไม่มั่นคง ในระยะนี้เด็กกำลังจะละทิ้งภาพของตนเองที่เป็นเด็กไปสู่ภาพของตนเองอย่างเป็นผู้ใหญ่ สภาพเช่นนี้ก่อให้เกิดความขัดแย้งด้านสัมพันธภาพกับผู้ใหญ่ เพื่อนร่วมวัย เพื่อนต่างเพศ กับสังคม และเกิดความสับสนทางจิตใจอย่างรุนแรง เช่น จะเชื่อฟังพ่อแม่หรือเชื่อตัวเองดี หรือเชื่อเพื่อนดี ควรเลียนแบบใครดี หรือคงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองดี ควรอยู่ในกรอบประเพณีหรือเป็นอิสระเต็มที่ดี ฯลฯ วัยรุ่นที่ไม่รู้จักตนเองดี ไม่สามารถประสานอัตลักษณ์ของตนกับโครงสร้างของสังคม จะกลายเป็นวัยรุ่นที่หลงลืมตน มีตนอันสับสน ว้าเหว่ ไม่เป็นตัวของตัวเอง เหนงหงอย ขี้กังวล ตัดสินใจไม่ได้ รู้สึกว่าคุณถูกทอดทิ้ง จนอาจกลายเป็นอันธพาล ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อสังคมในรายที่มีความสับสนรุนแรง ส่วนวัยรุ่นที่มีพัฒนาการที่สมบูรณ์ คือ ความสมดุลระหว่างความรู้จักอัตลักษณ์ของตนเองอย่างดีไม่สับสนในตนเอง มองตนเองตามความเป็นจริง เข้าใจ จุดเด่น จุดด้อย ความต้องการของตนเอง

6. การพัฒนาความสนิทสนม ความร่วมมือกับความเปล่าเปลี่ยว (Intimacy and Solidarity vs. Isolation) เป็นวัยผู้ใหญ่ที่พัฒนาในเรื่องการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสนิทใจ ซึ่งจะพัฒนาคุณสมบัติสร้างมิตรและมีความรักกับบุคคลอื่นได้เป็นความรักแบบผู้ใหญ่ไม่ใช่ฉาบฉวย เหมือนกับรักในวัยรุ่น ผู้ที่ไม่สามารถพัฒนาความรู้แบบผู้ใหญ่จะเป็นคนหลงรักเฉพาะตนเอง เรียกว่า Narcissism

7. การพัฒนาการบำรุงส่งเสริมผู้อื่น ซึ่งเกี่ยวกับการพะวงเฉพาะตน (Generativity vs. Self Absorption) เข้าสู่วัยกลางคน จุดเด่นคือ การรู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อาหารผู้อื่น ทำให้มองตนเองมีคุณค่ามีความสำคัญ หากพะวงเฉพาะตนจะเป็นคนเห็นแก่ตัว แสดงแต่อำนาจไม่หยุดยั้ง คนเหล่านี้ฉาบอารมณและบุคลิกภาพของตนที่ไม่มั่นคงไว้ด้วยความใฝ่อำนาจอย่างใดอย่างหนึ่ง ความสมดุลของขั้นนี้จะทำให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ เป็นคนที่มีคุณค่า สามารถให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้ เป็นวัยกลางคนที่มีความสุข

8. การพัฒนาในเรื่องความมั่นคงทางจิตใจซึ่งแย้งกับความสิ้นหวัง (Integrity vs. Despair) จะอยู่ในวัยสุดท้ายของชีวิต คือ วัยสูงอายุ เมื่อถึงขั้นนี้แล้ว จะต้องพัฒนาความรู้สึกว่าตนได้ผ่านกิจต่าง ๆ ที่ควรทำเสร็จสิ้นตามหน้าที่ของตนแล้ว เช่น การอบรมเลี้ยงดูบุตร ยอมรับทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวในชีวิตตน มองอดีตโดยไม่ยึดมั่นถือมั่น ยอมรับและพอใจในชีวิตของตน ในทางตรงข้าม หากบางคนยังนึกอาลัยอาวรณ์ ยอมรับอดีตไม่ได้ หรือกลัวความตายที่กำลังจะมาถึง ซึ่งถ้ารู้สึกเช่นนั้นมาก ๆ จะเกิดความเศร้าสร้อย สิ้นหวัง อยากหลีกเลี่ยงชีวิต ความพอดีก็คือทำให้บุคคลพัฒนาตนให้รู้เท่าทันโลกและชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา

พัฒนาการของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแต่ละวัยของชีวิต ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญทั้งสิ้น แต่ช่วงที่น่าสนใจมากที่สุดเห็นจะเป็น ขั้นตอนที่ 5 คือ การพัฒนาการค้นพบอัตลักษณ์แห่งตนแย้งกับการไม่เข้าใจในตนเอง เพราะอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ มากมาย วัยรุ่นต้องพยายามปรับตนเองให้อยู่ในภาวะสมดุลในขณะที่กำลังสับสนวุ่นวายกับการหาเอกลักษณ์ของตนเอง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะเริ่มตั้งแต่เขาเริ่มรู้จักที่จะหาความเป็นอิสระให้แก่มันเองภายในครอบครัว เมื่อเด็กได้มีความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกกว้างออกไป ในขณะที่ต้องหาเอกลักษณ์ของตนเอง พยายามเข้าใจและเป็นตัวของตัวเองยิ่งขึ้น ความขัดแย้งก็มีมากขึ้นโดยเฉพาะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับพ่อแม่ที่ยังมองลูกด้วยสายตาและความรู้สึกที่เคยมองเมื่อเขายังเป็นเด็กเล็ก ๆ

นอกจากทฤษฎีความขัดแย้งดังกล่าวข้างต้น ยังมีทฤษฎีที่เป็นแนวคิดของนักจิตวิทยา กลุ่มจิตวิเคราะห์ ได้อธิบายถึงเหตุแห่งพฤติกรรมต่าง ๆ ของวัยรุ่นที่แสดงการต่อต้านหรือขัดแย้งกับพ่อแม่ คือ แอนนา ฟรอยด์ (โสภา สปีลมันน์. 2536 : 113) ได้อธิบายไว้ว่า วัยรุ่นจะอยู่ในช่วงเวลาที่อัตตาพัฒนาการ เห็นได้จากการที่เด็กเริ่มต้องการรู้ ต้องการเห็นหรือต้องการทดลองอะไร ๆ ใหม่ ๆ ด้วยการไม่ยอมรับ ขัดขวาง ต่อต้าน หรือด้วยการปรับตัวและการเลียนแบบในเรื่องที่เกี่ยวกับแรงขับทางเพศ วัยนี้จะเริ่มมีบทบาททางเพศแสดงออกให้เห็นชัด ซึ่งจะนำไปสู่การแยกตัวเองออกจากสิ่งเดิม ซึ่งเด็กเคยมีความสัมพันธ์ด้วย คือ บิดามารดา การแยกตัวของเด็กนี้ไม่ใช่เป็นความต้องการแยกทางด้านร่างกายเท่านั้น แต่เป็นการที่เด็กเริ่มมีความรู้สึกต่อพ่อแม่ว่าก็ไม่ได้วิเศษไปจากพ่อแม่คนอื่น คือ มีจุดดีในขณะเดียวกันก็มีจุดบกพร่อง การแสดงออกที่เด่นชัดในวัยรุ่นนี้ คือ การให้วิธีแยกตนเอง หรือวิธีต่อต้านสิ่งที่เด็กไม่ต้องการ เช่น เด็กวัยรุ่นหญิงจะมีการถกเถียงในเรื่องเสื้อผ้าที่ต้องการใส่ เพื่อนที่ต้องการคบหาความต้องการอิสระในความคิด ไม่ต้องการขึ้นอยู่กับพ่อแม่ อาจกลายเป็นข้อขัดแย้งที่รุนแรง หากไม่มีการปรับตัว

1.7 วิธีเผชิญความขัดแย้งเมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล

จอห์นสัน (Johnson . 1994 : 216 – 220) กล่าวว่า ลักษณะพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล แบ่งออกเป็น 5 ลักษณะโดยเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของสัตว์ 5 ชนิด ดังนี้

1) การหลีกเลี่ยง (Withdrawing) เปรียบเทียบกับเต่า บุคคลที่ใช้วิธีการหลีกเลี่ยง เป็นบุคคลที่ไม่สนใจว่าเป้าหมายของตนเองคืออะไร หรือสัมพันธภาพระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นจะเป็นอย่างไรต่อไป เขาเพียงแต่หนีไปจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยคิดว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำได้ หรือเป็นการหลีกเลี่ยงเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายสงบจิตใจลง และสามารถควบคุมความรู้สึกของตนได้

2) การใช้อำนาจบังคับ (Forcing) เปรียบเทียบกับ ฉลาม บุคคลที่ใช้วิธีการนี้จะพยายามทำให้ตนเองบรรลุเป้าหมายที่ต้องการทุกวิถีทาง เขาจะต้องเป็นผู้ชนะ ซึ่งจะทำให้เขาภาคภูมิใจและถือว่านั่นเป็นความสำเร็จของตน โดยไม่คำนึงถึงสัมพันธภาพว่าวิธีการที่ตนใช้นั้นจะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนอย่างไร วิธีนี้ผู้ใช้จะมองว่าเป้าหมายของตนเองมีความสำคัญมากกว่าการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น

3) การยินยอม (Smoothing) เปรียบเทียบกับ ตู๊กตาหมี บุคคลที่ใช้วิธีนี้จะไม่ขัดใจใคร โดยจะคำนึงถึงความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเป็นอันดับแรก คือให้ความสำคัญกับสัมพันธภาพมากกว่าเป้าหมายของตน ด้วยการคิดว่าผลประโยชน์ของคนอื่นสำคัญมากกว่าผลประโยชน์ของตน ยอมยกเลิเป้าหมายหรือความต้องการของตนเองเพื่อทำตามความต้องการของคนอื่น เพื่อรักษาสัมพันธภาพที่ดีเอาไว้

4) การประนีประนอม (Compromising) เปรียบเทียบกับ สุนัขจิ้งจอก บุคคลที่ใช้วิธีการนี้จะให้ความสำคัญทั้งเป้าหมายของตนเอง และสัมพันธภาพกับผู้อื่น ยอมที่จะยกเลิกเป้าหมายหรือความต้องการของตนเองบางส่วน ด้วยการให้การเจรจาต่อรอง ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องสละเป้าหมายบางส่วนและลดระดับความสัมพันธ์ลงเพื่อที่จะให้เป็นที่ตกลงยอมรับกันได้ เป็นลักษณะของการพบกันครึ่งทาง

5) การเจรจาต่อรอง (Negotiating) เปรียบเทียบกับ นกฮูก บุคคลที่ใช้วิธีนี้จะให้ความสำคัญกับเป้าหมายของตนเองและสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ด้วยการร่วมมือกันคิดหาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาและหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายบรรลุเป้าหมายของตนเองอย่างเต็มที่ตามที่ต้องการและเพื่อรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันได้ วิธีนี้จะเป็นการช่วยลดความตึงเครียดหรือความรู้สึกในทางลบระหว่างทั้งสองฝ่ายลงได้

แอดเลอร์ โรเซนฟีลด์ และ ทาวน์ (Adler , Rosenfeld and Towne. 1987: 340 – 344) กล่าวว่าวิธีการที่บุคคลแสดงออกเมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล มี 6 วิธี ดังนี้

1) การหลีกเลี่ยง บุคคลที่ใช้วิธีการหลีกเลี่ยง เป็นบุคคลที่คิดว่าการที่จะทนอยู่กับ

สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้นง่ายกว่าการที่จะต้องไปพบกับปัญหาที่ต้องขบคิด หรือ พยายามที่จะต้องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เขาจึงยอมที่จะหลีกเลี่ยง หรือนิ่งเฉยดีกว่า

2) การยอมตาม บุคคลที่ใช้วิธีการนี้จะพยายามแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยยอมทำตามความต้องการของบุคคลอื่นมากกว่าความต้องการของตนเอง คนเหล่านี้จะยอมเห็นด้วยก็เพื่อต้องการความสงบเท่านั้นไม่ได้เห็นด้วยอย่างแท้จริง ซึ่งการแสดงออกแบบนี้จะมีผลในระยะสั้น คือทำให้เหตุการณ์สงบลงและอีกฝ่ายหนึ่งจะได้ทำตามในสิ่งที่ต้องการ แต่ผลระยะยาว คือจะมีผลเสียต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

3) การยินยอม บุคคลที่ใช้วิธีนี้ จะแสดงออกโดยไม่ขัดใจใครแต่จะควบคุมความรู้สึกหรือความต้องการที่แท้จริงของตนไว้ เพื่อรักษาภาพพจน์ที่ดีของตนมากกว่าสิ่งอื่นใด การแสดงออกลักษณะนี้ไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้มากนัก นอกจากนี้การยินยอมบ่อย ๆ บางครั้งอาจเป็นลักษณะหนึ่งของความก้าวร้าว โดยการเปลี่ยนเรื่องพูด หรือแสดงความตกลงขบขันเพื่อกลบเกลื่อนความก้าวร้าวของตน

4) การประนีประนอม บุคคลที่ใช้วิธีการนี้ จะแสดงออกอย่างเปิดเผย จะพยายามให้ทั้งสองฝ่ายได้รับความพึงพอใจ แต่บางครั้งการประนีประนอมนี้จะไม่มีฝ่ายใดเกิดความพึงพอใจในผลที่เกิดขึ้นทั้งหมด เพราะจะต้องมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายที่จะต้องยอมเสียสละบางส่วนของเป้าหมายของตน บุคคลที่อยู่ในสถานการณ์นั้นอาจยังต้องการในสิ่งที่ตนเองเสียไป และพยายามที่จะให้ได้รับในสิ่งที่ตนเองต้องการกลับมาคืน

5) การแข่งขัน บุคคลที่ใช้วิธีนี้จะชอบใช้กำลัง อำนาจ ต้องการเอาชนะ แต่ผลที่ได้รับจากการจัดการกับความขัดแย้งวิธีนี้มักจะเป็นความสูญเสียของทั้งสองฝ่าย

6) การเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน บุคคลที่ใช้วิธีการนี้ จะให้ความสำคัญกับความต้องการของตนเองและความต้องการของบุคคลอื่นเหมือนกันเขาจะร่วมกันแสดงความคิดเห็นและช่วยกันคิดหาแนวทางที่จะให้ทั้งสองฝ่ายได้รับในสิ่งที่ต้องการ การแสดงออกในลักษณะนี้เป็นวิธีการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม แม้ว่าจะต้องใช้เวลา และใช้ความพยายามก็ตาม

แอดเลอร์ โรเซนฟีลด์ และ ทาวน์ (Adler , Rosenfeld and Towne. 1987: 340 – 344) กล่าวว่า เมื่อบุคคลเกิดความขัดแย้งจะมีวิธีการเผชิญความขัดแย้ง ตาม 6 วิธีข้างต้น ซึ่งพิจารณา ตามหลักพฤติกรรมการแสดงออก พฤติกรรมกล้าแสดงออกแบบเหมาะสม (Assertion) คือ การที่บุคคลแสดงออกมาให้เห็นถึงความคิด ความต้องการ และ ความรู้สึกของตนเองอย่างชัดเจนและตรงไปตรงมาโดยปราศจากการตัดสินหรือเผด็จการกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง การแสดงออกในลักษณะนี้แม้ว่าบุคคลอาจจะไม่ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการครบถ้วนเสมอไป แต่ก็ถือว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่บุคคลจะสามารถไปให้ถึงเป้าหมายที่ต้องการได้มากที่สุดโดยไม่ทำลายสัมพันธภาพอันดีระหว่างทั้งสองฝ่าย ซึ่งการแสดงออกที่เหมาะสม คือ ยอมรับตนเอง

และยอมรับผู้อื่น ร่วมกันในการเลือกและเคารพในการตัดสินใจของตนเองและผู้อื่น เมื่อเกิดปัญหาจะแสดงพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นด้วยการหันหน้าเข้าหากัน นั่นเอง

แซสส์ (Sasse. 1978 : 194– 198) ได้แบ่งวิธีการเผชิญความขัดแย้ง เป็น 5 วิธี คือ

1. การใช้กำลังกาย (Physical Violence) เป็นการแสดงออกในการเผชิญความขัดแย้ง ในรูปของการทำลาย เขาจะผ่อนคลายความขัดแย้งได้ โดยการใช้กำลังกับคนอื่น เช่น ในครอบครัว พ่อแม่อาจจะตีเด็กเพื่อให้ยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างพ่อแม่กับเด็ก

2. การหลีกเลี่ยง (Withdrawal) เป็นรูปแบบที่ตรงกันข้ามกับวิธีแรก โดยเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นพวกเขาจะพยายามเลี่ยงไปให้พ้นสถานการณ์ของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นก่อน ถึงแม้ว่าบางครั้งอาจเป็นการไปให้พ้นชั่วคราว แล้วกลับมาเผชิญกับความขัดแย้งนั้นใหม่ภายหลังก็ตาม

3. วิธีการเงียบ (The Silent Treatment) บางคนใช้วิธีการเงียบโดยจะไม่พูดถึงเรื่องที่ขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับอีกฝ่ายหนึ่งเลย รูปแบบนี้พบมากในพวกนักธุรกิจที่หวังผล ถึงแม้ว่าจะมีความขัดแย้งเกิดขึ้นแต่เขาก็เงียบไว้ก่อน

4. การแสดงความโกรธ (Blow Up) บุคคลกลุ่มนี้มักไม่ค่อยอดทนต่อความคับข้องใจต่างๆ เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นจึงแสดงให้เห็นว่ากำลังโกรธ ไม่พอใจหรือบันดาลโทสะให้ออกมา

5. การแบกความรู้สึกเอาไว้ (Bagging) เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ผู้คนจำนวนมากใช้ รูปแบบนี้เป็นการรวมกันระหว่างวิธีการเงียบกับการแสดงความโกรธ คือ เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น บุคคลจะพยายามเก็บความรู้สึกเจ็บปวด ขัดแย้งหรือความรู้สึกโกรธต่าง ๆ เอาไว้ อัดกลั้นไม่แสดงออกมา สะสมไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งวันหนึ่งบุคคลนั้นไม่สามารถอดทนต่อไปได้อีกก็ระเบิดความรู้สึกครั้งใหญ่ที่เก็บกดไว้ออกมา แม้จะเป็นเพียงข้อขัดแย้งเล็กน้อยที่ไปสะกิดก็ตาม ซึ่งวิธีการนี้ถือว่าเป็นอันตรายมาก สามารถทำลายสัมพันธภาพที่มีต่อกันได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับวิธีการเผชิญความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นสามารถแสดงออกได้หลายวิธี ซึ่งแต่ละวิธีมีข้อดี ข้อเสีย แตกต่างกันไป สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีเผชิญความขัดแย้งออกเป็น 5 วิธีโดยยึดตามแนวของจอห์นสัน (Johnson. 1993 : 216 – 220) ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งแบ่งพฤติกรรมการแสดงออก ออกเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ รูปแบบการแสดงออกแบบหลีกเลี่ยง แบบใช้อำนาจบังคับ แบบยินยอม แบบประนีประนอม และ แบบเจรจาต่อรอง

1.8 ลำดับขั้นตอนในการแก้ไขหรือจัดการกับความขัดแย้งในครอบครัว

กอร์ดอน (พรณราย ทรัชยะประภา .2526 :46 – 48 : อ้างอิงจาก Gordon. 1970) กล่าวว่า ในการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคคลนั้น ควรจะปรับความขัดแย้งให้เป็นปัญหา เพื่อจะได้มีการใช้ความพยายามร่วมกันให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาคើขึ้น สำหรับขั้นตอนในการแก้ปัญหานั้น ประกอบด้วย ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้มีความขัดแย้งทุก ๆ คนอธิบายสถานการณ์ต่าง ๆ ไปตามที่เขาเห็น การอธิบายดังกล่าวต้องเป็นเนื้อหาของสถานการณ์หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยไม่นำอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ในขั้นนี้ก็คือ ต้องการให้ได้ข้อตกลง และความเข้าใจร่วมกันของทั้งสองฝ่ายที่เกี่ยวกับการอธิบายสถานการณ์ที่เป็นความขัดแย้งนั้น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการลดความขัดแย้ง

ขั้นที่ 2 ผู้ที่มีความขัดแย้งอธิบายความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความขัดแย้งนั้น ๆ สิ่งที่ต้องระมัดระวังให้มาก คือ จะต้องไม่กล่าวโทษซึ่งกันและกัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดการสะท้อนอารมณ์มากขึ้น วัตถุประสงค์ของขั้นนี้ก็คือ ต้องการให้ทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจความรู้สึกและความต้องการของกันและกัน

ขั้นที่ 3 นำข้อมูลและความเข้าใจที่ได้มาจากขั้นที่ 1 และ ขั้นที่ 2 มาอธิบายสถานการณ์ให้เป็นที่ยอมรับแก่ทุก ๆ คนที่เกี่ยวข้องในความขัดแย้งนั้น และในตอนท้ายของขั้นตอนนี้ ผู้มีความขัดแย้งควรมีข้อตกลงกัน 3 ประการ คือ

3.1 เห็นพ้องต้องกันในการรับรู้ต่อความขัดแย้งนั้น

3.2 เข้าใจความรู้สึกของกันและกันอันเกี่ยวกับความขัดแย้งนั้น

3.3 เห็นพ้องต้องกันว่าสถานการณ์เป็นอย่างไร ถ้าสามารถลดความขัดแย้งลงอย่างน่าพึงพอใจแล้ว

ขั้นที่ 4 ร่วมกันตกลงถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ทุก ๆ คนควรเขียนรายงานของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ตนเต็มใจจะเปลี่ยนและเข้าใจว่าคนอื่น ๆ จะทำอย่างไร

ขั้นที่ 5 สร้างข้อตกลงต่าง ๆ ขึ้น รวมทั้งการติดตามผล วัน เดือน ปี เฉพาะสำหรับให้บรรลุกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดที่ต้องการ

เซทซ์ และ สตีเวนสัน (Dcet and Stevenson. 1986 : 217-219) กล่าวว่า การจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคล ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. ระบุงถึงเป้าหมายที่แต่ละคนต้องการ โดยให้แต่ละคนระบุว่า อะไรคือสิ่งที่ตนต้องการจะทำ อะไรคือสิ่งที่ต้องการมีหรือต้องการประสบความสำเร็จ ซึ่งควรจะพูดถึง เป้าหมายและความต้องการในระยะยาวรวบรวมเป้าหมายและความต้องการของแต่ละคนเข้าด้วยกัน และคิดว่าทั้งหมดนั้นคือเป้าหมายและความต้องการที่ทุกคนมีส่วนร่วม

2. ร่วมกันหาทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ

ในขั้นนี้ทุกคนจะมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่างๆเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุดและปฏิบัติตามแนวทางที่เลือกนั้น

แอดเลอร์ และ ทาวน์ (Adler and Towne. 1987 : 363 – 368) กล่าวว่า วิธีการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคคลแบบ ชนะ – ชนะ ประกอบด้วย

1. การพิจารณาความหมายของปัญหาและสิ่งที่คุณเองต้องการ ก่อนที่จะบอกถึงปัญหาและความต้องการของคุณเองให้บุคคลอื่นทราบ จะต้องพิจารณาว่า อะไรคือสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคล เพื่อพิจารณาถึงปัญหาแล้วพิจารณาสิ่งที่คุณเองต้องการ เช่น ปัญหาที่ทำให้เกิดความขัดแย้งคือ เพื่อนในชั้นเรียน ส่งเสียงดังขณะที่กำลังอ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบ สิ่งที่ต้องการคือ ต้องการอ่านหนังสือโดยไม่มีเสียงรบกวน

2. การนัดหมายเวลาเพื่อพูดถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ก่อนที่จะบอกอีกฝ่ายหนึ่งให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของคุณเองนั้น ควรที่จะบอกให้เขารู้ตัวล่วงหน้า และขอความร่วมมือในการร่วมมือกันในการแก้ไขข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น ถ้าหากอีกฝ่ายหนึ่งยังไม่พร้อมที่จะรับฟังแล้วอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้

3. อธิบายถึงปัญหาและความต้องการของคุณเองให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ โดยพยายามอธิบายอย่างชัดเจน เฉพาะเจาะจงและตรงไปตรงมา

4. ตรวจสอบความเข้าใจของอีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อได้อธิบายปัญหาและความต้องการของคุณเองแล้ว สิ่งที่สำคัญ คือ ต้องแน่ใจว่าอีกฝ่ายหนึ่งเข้าใจตรงกัน กับที่คุณเองต้องการบอก จึงต้องคอยถามให้แน่ใจว่ามีความเข้าใจตรงกันหรือไม่

5. เปิดโอกาสให้อีกฝ่ายหนึ่งได้อธิบายถึงความต้องการของเขาเมื่อได้พูดถึงความต้องการของคุณเองแล้วก็ควรให้อีกฝ่ายหนึ่งได้พูดถึงความต้องการของเขาเช่นกัน

6. ตรวจสอบความเข้าใจของคุณเองที่มีต่อความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยพยายามตั้งใจฟังและใส่ใจต่อความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่งเสมอ

7. ตกลงกันถึงแนวทางที่จะจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยพยายามร่วมกันหาแนวทางที่เป็นไปได้ และร่วมกันตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุดเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้รับความพึงพอใจและบรรลุผลตามที่ต้องการ

จอห์นสัน (Johnson. 1993 : 222 – 226) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคล ไว้ดังนี้

1. การหันหน้าเข้าหากัน เป็นการแสดงความคิด ความรู้สึกของตนเองที่เกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา การสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างตรงประเด็น การสำรวจความต้องการและความรู้สึกของบุคคลในขณะเกิดความขัดแย้งนั้น

2. การระบุความขัดแย้งระหว่างบุคคล เป็นการอธิบายถึงการกระทำของแต่ละบุคคลโดยไม่ตำหนิตัวอื่นหรือข่มขู่ ดุหมั่นกันและกัน การอธิบายถึงความขัดแย้งว่าเป็นปัญหาที่ต้องร่วมมือกันในการแก้ไข การระบุถึงความขัดแย้งอย่างเฉพาะเจาะจง การอธิบายถึงการกระทำ

ของทั้งสองฝ่ายที่จะส่งผลให้การจัดการกับความขัดแย้งนั้นบรรลุผลตามเป้าหมาย

3. การแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก เป็นการร่วมกันในการวิเคราะห์ถึงสิ่งที่ตนเองไม่เห็นด้วยและเป็นความแตกต่างระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น สิ่งทั้งสองฝ่ายมีความเห็นไม่ตรงกัน การกระทำที่ต่างฝ่ายต่างยอมรับกันไม่ได้ แนวทางแก้ไขที่เป็นไปได้ที่จะทำให้ทั้งสองฝ่ายเกิดความพึงพอใจมากที่สุด และสิ่งที่แต่ละฝ่ายต้องปฏิบัติเพื่อแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

จากลำดับขั้นตอนในการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลในครอบครัว สรุปได้ว่าในการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลในครอบครัว บุคคลจะต้องยอมรับปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ร่วมกันหาแนวทางและร่วมกันตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายเกิดความพึงพอใจมากที่สุด

1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีเผชิญความขัดแย้ง

1.9.1 งานวิจัยในประเทศ

✓ กาญจนา หลวงจอก (2536 :63) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางแพปฐมพิทยาลงจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลสูงขึ้น หลังจากที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสม ในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคล มีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งบุคคลสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

✓ กำจัด คงหนู (2536 : 73) ได้ศึกษาวิธีจัดการกับความขัดแย้งของศึกษานิเทศก์อำเภอเขตการศึกษา 5 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นศึกษานิเทศก์อำเภอเขตการศึกษา 5 จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วัดวิธีจัดการกับความขัดแย้งของโรมัส คิลแมนน์ จำนวน 30 ข้อ ได้แก่ วิธีเอาชนะ วิธีร่วมมือแก้ปัญหา วิธีประนีประนอม วิธีหลีกเลี่ยง และวิธียอมแพ้ พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอ เขตการศึกษา 5 จัดการกับความขัดแย้งโดยใช้วิธีหลีกเลี่ยงและวิธียอมแพ้ในระดับสูง วิธีเอาชนะใช้ในระดับต่ำ ส่วนวิธีร่วมมือแก้ปัญหา และวิธีประนีประนอมใช้ในระดับปานกลาง ศึกษานิเทศก์อำเภอ เขตการศึกษา 5 ที่มีวุฒิแตกต่างกัน ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน และประสบการณ์ในการฝึกอบรมต่างกัน จัดการกับความขัดแย้งด้วยวิธีการที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๓* ภูมินทร์ อ่อนละมูล (2538 : 44) ได้ศึกษาถึงผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโสภณศิริราช อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2537 ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมแบบหลีกเลี่ยงและพฤติกรรมแบบใช้อำนาจ มีพฤติกรรมที่

เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนเหมาะสมขึ้น หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นวรรณ์ ศรีรัฐเพชร (2539 :90) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่-ลูกกับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่นโดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา เป็นวัยรุ่นจำนวน 611 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 11-19 ปี อาศัยอยู่กับพ่อแม่ และกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 และระดับอุดมศึกษาปีที่ 1 จากสถานศึกษาของรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นโดยรวม สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่-ลูกมีความสัมพันธ์ทางลบกับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลโดยใช้การแสดงออกแบบหลีกเลี่ยง และแบบใช้อำนาจบังคับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่-ลูกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลโดยใช้การแสดงออกแบบอ่อนโยน แบบประนีประนอม และแบบหันหน้าเข้าหากัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วัยรุ่นตอนปลายมีสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่-ลูกดีกว่าวัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนต้น ส่วนวัยรุ่นตอนกลาง มีสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่-ลูกดีกว่าวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนปลาย มีการใช้รูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลแตกต่างกัน

① * สยามพร เพชรประสิทธิ์ (2540 : 119) ได้ศึกษาผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคล ของนักศึกษาพยาบาลชั้นที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ศรีธัญญา จังหวัดนนทบุรี พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลด้านการแข่งขันเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพฤติกรรมด้านการหลีกเลี่ยงลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมด้านการร่วมมือและ พฤติกรรมด้านการประนีประนอมเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พฤติกรรมด้านการยอมให้ลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วิเชียร สุขจันทร์ (2540 : 70) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้ง กับสมาชิกในครอบครัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวลดลงภายหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวลดลงภายหลังได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง และ การใช้เทคนิคแม่แบบมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เสกโรจน์ ถ้วนถวิล (2541 : 131-132) ได้ศึกษาสาเหตุของความขัดแย้ง และวิธีเผชิญความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพัทลุง พบว่า การเลือกใช้วิธีการจัดการกับความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพัทลุง เลือกใช้วิธีประนีประนอม เป็นอันดับหนึ่ง โดยเลือกบ่อยครั้ง รองลงมา ได้แก่ วิธีเผชิญหน้าวิธีไกล่เกลี่ยวิธีหลีกเลี่ยงโดยเลือกใช้บ้างครั้ง และวิธีบังคับ เลือกใช้น้อยที่สุด ตามลำดับ

๒* กาญจนา สุทธิเนียม (2542 : 63) ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกที่มีต่อพฤติกรรมการแสดงออกในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคล ของผู้ป่วยจิตเภท โรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ป่วยจิตเภทที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยา ที่มีพฤติกรรมการแสดงออกในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลด้านการแข่งขันอยู่ในกลุ่มสูง 25% พฤติกรรมด้านการร่วมมืออยู่ในกลุ่มต่ำ 25% พฤติกรรมด้านการประนีประนอมอยู่ในกลุ่มปานกลาง 50% พฤติกรรมด้านการหลีกเลี่ยงอยู่ในกลุ่มปานกลาง 50% และพฤติกรรมด้านการยอมให้ผู้อื่นอยู่ในกลุ่มสูง 25% จำนวน 12 คน จากการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยจิตเภทที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกมีพฤติกรรมการแสดงออกในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคล ด้านการแข่งขันลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมด้านการประนีประนอมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนพฤติกรรมด้านการร่วมมือด้านกรหลีกเลี่ยงและด้านการยอมให้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพฤติกรรมด้านการร่วมมือเพิ่มขึ้น พฤติกรรมด้านการหลีกเลี่ยงและพฤติกรรมด้านการยอมให้ลดลง

1.9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

✓ วีลาสโก (Velasco. 1985 : 1300 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างบุคคล ที่เกิดขึ้นในกลุ่มของนักเรียน อายุ 15-18 ปี พบว่า นักเรียนที่เป็นผู้นำจะมีความสามารถในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างบุคคลได้ดีนักเรียนที่เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มจะมีความสามารถในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างบุคคลได้บ้าง ส่วนนักเรียนที่ไม่ให้ความร่วมมือกับกลุ่มจะไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งได้

ชูแมคเคอร์ (Schumacher. 1997 : 10 - 13) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวิธีเผชิญความขัดแย้งและความสามารถในการปรับวิธีการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้ได้บังคับบัญชาในองค์กรต่างๆ ที่มีต่อผู้บังคับบัญชา ผลการศึกษาพบว่า บุคคลที่มีความสามารถในการปรับวิธีการติดต่อสื่อสารให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมจะใช้วิธีไม่เผชิญหน้า ส่วนบุคคลที่มีความสามารถในการปรับวิธีการติดต่อสื่อสารน้อยจะใช้วิธีการควบคุมมาก

มอลลอย และ แมคเมอร์เรย์ (Malloy. and McMurray. 1996 : 185 - 206) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีเผชิญความขัดแย้งและการแก้ปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนของนักเรียนวัยเด็ก

ตอนต้น โดยศึกษาจากเด็กก่อนวัยเรียนจำนวน 8 คน จากผลการศึกษาผู้วิจัยเสนอแนะว่าในการที่จะให้ความช่วยเหลือเด็กจำเป็นต้องมีครูที่มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยให้คำแนะนำ ให้ความสำคัญ ให้คำปรึกษาเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ และสามารถจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์และสามารถลดความรุนแรงได้ ถ้าบุคคลได้เรียนรู้ถึงวิธีการเผชิญความขัดแย้งที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งที่เหมาะสมขึ้นมาใช้ในการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

2.1 ความหมายของครอบครัว

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ให้ความหมายของครอบครัวไว้ว่า ครอบครัวหมายถึง ผู้ร่วมครัวเรือน คือ สามี ภรรยา และ บุตร เป็นต้น

เมอร์ต็อก (Pearson. 1989 : 11 ; Citing Murdock. 1949 : 1) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นกลุ่มของสังคมที่มีลักษณะของการอยู่ร่วมกัน มีการพึ่งพากันทางด้านเศรษฐกิจ และ มีการสืบสายวงศ์ตระกูลซึ่งประกอบไปด้วย ชายและหญิงที่มีความสัมพันธ์กันและอยู่ร่วมกันฉันท์สามี ภรรยา และมีบุตรด้วยกัน หรือรับเด็กมาเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม

บอคเนอร์ (Pearson. 1989 : 11 ; Citing Bochner. 1976 : 381) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นองค์กรที่เป็นไปตามธรรมชาติ มีความสัมพันธ์ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในช่วงเวลาหนึ่ง และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันตลอดเวลาเพื่อให้มีความคิดและความเข้าใจตรงกัน

เพียร์สัน (Pearson. 1989 : 11) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นองค์กรที่เป็นกลุ่มของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการอาศัยอยู่ร่วมกันในช่วงเวลาหนึ่ง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

กลาบิน และ บรอมเมล (Glavin and Brommel. 1991 : 3) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นเหมือนดังเครือข่ายของบุคคลที่มีส่วนร่วมในการใช้ชีวิตร่วมกันเป็นระยะเวลานาน ซึ่งการใช้ชีวิตร่วมกันของสมาชิกมาจากความสัมพันธ์ทางการสมรส ความสัมพันธ์ทางสายโลหิต หรือโดยนิตินัย รวมถึงบุคคลที่เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและมีส่วนร่วมในความคาดหวังในอนาคตของกันและกัน

โสภา ขปิลมันน์ (2534 : 9) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกอันประกอบด้วยพ่อ แม่ และสมาชิกทุกคนที่เกี่ยวข้องร่วมกันทำหน้าที่ในการดูแลสมาชิกใหม่

ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้ประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนถ่ายทอดคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ทักษะ ทักษะ บุคลิกภาพ และการแสดงพฤติกรรมทั้งหลาย

สุพัตรา สุภาพ (2536 : 35) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดเป็นหน่วยของสังคมที่มีความสัมพันธ์และความร่วมมืออย่างใกล้ชิด เป็นสถาบันที่มีความคงทนที่สุดและมนุษย์ทุกคนต้องอยู่ในสถาบันนี้ เนื่องจากเป็นสถาบันกลุ่มแรกที่เรารู้จักตั้งแต่เกิดจนเติบโตในครอบครัว ครอบครัวจะให้ตำแหน่ง ชื่อ - สกุล ซึ่งเป็นเครื่องบอกสถานภาพ และบทบาทในสังคมที่เรามีส่วนร่วมด้วย ตลอดจนกำหนดสิทธิและหน้าที่ที่สมาชิกมีต่อกันและต่อสังคม

เกษม ดันติผลาชีวะ และ กุลยา ดันติผลาชีวะ (2537 : 209) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุด ประกอบด้วย 2 คนขึ้นไปอยู่ร่วมกัน โดยมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดทางสายเลือด ทางการทำงาน ทางอารมณ์ มีการเอื้ออาทรเลี้ยงดูกัน ความสัมพันธ์ของครอบครัวคือตัวบ่งชี้สุขภาพจิต

พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (กาญจนา ไชยพันธ์ : 2539 อ้างอิงจาก พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์) กล่าวว่า ครอบครัวในทางความหมายของจิตวิทยา หมายถึง สถาบันทางสังคมแห่งแรกที่มนุษย์สร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน เพื่อเป็นตัวแทนของสถาบัน สถาบันครอบครัวจะปลูกฝังความเชื่อ ค่านิยม และ ทักษะให้กับสมาชิกรุ่นใหม่ของสังคม ที่มีชีวิตเกิดขึ้นในครอบครัว

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (2537 : 5) ให้ความหมายว่า ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานของสังคม ครอบครัวทำหน้าที่เป็นกรอบธรรมชาติที่ให้การสนับสนุนด้านวัตถุและจิตใจ ที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตและสวัสดิภาพของสมาชิกในสังคม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2540 : 1) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกที่มนุษย์สร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน มีทรัพย์สินสมบัติครอบครอง มีกฎระเบียบ มีการกำหนดบทบาทของสมาชิก มีรูปแบบการติดต่อสื่อสาร มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง ชับซ้อน มีพลัง ยากที่จะแตกแยก แยกแยกแล้วมีโอกาที่จะกลับมารวมตัวกันใหม่ มีความผูกพันใกล้ชิดทางอารมณ์ และ มีความซื่อสัตย์ต่อกัน

สายสุรี จุติกุล (2537 : ความนำ) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูทารกให้อยู่รอด หล่อหลอมความเป็นมนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ ตลอดจนสร้างค่านิยม เจตคติ อุปนิสัย และ บุคลิกภาพ

จากนิยามของครอบครัวข้างต้นสรุปได้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม ซึ่งเป็นหน่วยในเชิงจิตวิทยา และ เชิงสังคมที่สร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน อาจเป็นทางการ สมรส ทางสายโลหิต หรือโดยนิตินัย ซึ่งมีกฎเกณฑ์ รูปแบบการสื่อสาร บทบาทหน้าที่ของ

สมาชิก มีการถ่ายทอดค่านิยม จริยธรรม เจตคติ อุบนิสัย บุคลิกภาพ มีความรักความผูกพันระหว่างสมาชิก มีความใกล้ชิดทางอารมณ์

2.2 หน้าที่ของครอบครัว

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (2537 : 90 –91) ได้สรุปภาระหน้าที่หลักของครอบครัวไว้ ดังต่อไปนี้

1. สร้างความผูกพันทางด้านจิตใจ อารมณ์ และเศรษฐกิจระหว่างคู่สมรส
2. จัดสร้างกรอบสำหรับการให้กำเนิดบุตร และ การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส
3. การแลกเปลี่ยนสิ่งของและการบริการซึ่งกันและกัน
4. การคุ้มครองสมาชิกในครอบครัว
5. การให้ชื่อและสถานะแก่สมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะแก่เด็ก
4. การให้การดูแลขั้นพื้นฐานแก่เด็ก และ ในบางสังคมรวมถึงการดูแลผู้สูงอายุและผู้พิการ
7. การให้การเรียนรู้ทางสังคมและการศึกษาแก่เด็ก
8. การให้การดูแลทางด้านอารมณ์และจิตใจ โดยการให้ความรัก การจัดการด้านการพักผ่อนหย่อนใจของสมาชิกในครอบครัว
9. การให้ความรักและความเป็นเพื่อน
10. ให้กฎเกณฑ์และกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกทางเพศแก่บุตรอย่างเหมาะสม

2.3 ลักษณะของสัมพันธภาพในครอบครัว

สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวถือเป็นความสัมพันธ์กันทางบทบาท คือ สมาชิกที่มามีความสัมพันธ์กันนั้นไม่มีโอกาสเลือกที่จะสัมพันธ์กัน เมื่อลูกคลอดออกมาจะต้องเกิดความสัมพันธ์ขึ้นระหว่างพ่อแม่กับลูกซึ่งเป็นไปตามบทบาททางสังคม อย่างไรก็ตามบุคคลทั่วไปยังมองสัมพันธภาพในครอบครัวว่าเป็นสัมพันธภาพแบบใกล้ชิด (Close Relationship) โดยพิจารณาจาก ระดับความเข้มข้นในการผูกพันกัน (Intensity) ความคุ้นเคยสนิทสนมกัน (Intimacy) ความเชื่อถือไว้วางใจกัน (Trust) และการเข้าไปเกี่ยวข้องกัน (Commitment) (Fisher. 1987 : 247) ถึงแม้ว่ายังมีครอบครัวอีกหลาย ๆ ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพกันอย่างห่างเหิน แต่คาดหวังว่าสัมพันธภาพในครอบครัวควรมีการพัฒนาให้มีสัมพันธภาพที่ผูกพันกันอย่างมั่นคงยิ่ง ๆ ขึ้นไป

กุลวรรณ วิทยาวงศจุ (2526 : 5–7) ได้จำแนกพฤติกรรมที่แสดงออกถึงสัมพันธภาพในครอบครัว ไว้ดังนี้

1. การพักผ่อนร่วมกันในครอบครัว หมายถึง การที่พ่อแม่และลูกได้มีกิจกรรมร่วมกัน

ในการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีเวลาว่าง

2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ หมายถึง การที่ลูกได้มีส่วนร่วมกับพ่อแม่ในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้เกี่ยวกับความทุกข์ ความสุข ความลับในเรื่องต่าง ๆ ของพ่อแม่ เช่น ปัญหาการเงิน ปัญหาการงาน

3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ลูกได้มีส่วนร่วม กับพ่อแม่ในการตัดสินใจกระทำการต่าง ๆ ภายในบ้าน เช่น การจัดระเบียบ กฎเกณฑ์ในบ้าน

4. การเห็นชอบของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงต่อลูกในลักษณะของการเห็นด้วยกับการกระทำ และความคิดเห็นของลูก เช่น การไม่ปฏิเสธข้อเสนอแนะข้อคิดเห็น หรือ การกระทำต่าง ๆ ของลูก

5. ความรักความห่วงใยของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่ลูกรับรู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงความรักความห่วงใยที่มีต่อบุตร เช่น การช่วยเหลือคลี่คลายปัญหาต่างๆ การให้ความเป็นกันเองกับลูก

6. ความไว้วางใจของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงความไว้วางใจในตัวลูกว่า สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง

7. การที่พ่อแม่เห็นด้วยกับกิจกรรมของเพื่อนๆ ของลูก หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึง การเห็นด้วยกับการที่ลูกไปมีกิจกรรมกับเพื่อน ๆ โดยที่ไม่ขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรค หรือแสดงออกถึงความไม่ไว้วางใจในการไปร่วมกิจกรรม

8. การที่ลูกยอมรับเกณฑ์มาตรฐานของพ่อแม่ หมายถึง การที่ลูกแสดงพฤติกรรมยอมรับมาตรฐานพฤติกรรม และมาตรฐานการดำรงชีวิตของพ่อแม่ เช่น เห็นด้วยกับความคิดเห็นของพ่อแม่ในด้านการเรียน การทำงาน ค่านิยม ทัศนคติ และ การยินยอมกระทำตามกฎหมายเกณฑ์ที่พ่อแม่กำหนดด้วยความยินดี

9. ความรักและความเคารพของลูกที่มีต่อพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของลูกที่แสดงต่อพ่อแม่ซึ่งเป็นการแสดงถึงความรัก ความเคารพต่อพ่อแม่ โดยการเชื่อฟังไม่ขัดใจ ไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ

10. การไม่มีข้อกำหนดมากเกินไป หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงพฤติกรรมที่เป็นการกำหนด หรือจำกัดความประพฤติลูกเกินไป

11. การไม่เข้มงวดกวดขันเกี่ยวกับระเบียบวินัยมากเกินไป หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงการกระทำใด ๆ ที่สื่อแสดงถึงความเข้มงวดในระเบียบวินัย เช่น การลงโทษอย่างรุนแรง การไม่ยืดหยุ่นในระเบียบวินัย การบังคับให้ลูกปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดโดยไม่คำนึงถึงความพร้อม

12. การไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกอย่างไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไปหรือไม่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เสมือนหนึ่งว่าลูกไม่มีความสามารถดูแลตนเองได้ หรือเหมือนลูกยังเป็นเด็กเล็ก ๆ

13. การที่พ่อแม่ไม่ค่อยย้าเตือนถึงความสำเร็จมากเกินไป หมายถึง พ่อแม่ไม่ค่อยย้าเตือน หรือบอกรำลึกให้ลูกได้รับความสำเร็จในการทำงานมากเกินไป เช่น ไม่เคี่ยวเข็ญให้ลูกกระทำการต่าง ๆ มากเกินไป

14. การยินดีให้กำลังใจเพื่อความสำเร็จ หมายถึง การที่พ่อแม่ให้กำลังใจ ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ลูกประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน ทั้งการการกระทำและด้วยคำพูด

15. ความกลมเกลียวของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่กระทำต่อกันในลักษณะที่ไม่มีความขัดแย้งกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันมีความรักใคร่สามัคคี ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน

สายสุรี จุติกุล (2537 : 13 -14) กล่าวถึง สัมพันธภาพและความรักในครอบครัวไว้ว่า คนเราจะต้องมีความรักและความอบอุ่นระหว่างกันและกัน ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีจะต้องมีพฤติกรรมที่แสดงความรักและความผูกพันในลักษณะต่อไปนี้

1. ต้องเอาใจใส่ดูแลและเอื้ออาทรกัน หมายถึง การดูแลสุขภาพของกันและกัน อาหาร การกิน การเล่าเรียนของบุตร ความสะอาด การใช้จ่ายเงิน การเดินทางไปเรียนหรือไปทำงาน ความทุกข์และความสุขที่ต้องการระบาย

2. ต้องรู้จักคนที่เรารัก บิดามารดาก็ต้องเข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับบุตร อุปนิสัยของบุตร รู้ว่าบุตรชอบหรือไม่ชอบอะไร จุดเด่นจุดด้อยเป็นอย่างไร ทุกคนในครอบครัวจะต้องปรับความรู้จักซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยให้มีการตอบสนองที่ดีต่อกันและกัน

3. ต้องเคารพซึ่งกันและกัน เช่น การฟังความคิดเห็นของกันและกัน เกรงใจกัน บุตรเกรงใจบิดามารดา บิดามารดาก็ต้องเกรงใจบุตร

4. ต้องมีความรับผิดชอบ การไม่รับผิดชอบของบิดามารดา และความไม่ถูกต้อง การเป็นต้นแบบที่ไม่ดีก็เป็นการแสดงความไม่รับผิดชอบ การละเลยหรือละเมิดสิทธิเด็ก การมีบุตรแล้วไม่เลี้ยง ก็ถือเป็นการไม่รับผิดชอบ

5. ต้องมีความไว้วางใจกัน ความไว้วางใจต่อกันควรมีทั้งทางกายและทางใจจะช่วยให้ครอบครัวมีความสุข ปราศจากความกลัว ความกังวล เป็นที่พึงได้ ครอบครัวที่ขาดความไว้วางใจอาจนำไปสู่ภาวะของการก้าวร้าว เกือบกต หรือ มีปมด้อย

6. ต้องให้กำลังใจกันและกัน หมายถึง ให้พลังแก่สมาชิกให้ดำเนินชีวิตครอบครัวไปอย่างมีความสุข อาจให้กำลังใจโดยคำพูดและท่าทางที่ให้การสนับสนุน ชมเชยเมื่อทำสิ่งที่ถูกแนะแนวทางในการหาทางออกเมื่อมีปัญหา ไม่ดูว่าหรือกล่าวโทษว่าเป็นความผิด

7. ต้องให้อภัยกันและกัน สมาชิกครอบครัวอยู่ด้วยกันหลายคนความกระทบกระทั่งกันต้องมีบ้าง ถ้ามีความรักอยู่ก็จะอภัยกันได้ ในครอบครัวที่บุตรประพฤติผิด บิดามารดาก็ไม่ควรจดจำความผิดนั้นแล้วนำไปต่อว่าในโอกาสต่อ ๆ ไป เพราะเมื่อบุตรได้รับฟังความผิดของตนอยู่เสมอก็จะโกรธ ไม่สบายใจและอาจคิดไปว่าบิดามารดาไม่รักตน

8. ต้องรู้จักสื่อสารในครอบครัว การสื่อสารควรใช้ปิยวาจาระหว่างบิดามารดากับบุตร อาจมีทั้งภาษาพูด ภาษาท่าทาง การดำหนีกันก็ทำได้แต่ควรเป็นคำดำหนิที่ใช้ถ้อยคำที่น่าฟัง

9. ต้องใช้เวลาด้วยกันอย่างมีคุณค่าและคุณภาพ สมาชิกในครอบครัวควรหาเวลาอยู่ด้วยกัน ถ้ามได้สารทุกข์สุกดิบระหว่างกัน ช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มี มีกิจกรรมร่วมกัน เช่น ไปเที่ยวทางไกล เทียวสวนสาธารณะ หรือ รับประทานอาหารพิเศษร่วมกัน

10. ต้องมีการปรับตัวตามภาวะที่เปลี่ยนแปลงของครอบครัว สภาวะของครอบครัว และสภาวะของสมาชิกมิได้อยู่นิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เช่น บุตรที่เกิดใหม่เป็นทารก ก็จะเติบโตและมีพัฒนาการตามวัยที่เหมาะสม บิดามารดาจะต้องปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของบุตร ตัวบิดามารดาเองก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัยสมาชิกครัวครัวคนอื่นก็ต้องตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้

11. ต้องรู้ภาระหน้าที่ของครอบครัว และ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การอยู่ร่วมกันในครอบครัวต่างคนต่างมีบทบาทและหน้าที่ ทั้งบทบาทและหน้าที่ต่อตนเอง และต่อสมาชิกในครอบครัว ซึ่งบทบาทและหน้าที่เหล่านี้เกิดจากความคาดหวังของตนเองและความคาดหวังของแต่ละคนในครอบครัว ดังนั้นสมาชิกในครอบครัวจะต้องตกลงกันให้ดีกว่าเรื่องต่างๆที่จะบริหารครอบครัวให้เป็นสุขนั้น เป็นเรื่องของใครในสัดส่วนอย่างไร ร่วมกันอย่างไร

12. มีความใกล้ชิด การสัมผัสเป็นการแสดงความรักความอบอุ่นตามธรรมชาติของคน แต่การแสดงออกควรกระทำในครอบครัวระหว่างคนใกล้ชิดและแสดงความใกล้ชิดจริง ๆ เช่น เมื่อบุตรเล็ก ๆ เป็นทารก บิดามารดาก็ควรเอามาмаกอด มาจูบ เพื่อแสดงความรัก ให้ความอบอุ่นและเพิ่มความมั่นใจให้แก่บุตร แต่เมื่อบุตรโตขึ้นก็อาจจะห่างไป

จันทิรา บัทมินทร และ อมรกุล อินโชนนท์ (2537 : 18) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลที่สำคัญที่สุด คือ สายสัมพันธ์อันดีระหว่างบิดามารดาและบุตร มีความรัก ความอบอุ่นต่อกัน และภายในครอบครัวจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีเวลา มีความอดทนมีการสร้างความผูกพันที่กระชับและมั่นคง มีความเข้าใจต่อกันและกัน

สุจิต สุวรรณชีพ (2538 : 1 – 6) ได้สรุปแนวทางในการสร้างครอบครัวในฝันไว้ว่า ครอบครัวต้องเริ่มต้นปรับแนวทางในการใช้ชีวิตร่วมกัน ด้วยการสร้างความรักความผูกพัน เคารพในสิทธิและความเป็นอิสระส่วนบุคคล มีน้ำใจช่วยเหลือเอื้ออาทร ร่วมพักผ่อนหย่อนใจ และเสริมสร้างประชาธิปไตยในบ้าน รวมทั้งพัฒนาจิตใจของตนด้วยการฝึกเข้าใจจิตใจของผู้อื่น ฝึกการรู้จักการให้อภัยและยอมรับความจริง และสิ่งสุดท้ายคือยิ้มให้แก่กัน

อัมเบอร์สัน (Umberson.1992 : 664) ให้ความเห็นว่า สัมพันธภาพในครอบครัวจะมั่นคงได้ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้

1. สัมพันธภาพในครอบครัวจะต้องยั่งยืนและขยายใหญ่
2. บุตรควรมีความสัมพันธ์ต่อบิดามารดา
3. สังคมจะยกย่องครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี

4. ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี สมาชิกครอบครัวจะเกิดความรู้สึกมีคุณค่าและเจตคติที่ดีต่อสังคม ความผูกพันระหว่างบิดามารดาและบุตร ต้องมีความเกี่ยวข้องกันตลอดเวลา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สัมพันธภาพที่ดีของครอบครัวจะเป็นรากฐานชั้นสูงของครอบครัวที่จะส่งผลต่อสังคม โดยสมาชิกครอบครัวมีความรัก ความผูกพันซึ่งกันและกัน มีความใกล้ชิดห่วงใย เอื้ออาทรต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูล มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความจริงใจ มีการให้อภัย มีความยืดหยุ่นในบทบาทและหน้าที่ จะก่อให้เกิดความสันติสุขในครอบครัว และช่วยส่งเสริมพื้นฐานทางอารมณ์และการแสดงออกที่เหมาะสมแก่สมาชิก โดยเฉพาะบุตรจะมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามวัย และสามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ด้วย

2.4 ความหมายของการให้คำปรึกษา

ทอลเบิร์ต (Tolbert. 1959 : 9) ได้ให้ความหมาย ของการให้คำปรึกษาไว้ว่า การให้คำปรึกษาเป็นสัมพันธภาพเฉพาะตัวระหว่างบุคคล สองคนที่มาพบปะกัน โดยที่ผู้ให้คำปรึกษาอาศัยสัมพันธภาพดังกล่าวและอาศัยความชำนาญการพิเศษของตนเองจัดเตรียมสถานการณ์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาซึ่งเป็นบุคคลปกติได้รับการช่วยเหลือในอันที่จะเข้าใจตนเองในสภาพปัจจุบันและอนาคตที่เป็นไปได้ เพื่อที่เขาจะสามารถนำเอาลักษณะเฉพาะตัว และศักยภาพต่าง ๆ ในตนเองออกมาใช้ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจขึ้นทั้งตนเองและเกิดประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนจะทำให้เขาสามารถเรียนรู้ ที่จะแก้ปัญหาได้ต่อไปในอนาคต และ บรรลุจุดมุ่งหมายที่เขาปรารถนาได้ในที่สุด

หลุยส์ (คมเพชร ฉัตรสุณกุล. 2530 : 5 ; อ้างอิงจาก Louis. 1970 : 10) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการซึ่งผู้ที่มีปัญหาได้รับความช่วยเหลือให้เกิดความรู้สึกและการแสดงพฤติกรรมอย่างสบายใจตนเองมากขึ้น โดยผ่านการปะทะสัมพันธ์กับบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับตนเองหรือผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งจะให้ข้อมูลและแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบอันจะเป็นสิ่งเร้าทำให้ผู้มีปัญหาสามารถพัฒนาการแสดงพฤติกรรมของตนเอง ทำให้สามารถติดต่อเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

พิโตรฟิซา ฮอฟแมน และ สพลีท (Pietrofesa , Hoffman and Splete. 1984 : 6) ได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษาว่า เป็นสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมทางวิชาชีพและมีสมรรถภาพทางวิชาชีพที่เหมาะสมกับผู้แสวงหาความช่วยเหลือเพื่อที่จะ

ช่วยให้บุคคลที่แสวงหาความช่วยเหลือเข้าใจตนเองได้ดีขึ้น มีการตัดสินใจ มีทักษะในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อขจัดปัญหา เพื่อให้เติบโตและเจริญงอกงามตามขั้นพัฒนาการอย่างสมวัย

✕ จำเนียร ช่างโชติ (2524 : 15 -16) กล่าวว่า การให้คำปรึกษา หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล โดยผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้ได้รับการฝึกฝนโดยเฉพาะสัมพันธภาพที่มีขึ้นระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษาควรเป็นความสัมพันธ์ของความช่วยเหลือ มีความร่วมมือ เข้าใจกัน มีความยกย่องนับถือกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักตนเอง ยอมรับตนเอง และรับรู้โลกถูกต้องยิ่งขึ้น จนสามารถนำไปสู่การเลือกและการตัดสินใจอย่างฉลาดนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่

✕ พรรณราย ทรัพย์ะประภา (2527 : 1) ได้สรุปความหมายของการให้คำปรึกษาหรือการปรึกษาเชิงจิตวิทยาว่า เป็นกระบวนการที่ผู้ปรึกษาได้พูดคุย สนทนากับผู้มาขอปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางอารมณ์ของผู้มาขอปรึกษาคนนั้นโดยมีวัตถุประสงค์ทั่ว ๆ ไปที่พอเข้าใจได้ง่ายคือ เพื่อลดปัญหาทางอารมณ์ของผู้มาขอปรึกษา

✕ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 1) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่แสดงถึงมนุษยสัมพันธ์ที่ละเอียดอ่อนระหว่างบุคคล โดยบุคคลที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและอีกคนหนึ่ง คือผู้มาขอรับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการศึกษา มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถในทางการให้คำปรึกษาและทางจิตวิทยา สามารถให้ความช่วยเหลือ และ ให้คำปรึกษาแก่ผู้มาขอคำปรึกษา เพื่อให้บุคคลที่มารับคำปรึกษาเข้าใจปัญหาหรือเรื่องราวที่นำมาปรึกษา สามารถใช้พลังปัญญาและความสามารถของตนเองในการตัดสินใจตกลงที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในวิถีทางที่เหมาะสมที่เขาปรารถนาและในที่สุดบุคคลที่มาขอรับคำปรึกษาจะสามารถป้องกันปัญหา แก้ปัญหา และพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม

✓ วัชร ทรัพย์มี (2533 : 5) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการของสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษาซึ่งเป็นนักวิชาชีพที่ได้รับการฝึกอบรมกับผู้รับคำปรึกษาซึ่งต้องการความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจตนเองเข้าใจผู้อื่นและเข้าใจสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ได้ปรับปรุงทักษะในการตัดสินใจและทักษะในการแก้ปัญหา และ ปรับปรุงความสามารถในสิ่งที่จะทำให้ตนเองพัฒนาขึ้น

✕ อาภา จันทรสกุล (2531 : 2) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการ ให้ความช่วยเหลือ โดยผู้ขอรับคำปรึกษาพบปะกับผู้ให้คำปรึกษา ภายใต้สัมพันธภาพที่ช่วยให้ผู้ขอรับคำปรึกษาเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง สภาพแวดล้อม และ ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ได้ดีขึ้น ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคและวิธีการทางจิตวิทยาช่วยให้ผู้ขอรับคำปรึกษามีโอกาสสำรวจความรู้สึก ค่านิยม ตลอดจนข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตนเอง เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเลือกวิธีการในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจเลือกเป้าหมายในการดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และ ลงมือปฏิบัติรับผิดชอบต่อการเลือกนี้

จากนิยามของการให้คำปรึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษา เป็นกระบวนการของการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งเกิดจากสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาซึ่งผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ผ่านการฝึกอบรมมาในวิชาชีพโดยเฉพาะ ตลอดจนมีประสบการณ์ในการช่วยเหลือบุคคล เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา รู้จักและเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมได้ดี มีทักษะและความสามารถในการตัดสินใจและเลือกวิธีการแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2.5 ความหมายของการให้คำปรึกษารายบุคคล

วิลเลียมสัน และ โรเลย์ (Williamson and Rolay. 1949 : 192) กล่าวว่า การให้คำปรึกษารายบุคคลเป็นการให้คำปรึกษาระหว่างบุคคลสองคน โดยบุคคลหนึ่งเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ได้รับการฝึกและมีทักษะในการให้คำปรึกษา ส่วนอีกบุคคลหนึ่งคือ ผู้รับคำปรึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือ ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถรับรู้ เกิดความกระจ่างในปัญหาของตนเองและสามารถทราบแนวทางในการแก้ปัญหานั้น ๆ

กิ๊บสัน และ มิทเชล (Gibson and Mitchell. 1995 : 32) กล่าวว่า การให้คำปรึกษารายบุคคลเป็นสัมพันธภาพของ การช่วยเหลือแบบบุคคลต่อบุคคล เน้นที่การพัฒนาการส่วนบุคคล การปรับตัว สามารถแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญ และ ตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ตนเองต้องการด้วยตนเอง กระบวนการให้คำปรึกษาเน้นที่ผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางและต้องการบรรยากาศที่เป็นส่วนตัว มีสัมพันธภาพที่ดี จริงใจ การพยายามเข้าถึงความรู้สึก ตลอดจนยอมรับในตัวผู้รับคำปรึกษา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เกิดผลสำเร็จในการให้คำปรึกษา

เจียร์นีย์ ทรงชัยกุล (2529 : 407) กล่าวว่า การให้คำปรึกษารายบุคคลเป็นการให้คำปรึกษาที่ผู้ให้คำปรึกษาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับคำปรึกษา โดยให้การปรึกษาเป็นการส่วนตัวแก่บุคคลเฉพาะรายในแต่ละครั้ง เพื่อให้เขาสามารถเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น สามารถเผชิญปัญหาที่กำลังประสบอยู่ได้ และมีทักษะในการแก้ปัญหาได้เองอย่างเหมาะสม สามารถวางโครงการชีวิตของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มขีดความสามารถ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 179) กล่าวว่า การให้คำปรึกษารายบุคคล เป็นสัมพันธภาพของการช่วยเหลือส่วนบุคคล ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม สามารถแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ และ สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลนั้นผู้ให้คำปรึกษาจะพิจารณาแนวคิดในการให้คำปรึกษาจากทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบต่าง ๆ หรือจากรูปแบบการให้คำปรึกษาของตนเองมาใช้ในการให้คำปรึกษาโดยสอดคล้องกับปัญหาและสภาพต่าง ๆ ของผู้รับคำปรึกษา

จากนิยามของการให้คำปรึกษารายบุคคลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษารายบุคคลหมายถึง กระบวนการในการช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาให้สามารถรับรู้ และเกิดความกระจ่างในปัญหาของตนเอง สามารถเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงและตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาตามวิธีการที่ตัดสินใจเลือกด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2.6 จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษารายบุคคล

ยอร์ชและคริสเตียนี (George and Cristiani : 1990 : 6 -8) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาว่า ครอบคลุมสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาไปสู่ทางที่พึงปรารถนา
 2. ส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาในการตัดสินใจด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและวางโครงการในอนาคตโดยใช้เหตุผลพิจารณาสภาพการณ์ต่าง ๆ อย่างรอบคอบ
 3. ส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาปรับปรุงสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นคนวัยเดียวกันหรือต่างวัย คนภายในครอบครัวหรือภายนอกครอบครัวเพื่อให้เขาสามารถปรับตัวในสังคมได้อย่างมีความสุข
 4. ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะในการแก้ปัญหาของผู้รับคำปรึกษา ทั้งปัญหาในโรงเรียน ปัญหาในครอบครัว หรือ ชีวิตการทำงาน
 5. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้ให้คำปรึกษา ให้มีความหนักแน่น มั่นคง
- คอร์รี่ (COREY . 1990 : 209) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการให้คำปรึกษา คือ ให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่และเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้
1. มีการตระหนักรู้ คือ ตระหนักในส่วนดีและส่วนบกพร่อง ตระหนักในแรงจูงใจ ความเชื่อ ค่านิยม และ ความรู้สึกของตนเอง
 2. มีพฤติกรรมที่สม่ำเสมอ ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
 3. ควบคุมตนเองได้ ไม่ว้าวาม หรือ วิตกกังวลเกินกว่าเหตุ ไม่ห่อแทะ สิ้นหวัง สงสารตนเอง และปล่อยชีวิตตามยถากรรม
 4. มีความสามารถที่จะดำเนินการกับสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาได้อย่างมีเหตุผล ไม่ใช้อารมณ์ ไม่หนีปัญหา
 5. มีความมุ่งมั่นในการกระทำ ไม่จับจด เมื่อตัดสินใจที่จะทำสิ่งใดแล้วก็มีใจจดจ่อ และมุ่งมั่นในการกระทำจนสำเร็จลุล่วง

ทิพย์วรรณ กิตติพร (2535 : 9 – 10) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษารายบุคคลว่า เพื่อช่วยให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาได้มีการสำรวจตนเอง เข้าใจตนเอง และลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา

✓ จากจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจและยอมรับตนเอง ยอมรับและเข้าใจปัญหา ควบคุมตนเองได้ มีความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา และตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่ทางที่พึงประสงค์ สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

~~2.7~~ หลักทั่วไปของการให้คำปรึกษา

หลักทั่วไปของการให้คำปรึกษาพอสรุปโดยย่อได้ดังนี้ (คมเพชร ฉัตรศุภกุล. 2529 : 97-101)

1. การสร้างและการรักษาไว้ซึ่งสายสัมพันธ์ (Established and Maintain Rapport) สายสัมพันธ์ (Rapport) เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นเบื้องต้น สำหรับความสำเร็จในการสัมภาษณ์ทุกประเภท เพราะเป็นความรู้สึกเชื่อมั่นและไว้วางใจ ซึ่งจะทำให้ผู้รับคำปรึกษาได้แสดงออกถึงทัศนคติและความคิดด้วยความเป็นจริงและอิสระ
2. ผู้ให้คำปรึกษาต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีปัญหาได้พูดอย่างอิสระ (Let the Client Talk Freely) ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีความอดทนในการฟัง แสดงความสนใจและความเข้าใจ ควรจะตั้งคำถามในเนื้อหาที่ช่วยให้เขาได้พูด
3. ผู้ให้คำปรึกษาต้องไม่วิพากษ์วิจารณ์ (Do not Criticize) ผู้สัมภาษณ์ไม่ควรจะวิพากษ์วิจารณ์และสั่งสอนศีลธรรมให้กับบุคคลที่มารับการสัมภาษณ์
4. ผู้ให้คำปรึกษาต้องไม่โต้แย้งกับผู้มีปัญหา (Do not Argue with Client) เพราะการโต้แย้งสามารถทำลายสายสัมพันธ์ได้และยังแสดงให้เห็นถึงการไม่ยอมรับความเป็นปัจเจกบุคคลและความไม่เข้าใจของผู้สัมภาษณ์ต่อปัญหาของผู้ที่มารับคำปรึกษา
5. ผู้ให้คำปรึกษาต้องช่วยในฐานะของการเป็นผู้ฟังที่มีความเข้าใจ ไม่ใช่ผู้มีอำนาจ (Serve as an Understanding Listener, not an Authoritarian) ทัศนคติที่จะรับฟังอย่างเข้าใจ จะช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งสายสัมพันธ์ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องระมัดระวังที่จะไม่แสดงลักษณะการใช้อำนาจไม่ว่าจะเป็นโดยตรงหรือบังเอิญ
6. ผู้ให้คำปรึกษาต้องช่วยให้ผู้มารับคำปรึกษา เข้าใจความต้องการทางอารมณ์ (Have the Client Understand his Emotional Needs) การสัมภาษณ์จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้ยอมรับและเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในเรื่องความต้องการของเขา ผู้ให้คำปรึกษาจึงต้องมีความเข้าใจในเรื่องหลักของความต้องการของมนุษย์ได้ดีพอ
7. ผู้ให้คำปรึกษาต้องพิจารณาในสาระที่กำลังพูดถึง (Treat What is Being Said in its Content) กฎข้อนี้มุ่งให้ผู้สัมภาษณ์เปิดโอกาสให้มากขึ้นสำหรับผู้มารับคำปรึกษาที่จะอธิบายสิ่ง

ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้สามารถไปสู่สิ่งที่มีความหมายที่แท้จริง โดยการระลึกถึงประสบการณ์เก่าที่ผ่านมา

8. ผู้ให้คำปรึกษาต้องระมัดระวังเรื่องค่านิยมที่แตกต่างกัน หรือ ระดับความรู้สึกในสาระต่าง ๆ ที่พูดถึง (Beware of Different Values or Feeling Tones on the Subjects Expressed) ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องระวังเรื่องค่านิยมของตนเองที่จะไปเกี่ยวข้องและความรู้สึกที่จะเป็นปฏิกิริยาต่อสาระต่าง ๆ ที่กำลังอภิปราย

9. ผู้ให้คำปรึกษาต้องจงระมัดระวังในสิ่งที่ผู้มีปัญหาเว้นไว้ หรือ พยายามจะพูดถึงแต่ไม่สามารถจะพูดได้ (Beware of What the Clients Omits or Tries to Say but Cannot) ซึ่งมักจะเป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสามารถหาช่องทางให้บุคคลที่มีปัญหาได้พูดในสิ่งที่เขารู้สึกลำบากใจที่จะพูด แต่ถ้าผู้รับคำปรึกษาเกิดการต่อต้านโดยไม่ยอมพูดถึงก็อาจจะปล่อยเวลาเสียก่อนแล้วถามในตอนหลังของการสัมภาษณ์ครั้งนั้นหรือในครั้งต่อไปก็ได้ เมื่อผู้รับกับผู้ให้คำปรึกษาได้เกี่ยวข้องกันมากขึ้น และผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกเข้าใจและมีอิสระในที่สุดผู้มีปัญหาจะเต็มใจอภิปรายถึงเรื่องปัญหาทางอารมณ์ได้

10. ผู้ให้คำปรึกษาต้องพูดและถามคำถามเฉพาะในช่วงเวลาที่เหมาะสม (Talk and Ask Questions Only at Appropriate Times)

1) ถามเมื่อพบว่าผู้มีปัญหาอยากจะพูดอะไรแต่ลำบากใจจะพูด แต่ก่อนจะถามควรอดใจรอเวลาสักเล็กน้อย เพื่อให้โอกาสผู้มารับคำปรึกษาได้พูดก่อน ถ้ารู้สึกว่าเราต้องการความช่วยเหลือเพื่อจะช่วยกระตุ้นให้พูด ผู้ให้คำปรึกษาควรทำให้เขาได้ระบายความอัดอั้นออกมา

2) เมื่อผู้มารับคำปรึกษามีความวิตกกังวลและความกลัวเกี่ยวกับความลับบางประการในการสนทนา ในสถานการณ์เช่นนี้ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องชี้แจงเค้าโครง (Structure) และ ย้ำให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความมั่นใจเพื่อลดความวิตกกังวล และ ความกลัวเหล่านั้นเสีย

3) เพื่อนำการสัมภาษณ์ไปสู่เรื่องที่ยังไม่ได้พูดถึงเลย หรือ สิ่งที่ถูกถูกละเลย เพราะจะมีบางเรื่องที่ถูกพูดถึงไปแล้วแต่ต้องการอภิปรายที่มากกว่านั้น เพื่อช่วยให้ผู้มีปัญหาได้มองเห็นจุดเริ่มต้นอย่างชัดเจนมากขึ้น

4) เพื่อทำความเข้าใจความกระจ่างแจ้ง ตีความหมาย หรืออธิบายในเรื่องที่ผู้ให้คำปรึกษาคิดว่าซ่อนอยู่เบื้องหลังของคำพูด ซึ่งการที่จะค้นหาสิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องใช้ทักษะมาก ถ้าหากเป็นพวกที่ยึดผู้มารับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางก็จะใช้วิธีสะท้อนความรู้สึก (Reflection of Feelings) และทำความเข้าใจความกระจ่างแจ้งกับสิ่งที่พูดไป

5) เมื่อต้องการแสดงการยอมรับในตัวผู้รับคำปรึกษา

จากหลักทั่วไปในการให้คำปรึกษาที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ในการให้คำปรึกษาผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจให้กับผู้รับคำปรึกษา เปิดโอกาสให้เขาพูดอย่าง

อิสระโดยผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้ฟังที่มีความเข้าใจทั้งความรู้สึกและเนื้อหาสาระแล้วใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษาต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถยอมรับตนเอง ยอมรับและเข้าใจปัญหา คิดหาแนวทางในการแก้ปัญหาและตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเหมาะสม

2.8 เทคนิคในการให้คำปรึกษา

เทคนิค หรือ กลวิธีในการให้คำปรึกษานั้น เป็นสิ่งที่ช่วยให้การให้คำปรึกษาบรรลุเป้าหมายและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2525 : 14-21)

1. การเริ่มต้นการให้คำปรึกษา (Opening the Interview) บรรยากาศของการเริ่มต้นการให้คำปรึกษาควรมีความอบอุ่นและเป็นกันเอง เช่น อาจใช้ประโยคเหล่านี้ในการเริ่มต้นคือ "คุณรู้สึกอย่างไรบ้างวันนี้ มีอะไรที่อดใจบ้างไหม" หรือ "มีอะไรที่ผมพอจะช่วยเหลือได้บ้างไหม" เป็นต้น

2. การตั้งคำถาม (Questioning) คำถามที่ดีจะเป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้เข้าใจถึงปัญหา ตลอดจนอารมณ์และความรู้สึก ควรหลีกเลี่ยงลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Close-Ended Question) ที่จะนำไปสู่คำตอบว่า "ใช่-ไม่ใช่" หรือ "จริง-ไม่จริง"

3. การสอบซัก (Probing) เป็นการป้อนคำถามตรงๆ หลายๆ คำถามติดต่อกัน กลวิธีนี้ผู้ให้คำปรึกษาไม่ควรใช้บ่อยนัก เพราะเป็นการรบกวนกระบวนการในการให้คำปรึกษา กลวิธีนี้อาจใช้ได้ผลเมื่อ ผู้รับคำปรึกษาพยายามหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงจุดสำคัญของปัญหาอยู่ตลอดเวลา แต่ควรสังเกตความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา ถ้าหากเกิดการต่อต้านก็ควรจะหยุดใช้ทันที

4. การเงียบ (Silence) เป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้ภายหลังจากผู้ให้คำปรึกษาได้ป้อนคำถามให้แก่ผู้รับคำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษากำลังคิดว่าจะตอบปัญหานั้นหรือไม่ ช่วงนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะแสดงก็เพียงความสนใจและความตั้งใจรอฟังเรื่องราวอยู่ ซึ่งอาจกินเวลาถึง 2-3 นาที แต่ถ้าผู้รับคำปรึกษานิ่งเงียบนานเกินไปผู้ให้คำปรึกษาอาจพูดว่า "เธอคงกำลังคิดอยู่ว่าจะพูดออกมาอย่างไร เธอค่อย ๆ คิดก็ได้ เมื่อคิดได้แล้วค่อยพูดออกมา ผมจะคอยฟังคุณพูด"

5. การทบทวนประโยค (Paraphrasing) หมายถึง การพูดซ้ำประโยคที่ผู้รับคำปรึกษาพูดมา แต่ใช้ถ้อยคำน้อยลง ขณะเดียวกันก็ยังคงความหมายเดิมอยู่ เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจเรื่องราวที่ผู้รับคำปรึกษาพูดมา

6. การสรุป (Summarizing) เป็นทักษะในการรวบรวมสิ่งที่พูดกันไปแล้วนั้นให้เป็นประโยคเดียวโดยครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ที่ได้สนทนามาในแต่ละตอนของการสนทนา

7. การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of Feeling) เป็นการนำเอาข้อความและคำพูดของผู้รับคำปรึกษามาตีความหมายและพูดออกมาในเชิงของความรู้สึกที่แฝงอยู่ในเนื้อหานั้น

โดยอาจจัดคำพูดนั้นใหม่โดยเน้นถึงความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษามากกว่าด้านคำพูด ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับรู้และเข้าใจถึงความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง

8. การตีความ (Interpreting) เป็นกระบวนการที่ผู้ให้คำปรึกษาอธิบายความหมายของเหตุการณ์ให้ผู้รับคำปรึกษาได้เข้าใจปัญหาของตนเองในด้านอื่น ๆ ที่อาจยังไม่ได้มองมาก่อน ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้เข้าใจถึงปัญหาของตนเองได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

9. การแนะ (Suggesting) เป็นการเสนอความคิดหรือวิธีการแก้ปัญหาแบบอ้อมๆ เพื่อจูงใจให้ผู้รับคำปรึกษาปรับเอาวิธีนั้นไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคต่อไป

10. การแสดงความเห็นชอบ (Approval) เป็นกลวิธีที่จะให้กำลังใจแก่ผู้รับคำปรึกษาที่จะดำเนินวิธีการแก้ไขปัญหาคต่อไป ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาอาจใช้การแสดงเป็นคำพูด (Verbal) หรือ กิริยาท่าทาง (Non-Verbal) ก็ได้

11. การให้ความมั่นใจ (Assurance) เมื่อผู้รับคำปรึกษาแสดงทัศนะหรือโครงการต่อผู้ให้คำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษามั่นใจว่า ทัศนะหรือโครงการนั้นถูกต้อง และได้ผลดีจริง ผู้ให้คำปรึกษาจะแสดงออกเพื่อเป็นการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับคำปรึกษา

12. การเผชิญหน้า (Confrontation) เป็นกลวิธีหนึ่งซึ่งผู้ให้คำปรึกษาจะบอกถึงความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเองต่อผู้รับคำปรึกษาโดยตรงไปตรงมา เพื่อช่วยผู้รับคำปรึกษาได้เข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนพฤติกรรมของตนเองให้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงมากขึ้น สำหรับผู้ให้คำปรึกษาที่เริ่มฝึกหัด ควรระมัดระวังต่อการใช้กลวิธีนี้ เพราะอาจจะคายเคืองต่อความรู้สึกซึ่งจะกระเทือนถึงสายสัมพันธ์อันดีที่เคยมีต่อกันเมื่อแรกเริ่มการให้คำปรึกษาได้

13. การท้าทาย (Challenge) เป็นกลวิธีที่จะกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาต้องใช้ความตั้งใจมากขึ้นในการแก้ไขปัญหาคแต่กลวิธีดังกล่าวก็อาจสร้างความกังวลใจแก่ผู้รับคำปรึกษาเพิ่มขึ้นได้

14. การไม่ยอมรับ (Rejection) เป็นกลวิธีที่ผู้ให้คำปรึกษาจะใช้เมื่อเห็นว่าผู้รับคำปรึกษาแสดงความคิดเห็นที่ผิดไปจากความเป็นจริงหรือแสดงถึงความคิดที่เพ้อฝันมากเกินไป ผู้ให้คำปรึกษาจะแสดงการไม่ยอมรับเพื่อดึงให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนแปลงแนวความคิดใหม่ สำหรับผู้ให้คำปรึกษาที่เริ่มฝึกหัดไม่ควรใช้กลวิธีดังกล่าวนี้ เพราะอาจทำให้ผู้รับคำปรึกษาไม่ยอมรับผู้ให้คำปรึกษาได้เช่นกัน

15. การฟัง (Listening) นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ให้คำปรึกษาทุกคน เป็นศิลปะที่ต้องอาศัยความอดทนและต้องใช้สมาธิเป็นอย่างมาก เพราะมิใช่จะรับฟังแต่เพียงเรื่องราวเท่านั้น แต่จะต้องทำความเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาในขณะนั้น พร้อมทั้งร่วมรับอารมณ์ของผู้รับคำปรึกษาไปด้วย ในขณะที่รับฟังจำเป็นต้องแสดงความเอาใจใส่ (Attending) ต่อผู้รับคำปรึกษา ซึ่งอาจแสดงออกได้โดยการสบตาหรือพยักหน้าเล็กน้อยในขณะที่รับฟัง หรือพูดเสริมขึ้นภายหลังจากผู้รับคำปรึกษาพูดจบ นอกจากนี้ลักษณะท่าทางในการนั่งที่โน้มตัวไปข้างหน้าพอสมควรของผู้ให้คำปรึกษาก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะแสดงออกถึงความเอาใจใส่ต่อผู้รับคำปรึกษาในขณะนั้นอีกด้วย

จากเทคนิคในการให้คำปรึกษาที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เทคนิคในการให้คำปรึกษาเป็นกลวิธีที่ช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาสามารถช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถเรียนรู้และเข้าใจปัญหา แสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา และตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง รับผิดชอบการกระทำตามแนวทางที่ตนเองเลือกนั้น ซึ่งการใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาต่าง ๆ จะต้องพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โอกาส และจะต้องใช้อย่างระมัดระวัง เพื่อให้เกิดผลดีและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.9 ข้อดีของการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล

เจียรนีย์ ทรงชัยกุล (2529 : 411) ได้กล่าวถึงข้อดีของการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล ดังนี้

1. ผู้รับคำปรึกษา ได้รับการช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาเฉพาะของเขา จากผู้ให้คำปรึกษาโดยตรงด้วยความละเอียดรอบคอบ และรอบคอบอย่างเพียงพอ
2. ผู้รับคำปรึกษา เป็นจุดสนใจของผู้ให้คำปรึกษาแต่เพียงผู้เดียวในการปรึกษาแต่ละครั้ง เขาจึงเป็นผู้ที่ควรได้รับประโยชน์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเต็มที่
3. ผู้รับคำปรึกษากล้าที่จะเปิดเผยตนเองอย่างอิสระกับผู้ให้คำปรึกษาซึ่งจะช่วยให้การวินิจฉัยปัญหา และหาทางแก้ไขได้ถูกต้องรวดเร็วขึ้น
4. ผู้รับคำปรึกษาไม่ต้องกังวลถึงความคิดเห็นและความรู้สึกหรือข้อเสนอแนะของผู้อื่นนอกจากผู้ให้คำปรึกษาเพียงผู้เดียวระหว่างการให้คำปรึกษา
5. ผู้รับคำปรึกษาไม่ต้องวิตกกังวลถึงความไม่พร้อมด้านทักษะในเรื่องมนุษยสัมพันธ์หรือบุคลิกที่ไม่เหมาะสมของเขาในการแสดงออกกับผู้อื่น เพราะเขาจะมีความสัมพันธ์เฉพาะกับผู้ให้คำปรึกษาแต่เพียงผู้เดียว ในระหว่างการให้คำปรึกษา

2.10 ข้อจำกัดของการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล

เจียรนีย์ ทรงชัยกุล (2529 : 412) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลดังนี้

1. ผู้รับคำปรึกษาซึ่งอยู่ในวัยรุ่น โดยทั่วไปมีความเชื่อว่าปัญหาที่ตนประสบนั้น เพื่อนรุ่นเดียวกันจะเข้าใจ และ หาทางออกได้ดีกว่าความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ต่างวัยและต่างความคิดจากเขา
2. ผู้รับคำปรึกษาเสียโอกาสอันดีที่เสริมสร้างทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ และการปรับตัวต่าง ๆ กับเพื่อนคนอื่นในวัยเดียวกันที่เผชิญปัญหาที่คล้ายคลึงกัน
3. ผู้รับคำปรึกษาอาจจะเกิดความเคยชินที่จะไว้วางใจ และต้องการพึ่งพาความช่วยเหลือเฉพาะจากผู้ให้คำปรึกษาเท่านั้น

4. การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลเป็นกิจกรรมที่จะต้องใช้เวลา และบุคลากรซึ่งมีอยู่จำกัด ดังนั้น ผู้รับคำปรึกษาบางคนที่ต้องการได้รับการให้คำปรึกษา จึงอาจจะไม่สามารถได้รับการบริการโดยทั่วถึง

~~2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล~~

~~2.11.1 งานวิจัยในประเทศ~~

~~จกมล หงส์พันธุ์ (2534 : 64) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษารายบุคคล แบบ~~
~~รอเจอร์ส ที่มีต่อการปรับตัวในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพธิ~~
~~สัมพันธ์พิทยาคาร อำเภอเมืองพญา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษาราย~~
~~บุคคลแบบรอเจอร์ส ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวในครอบครัวดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ~~
~~ที่ระดับ .01~~

~~สะอาด กันทรวิวัฒน์ (2535 : 61-64) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษา~~
~~เป็นกลุ่ม กับเป็นรายบุคคลที่มีต่อความวิตกกังวลด้านการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา~~
~~ปีที่ 6 โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 14 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มๆละ 7 คน~~
~~กลุ่มที่ 1 ให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม กลุ่มที่ 2 ให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล ผลการศึกษาพบว่า~~
~~นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อ~~
~~ลดลงกว่าก่อนได้รับการให้คำปรึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้~~
~~รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลมีความวิตกกังวลลดลงไม่แตกต่างกัน~~

~~สาลิน ประสงค์ (2539 : 85) ได้เปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและ~~
~~รายบุคคลที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้น~~
~~ปีที่ 2 โรงเรียนเทคโนโลยีสยาม (ช่างกลสยาม) กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 ที่มีความ~~
~~รับผิดชอบด้านการเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง~~
~~2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม และกลุ่มทดลองที่ 2~~
~~ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล พบว่า~~

1. นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนในแต่ละด้านดีขึ้นหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนในแต่ละด้านดีขึ้นหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล มีความรับผิดชอบด้านการเรียนในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

~~หวัช นววงศ์วรกุล (2540 : 59) ได้เปรียบเทียบ ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มกับ~~
~~รายบุคคลที่มีต่อการเตรียมตัวเพื่อศึกษาต่อสายอาชีพ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2~~
~~โรงเรียนวัดจระเข้ใหญ่ จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2539 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน~~

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีการเตรียมตัวเพื่อศึกษาต่อสายอาชีพต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา จำนวน 16 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการให้คำปรึกษา กลุ่ม ส่วนกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการให้คำปรึกษารายบุคคล ผลการศึกษา พบว่านักเรียนมีการเตรียมตัวเพื่อศึกษาต่อสายอาชีพดีขึ้น หลังจากได้รับการให้คำปรึกษารายบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

✓ ศิราภรณ์ เทพฉิม (2541 : 90) เปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม และรายบุคคลแบบเผชิญความจริงที่มีต่อยุทธวิธีการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุหลาบวิทยาลัย รามวิทยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีคะแนนยุทธวิธีการเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 30 จำนวน 28 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยใช้ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นชั้นจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1,2,3 และ 4 กลุ่มละ 7 คน กลุ่มทดลองที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และ กลุ่มทดลองที่ 3 เป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทั้งสองกลุ่มได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง ส่วนกลุ่มทดลองที่ 2 เป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และกลุ่มทดลองที่ 4 เป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทั้งสองกลุ่มได้รับการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบเผชิญความจริง ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงมียุทธวิธีการเรียนแตกต่างจาก นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบเผชิญความจริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบเผชิญความจริงมีคะแนนเฉลี่ยยุทธวิธีการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง

✓ 2.11.2 งานวิจัยต่างประเทศ

✓ ซีแกรม (Seagram. 1997 : 5656 - B) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพของวิธีการบำบัดโดยมุ่งเน้นผลการบำบัด กับเยาวชนที่กระทำความผิด อายุ 12 ถึง 17 ปี ของมหาวิทยาลัยยอร์ก ประเทศแคนาดา ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการบำบัด เยาวชนที่กระทำความผิดมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เหมาะสมขึ้นและมีเจตคติที่ดีต่อการเข้ารับการบำบัดนั้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้ในการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้วิธีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้บทบาท หน้าที่และรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสม และสามารถพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวให้เหมาะสมขึ้น

2.12 ความหมายของการให้คำปรึกษาคครอบครัว

โอคุน และ แรพพอร์ท (Okun & Rappaport. 1980 : 31-32) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาคครอบครัว คือ การให้คำปรึกษาประเภทหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ความช่วยเหลือครอบครัว โดยปฏิบัติต่อครอบครัวในฐานะเป็นระบบ หนึ่งและมองปัญหา หรือความบกพร่องในหน้าที่ของครอบครัวว่า มาจากระบบครอบครัวไม่ใช่มาจากสมาชิกคนใดคนหนึ่งของครอบครัว อาการที่ผิดปกติหรือเป็นปัญหาของสมาชิกคนใดคนหนึ่ง เป็นสิ่งแสดงให้เห็นความตึงเครียดที่กำลังเกิดขึ้นในระบบครอบครัวหรือระบบสังคมภายนอก เพราะนักให้คำปรึกษาคครอบครัวเชื่อว่า เราไม่สามารถแยกบุคคลออกมาจากสังคมที่เขาหรือเธออาศัยอยู่

ทัชมัน (Tashman. 1983 : 27-28) ได้ให้นิยามการให้คำปรึกษาคครอบครัว หรือครอบครัวบำบัดอย่างกว้าง ๆ ดังนี้ คือ ครอบครัวบำบัดโดยทั่วไปเป็นวิธีการให้ความช่วยเหลือครอบครัวทั้งครอบครัว ที่ใช้คำว่าโดยทั่วไปเพราะบางครั้งต้องให้ความช่วยเหลือระบบย่อย (Subsystem) ของครอบครัว เช่น ระบบพ่อแม่ (Parent Subsystem) หรือพี่ ๆ (Older Sibling Subsystem) อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่นักครอบครัวบำบัดจะพบครอบครัวทั้งครอบครัวในระยะแรกๆซึ่งเป็นระยะสำรวจ นักครอบครัวบำบัดจะพบพ่อแม่ในครั้งแรก บ้างก็พบครอบครัวตั้งแต่แรกเริ่มเลย รวมทั้งเด็กเล็ก ๆ นั่นคือ ทั้งครอบครัวจะต้องได้พบกับนักครอบครัวบำบัดอย่างน้อยหนึ่งครั้ง ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวขณะที่มีการอยู่ด้วย อาจจะช่วยให้นักครอบครัวบำบัดได้เห็นเงื่อนไขของปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัว ที่จริงแล้วไม่ได้เป็นเรื่องยากที่จะให้เด็กมีส่วนร่วมในช่วงเวลาพบนักครอบครัวบำบัดเลย เพียงแต่ว่านักครอบครัวบำบัดแต่ละคนจะรู้สึกสะดวกใจแค่ไหน

บิกส์ (Biggs. 1994 : 99) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาคครอบครัว คือ การให้คำปรึกษาเน้นที่จะปฏิบัติต่อครอบครัวโดยส่วนรวม การให้ความช่วยเหลือจึงมีเป้าหมายที่จะปรับเปลี่ยนเพื่อปรับปรุงสัมพันธภาพในครอบครัวให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น บิกส์อธิบายว่า กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในครอบครัวมักเป็นสาเหตุของปัญหาครอบครัว กฎเกณฑ์ที่ไม่มีประสิทธิภาพ ก็มักจะอยู่ในครอบครัวที่ทำหน้าที่ของครอบครัวบกพร่อง ทฤษฎีระบบเชื่อว่า ระบบครอบครัวทุกระบบจะพยายามที่จะสร้างภาวะสมดุลย์ให้เกิดขึ้นในครอบครัว เมื่อภาวะสมดุลย์ถูกคุกคาม ครอบครัวก็จะพยายามทุกทางที่จะคงไว้ ซึ่งความสมดุลย์ กลไกที่ทำหน้าที่รักษาความสมดุลย์ ภายในครอบครัว จะทำหน้าที่รักษากฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้วยทฤษฎีระบบมองว่า ปัญหาพฤติกรรมของเด็กเป็นการแสดงให้เห็นว่าครอบครัวมีหน้าที่บกพร่อง โดย

สันนิษฐานว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเหล่านี้ เป็นผลเนื่องมาจากพลวัตของครอบครัวหรือการได้รับการเสริมแรงจากพลวัตเหล่านั้น

เมธินันท์ ภิญโญ (2539 :21) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาครอบครัว หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือครอบครัวทั้งครอบครัว ไม่เฉพาะสมาชิกคนใดคนหนึ่งที่ถูกกล่าวหาว่า มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพราะถือว่าครอบครัวเป็นระบบ ๑ หนึ่ง ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบครอบครัวจึงเป็นของส่วนรวม และเป็นความรับผิดชอบของบุคคลในครอบครัวที่จะต้องร่วมมือกันหาทางแก้ไข โดยความช่วยเหลือของนักให้คำปรึกษาครอบครัวที่มีคุณสมบัติส่วนตัว มีวิชาชีพที่เหมาะสม เพื่อที่จะให้ครอบครัวอยู่ในสภาวะที่สมดุลย์และทำหน้าที่ของครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นแนวทางที่จะพัฒนาสมาชิกในครอบครัวให้มีความเป็นตัวของตัวตนเองสามารถสื่อสารได้ดี และสามารถสร้างสัมพันธภาพและปรับตัวได้ดีทั้งในครอบครัวและสังคมภายนอก

จากนิยามของการให้คำปรึกษาครอบครัวที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาครอบครัว หมายถึง กระบวนการในการช่วยเหลือสมาชิกครอบครัวทั้งครอบครัวให้เกิดการเรียนรู้บทบาทและหน้าที่ในการอยู่ร่วมกัน เพื่อช่วยให้ครอบครัวสภาวะสมดุลย์และทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสมาชิกในครอบครัวให้มีความเป็นตัวของตัวตนเอง มีรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสม สามารถสร้างสัมพันธภาพและปรับตัวได้ดีทั้งในครอบครัวและสังคมภายนอก

2.13 ความเป็นมาของการให้คำปรึกษาครอบครัว

ความเป็นมาของการให้คำปรึกษาครอบครัวในระยะเริ่มแรกยังไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดว่าเริ่มเมื่อไร ที่ไหน โดยเริ่มมีหลักฐานครั้งแรกราว ๑ ปี ค.ศ.1950 ว่ามีการเคลื่อนไหวในกลุ่มผู้ให้คำปรึกษาครอบครัว โกลเดนเบอร์กและโกลเดนเบอร์ก ,โอคุน และแรพพพอร์ท (เมธินันท์ ภิญโญ 2539 : 25-49 อ้างมาจากเดนเบอร์กและโกลเดนเบอร์ก 1980, 1983 , โอคุนและแรพพพอร์ท.1980) ได้รวบรวมความเคลื่อนไหวของวิชาชีพครอบครัวบำบัดไว้ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวในช่วง ค.ศ. 1940 – 1950 กลุ่มจิตวิเคราะห์ได้ขยายการให้ความช่วยเหลือผู้มีปัญหาทางอารมณ์ทุกประเภทรวมทั้งขยายการให้คำปรึกษาครอบครัว โดยฟรอยด์ได้ตระหนักถึงผลกระทบของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวต่อการสร้างลักษณะของบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการของพฤติกรรมที่มีต่ออาการของโรคประสาท อัลเฟรด แอดเลอร์ริเริ่มการเคลื่อนไหววิชาชีพการแนะแนวเด็กซึ่งให้ความสำคัญกับบทบาทของครอบครัวที่มีต่อบุคลิกภาพของสมาชิกครอบครัวแต่ละคน แฮรี่ สแตรค ชลลิแวนเน้นความสำคัญของบทบาทของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่มีผลต่อบุคลิกภาพ การวิจัยบทบาทของครอบครัวที่มีต่อการเป็นโรคจิตเภท โดย กลุ่มนักจิตวิทยา 4 กลุ่ม คือ กลุ่มเบทสันและ พาโล อัลโต ซึ่งตั้งทฤษฎีที่มีชื่อว่า สัมพันธ์สองนัย (Double – blind Theory) กลุ่มของลินช์ ซึ่งตั้งมองโรคจิตเภทว่า

เป็นโรคที่มีความบกพร่องอันเป็นผลมาจากความล้มเหลวของครอบครัวในการให้สิ่งที่จำเป็นต่อบุคลิกภาพโดยส่วนรวม กลุ่มของ เมอร์เรย์ โบเวนเน้นเรื่องความเห็นห่างทางอารมณ์ของพ่อแม่กับคนไข้โรคจิต และอธิบายว่าอาการจิตเภทเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในครอบครัวต่อเนื่องย้อนหลังไปถึง 3 รุ่น กลุ่มของวินน์ ซึ่งสนใจในเรื่องการพัฒนาเอกลักษณ์ของบุคคลในครอบครัว ลูตวิต ฟอน เบอทะเลินฟ์ได้นำทฤษฎีระบบทั่วไปเข้ามาใช้ในวงการครอบครัวบำบัด พอลโพพิโนได้เริ่มเปิดคลินิกเพื่อการให้คำปรึกษาคู่สมรส และด้านการใช้เทคนิคในการให้ความช่วยเหลือครอบครัวได้รับความสนใจมากขึ้นในระยะต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 โดย จาคอบโมริโน นักจิตแพทย์ชาวออสเตรียได้ริเริ่มใช้กระบวนการกลุ่มในการบำบัดเป็นคนแรก

2. การเคลื่อนไหวในช่วง ค.ศ. 1950 เป็นช่วงที่มีการศึกษาและหาวิธีปฏิบัติต่อครอบครัวที่มีผู้ป่วยจิตเภท และเริ่มมีการให้ความช่วยเหลือครอบครัวทั้งครอบครัว และเป็นช่วงของการก่อตั้งทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวกลุ่มเน้นประสบการณ์และมนุษยนิยม ของเวอร์จิเนียร์ ชะเทียร์

3. การเคลื่อนไหวในช่วง ค.ศ. 1960 เป็นช่วงที่มีการนำเอาความคิดของทฤษฎีระบบมาใช้ในการพัฒนาการให้คำปรึกษาครอบครัวและเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง และเริ่มมีสถาบันการฝึกอบรมการให้การช่วยเหลือครอบครัวเกิดขึ้น

4. การเคลื่อนไหวในช่วง ค.ศ. 1970 เป็นช่วงของการพัฒนาเทคนิค และสาธิตวิธีการให้ความช่วยเหลือครอบครัวแบบต่าง ๆ อย่างมากมาย

5. การเคลื่อนไหวในช่วง ค.ศ. 1980 เป็นช่วงที่วิชาชีพครอบครัวบำบัดได้รับความนิยมและยอมรับอย่างกว้างขวาง สมาคมวิชาชีพด้านครอบครัวมีสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

6. การเคลื่อนไหวในช่วง ค.ศ. 1990 เป็นช่วงที่วิชาชีพครอบครัวบำบัดขยายความนิยม และได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยได้จากจำนวนของสมาชิกของสมาคมวิชาชีพด้านครอบครัวบำบัดเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วอย่างเห็นได้ชัด ตลอดจนมีทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวใหม่ๆ เกิดขึ้นด้วย

การพัฒนาด้านครอบครัวบำบัด และการให้คำปรึกษาครอบครัว มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 50 ปี และมีการพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ ทั้งด้านการพัฒนาเทคนิค และวิธีการให้ความช่วยเหลือครอบครัว ด้านการนำหลักการของการให้คำปรึกษาครอบครัวไปประยุกต์ใช้กับประชากรกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือครอบครัว เป็นต้น

2.14 กระบวนการในการให้คำปรึกษาครอบครัว

ในการให้คำปรึกษาครอบครัวจะดำเนินไปในลักษณะของกระบวนการ ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน นับตั้งแต่การพบกับครอบครัวครั้งแรก การช่วยเหลือครอบครัวในการแก้ปัญหา และการยุติการให้คำปรึกษา เมธินินทร์ ภิญญชน (2539 : 50) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาครอบครัวสามารถทำได้หลายลักษณะ แต่กระบวนการและขั้นตอนที่สำคัญและการดำเนินการที่เหมาะสมจะช่วยให้การช่วยเหลือครอบครัวประสบความสำเร็จ หากขาดการวางแผนที่ถูกต้องอาจเกิดความล้มเหลวได้

เกลดดิ้ง(Gladding : 1995) กล่าวว่า กระบวนการในการให้คำปรึกษาครอบครัวประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ระยะแรก (Initial Session) ระยะกลาง (Middle Phase) ระยะสุดท้าย (Termination)

1. ระยะแรก (Initial Session) ในระยะนี้ภาระกิจที่สำคัญที่ผู้ให้คำปรึกษาครอบครัวต้องทำ คือ การสร้างสายสัมพันธ์และกำหนดโครงสร้างของการให้คำปรึกษา ตั้งสมมติฐานว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นในครอบครัวนั้น สำรวจการรับรู้ที่มีต่อปัญหาจากสมาชิกในครอบครัว สังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของครอบครัว เช่น สมาชิกแต่ละคนในครอบครัวติดต่อสื่อสารกันอย่างไร ใครพูดกับใคร พูดอย่างไร ประเมินสิ่งที่จะต้องดำเนินการ เช่น จะมีการส่งต่อหรือไม่ ต้องมีการทดสอบทางจิตวิทยาอะไรหรือไม่ ก่อนเสร็จสิ้นการพบกันครั้งแรกจะต้องมีการตกลง นัดหมายสำหรับการพบกันครั้งต่อไป หากมีสิ่งที่มอบหมายให้ครอบครัวไปดำเนินการหรือลองไปปฏิบัติย่อมทำได้ ผู้ให้คำปรึกษาควรเขียนความประทับใจที่มีต่อครอบครัวทันทีที่การพบกันสิ้นสุดลง

2. ระยะกลาง (Middle Phase) ในระยะกลางของการให้การช่วยเหลือ เป็นระยะที่ผู้ให้คำปรึกษาครอบครัวใช้เทคนิคต่าง ๆ กับครอบครัว กระตุ้นให้ครอบครัวทำงานหนักเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งเอาไว้ และส่วนใหญ่แล้วการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในกระบวนการแก้ปัญหามักเกิดขึ้นในระยะนี้ ผู้ให้คำปรึกษาครอบครัวควรชี้ให้ครอบครัวเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ถึงแม้จะเล็กน้อยก็ตาม ส่งเสริมให้ครอบครัวที่จะกระทำพฤติกรรมใหม่ๆ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีบทบาทที่กระตือรือร้น ให้การแนะนำส่งเสริมให้ครอบครัวมีแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนที่เหมาะสม

3. ระยะสุดท้าย (Termination) ก่อนจะถึงระยะสุดท้าย ผู้ให้คำปรึกษาต้องวางแผนร่วมกับครอบครัวถึงการยุติการให้คำปรึกษา การเตรียมการที่จะยุติการให้คำปรึกษาทำได้โดยลดความถี่ของการพบกันลง และ การยุติควรจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ การกล่าวถึงการยุติการให้คำปรึกษา การสรุปผลของการให้คำปรึกษา อภิปรายถึงเป้าหมายระยะยาว ทำนายและหาทางป้องกัน แก้อันที่จะไม่ให้อุปสรรคกลับมาอีกในอนาคตและติดตามผลการให้คำปรึกษาอยู่เป็นระยะๆ ถึงแม้การให้คำปรึกษาจะยุติไปแล้ว

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กระบวนการที่สำคัญในการให้คำปรึกษารอบครัวมี 3 ขั้นตอน คือ การสร้างสัมพันธภาพ การดำเนินการให้คำปรึกษา และการยุติการให้คำปรึกษา แต่ละขั้นตอนจะต้องมีการวางแผนให้สอดคล้องกันเพื่อให้ครอบครัวเกิดการเรียนรู้บทบาท หน้าที่ และวิธีการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสมและสามารถเลือกใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น

2.15 การให้คำปรึกษารอบครัวตามทฤษฎีกลุ่มเน้นโครงสร้างของครอบครัว

ทฤษฎีของกลุ่มเน้นโครงสร้างของครอบครัว (Structural Family Therapy) พัฒนาโดยซาลวาดอร์ มินูชิน (Salvador Minuchin) โดยร่วมกับ บราวลิโอ มอลตัลโว (Braurio Montalvo) เบอนิส โรสแมน (Bernice Roseman) แฮรี อาพอนเต้ (Harri Aponte) และ ชาร์ล ฟิชแมน (Charles Fishman)

2.15.1 ประวัติของ ซาลวาดอร์ มินูชิน (Salvador Minuchin)

ซาลวาดอร์ มินูชิน เกิดเมื่อ ค.ศ. 1920 มีเชื้อสายเป็นชาวรัสเซียผสมยิว อพยพเข้าไปอยู่ในประเทศอาร์เจนตินา แต่ไม่รู้สึกว่าเป็นชาวอาร์เจนตินาอย่างเต็มตัว ได้รับปริญญาทางแพทยศาสตร์ในประเทศอาร์เจนตินา ต่อมาในปี ค.ศ. 1948 มินูชินได้เข้าร่วมกับกองทัพบกของอิสราเอลในตำแหน่งแพทย์ทหารเป็นเวลาปีครึ่ง ในปี ค.ศ. 1950 เขาเดินทางไปสหรัฐอเมริกาด้วยความตั้งใจที่จะศึกษากับบรูโน เบ็ทเทิลไฮม์ (Bruno Bettelheim) ในเมืองชิคาโก เขาได้มีโอกาสพบกับนาธาน แอคเคอแมน (Nathan Ackerman) ในนิวยอร์กและตัดสินใจที่จะอยู่ที่นั่น เขาได้มาอยู่ในประเทศอเมริกาอย่างถาวรหลังจากที่ได้กลับไปเยี่ยมประเทศอิสราเอลเป็นเวลา 2 ปี ในปี ค.ศ. 1954 มินูชินเริ่มทำการศึกษาทางด้านจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) และ 2-3 ปี ต่อมาเขาก็ได้ตำแหน่งผู้อำนวยการด้านการแพทย์ ของโรงเรียนวิลท์วิก (Wiltwick School) ซึ่งเป็นสถานที่ที่รับเด็กจรจัดในนิวยอร์ก

จากประสบการณ์การทำงานที่โรงเรียนวิลท์วิกทำให้มินูชิน และเพื่อนร่วมงานของเขาซึ่งประกอบด้วย ดิค เออร์สวาลด์ (Dick Auerswald) และชาร์ล คิง (Charles King) ได้กลายเป็นผู้ให้คำปรึกษารอบครัวกลุ่มทฤษฎีระบบ มินูชินเริ่มพัฒนาทฤษฎีของเขาตั้งแต่ ค.ศ. 1959 เพื่อให้ความช่วยเหลือครอบครัวคนผิวดำที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ เวลาต่อมาทีมงานของมินูชินได้พัฒนาภาษาที่ใช้อธิบายโครงสร้างของครอบครัว และวิธีการที่จะช่วยให้ครอบครัวเปลี่ยนแปลงองค์กรครอบครัวโดยตรง ผลงานที่เขาได้พัฒนาที่โรงเรียนวิลท์วิกนับเป็นผลงานชิ้นแรกที่ทำให้มินูชินเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ในปี ค.ศ. 1967 มินูชินและคณะได้ได้เผยแพร่หลักการสำคัญ และวิธีการที่ใช้ในการให้ความช่วยเหลือครอบครัว ในหนังสือชื่อ “ครอบครัวของชาวสลัม (Family of the Slum) ” (Minuchin .1967)

ต่อมาในปีค.ศ.1965 มินูชินได้รับตำแหน่งผู้อำนวยการแนะแนวเด็กแห่งฟิลาเดเฟีย (Philadelphia Child Guidance Center) เขาได้เปลี่ยนแปลงคลินิกมาเป็นศูนย์ครอบครัวบำบัด (Family Therapy Center) มินูชินได้ชื่อว่าเป็นผู้บริหารที่มีความเข้มงวดและมีความคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ หนึ่งใน การเปลี่ยนแปลงทั้งหลายก็คือ เขาได้ก่อตั้งสถาบันเพื่อการให้คำปรึกษาครอบครัว (Institute for Family Counseling) ขึ้น เป็นโครงการฝึกอบรมสำหรับผู้ปฏิบัติงานในชุมชน (Community Paraprofessionals) ซึ่งปรากฏว่าได้ผลดี และมีประสิทธิภาพสูงมาก ในการให้บริการทางด้านสุขภาพจิตแก่ครอบครัวที่ยากจนที่ฟิลาเดเฟีย มินูชินทำงานอย่างใกล้ชิดกับบรูวาลิโอ มอนตัลโว (Brualio Montalvo) และ เจ เฮลีย์ (Jay Haley) ซึ่งเขาชวนมาจากแคลิฟอร์เนีย ผลงานในคลินิกที่นับเป็นความสำเร็จอย่างสูงของมินูชิน คือ การพัฒนาเทคนิคการบำบัดครอบครัว ที่มีอาการทางจิตใจ ที่แสดงออกมาทางกาย (Psychosomatic Families) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาผู้ป่วยที่อดอาหาร (Anorexia) ในปี ค.ศ. 1974 มินูชินได้พิมพ์เผยแพร่หนังสือชื่อครอบครัวและการบำบัดครอบครัว (Family and Family Therapy) ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในหนังสือที่มีความชัดเจนและได้รับความนิยมมากที่สุด หนังสือเล่มนี้ทำให้มินูชินมีชื่อเสียงโด่งดังอย่างกว้างขวาง ในปี ค.ศ. 1975 เขาไม่ยอมเป็นผู้อำนวยการของคลินิกนั้นอีกแต่ยังคงเป็นหัวหน้าของการฝึกฝนผู้ให้คำปรึกษาครอบครัวจนถึงปี ค.ศ. 1981

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา มินูชิน ได้ทำการศึกษาครอบครัวปกติ เขียนบทความ บางครั้งก็แสดงความคิดเห็นทั่วไปต่อวิชาชีพครอบครัวบำบัดและเขาได้ตั้งศูนย์ฝึกอบรมนักจิต บำบัดเล็ก ๆ ในเมืองนิวยอร์กซิตี ปัจจุบันเขายังจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) ถึง แม้เขาจะเกษียณอายุแล้ว มินูชินก็ยังคงเป็นกำลังสำคัญต่อวิชาชีพการให้คำปรึกษาครอบครัว อยู่ โดยการอุทิศเวลาส่วนใหญ่ของเขาในการสอน การนิเทศ การเขียน และ การสาธิตเทคนิค ของเขาทั้งภายในสหรัฐอเมริกาและต่างประเทศ หนังสือเล่มล่าสุดของเขาตีพิมพ์ เมื่อ ปี ค.ศ. 1984 ชื่อว่า Family Kaleidoscope

2.15.2 เป้าหมายในการให้คำปรึกษาครอบครัว

เกลดดิ้ง (Gladding : 1995) กล่าวถึง เป้าหมายในการให้คำปรึกษาครอบครัวของกลุ่มเน้นโครงสร้างของครอบครัว ว่าเป็นการจัดโครงสร้างในระบบครอบครัวเสียใหม่ โดยผู้ให้ คำปรึกษาครอบครัวกลุ่มนี้มุ่งที่จะให้ความช่วยเหลือในด้านการปรับตัวกับกฎเกณฑ์ในการเกี่ยว ข้องสัมพันธ์กันในครอบครัว (Transactional Rules) เสียใหม่เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวเรียนรู้ ที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการที่จะติดต่อเกี่ยวข้องกับกันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นยังผลให้สามารถจัดการ กับความขัดแย้งและความเครียดในปัจจุบันและในอนาคตได้ด้วย นอกจากนี้ยังมีเป้าหมายที่จะ ปรับขอบเขตระหว่างระบบย่อยให้ขอบเขตมีความชัดเจนขึ้น กล่าวคือ หากในครอบครัวใดมี ลักษณะพัวพันทางอารมณ์ ผู้ให้คำปรึกษาก็จะช่วยให้สมาชิกเรียนรู้ที่จะอยู่อย่างอิสระ เป็นตัว

ของตัวเองในขณะที่ยังมีความผูกพันและเอื้ออาทรต่อกัน ในทางตรงกันข้ามหากครอบครัวใดที่มีความห่างเหิน ก็จะได้รับความช่วยเหลือให้สมาชิกครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันมากขึ้น ขอบเขตระหว่างระบบย่อยที่เคยเข้มงวดก็ให้ความยืดหยุ่นมากขึ้น

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2540 : 42) กล่าวว่า เป้าหมายของการให้คำปรึกษาของกลุ่มเน้นโครงสร้างของครอบครัว คือ การทำให้เกิดสภาพการณ์ใหม่ (Context) ที่เอื้ออำนวยต่อการที่ครอบครัวจะปรับเปลี่ยนโครงสร้างของตนให้เหมาะสมกว่าเดิม เพื่อให้สมาชิกเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนวิธีการติดต่อเกี่ยวข้องกัน เพื่อขจัดความขัดแย้งหรือความเครียดที่เกิดขึ้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ในการให้คำปรึกษาคู่ครอบครัวตามทฤษฎีกลุ่มเน้นโครงสร้าง มีเป้าหมายเพื่อให้สมาชิกครอบครัวเกิดการเรียนรู้บทบาท หน้าที่ของตนเอง วิธีการติดต่อสื่อสารในครอบครัวที่มีประสิทธิภาพเพื่อเอื้ออำนวยต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัวให้เหมาะสม และเพื่อขจัดปัญหาความขัดแย้งหรือความเครียดที่เกิดขึ้นในครอบครัว

2.15.3 เทคนิคการให้คำปรึกษาคู่ครอบครัว

มิनुชิน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2540 : 43 ; อ้างอิงจาก Minuchin . 1974) ผู้นำทฤษฎี กล่าวว่า ผู้ให้คำปรึกษาต้องคล่องแคล่วว่องไว ทำหน้าที่เป็นผู้กำกับการแสดง (Stage Director) มีความสามารถในการสังเกต มีความเชี่ยวชาญ ทราบว่าจะต้องใช้เทคนิคใดกับปัญหาใด เน้นที่ปัจจุบัน พร้อมทั้งพิจารณาว่า การกระทำใด ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตที่ส่งผลต่อเหตุการณ์ปัจจุบันนั้น จะต้องนำมาประกอบการให้คำปรึกษาด้วย เพื่อจะช่วยให้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น การที่ผู้ให้คำปรึกษาจะเข้าใจปัญหา เรื่องราวต่าง ๆ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเข้าไปสร้างความสัมพันธ์ กับสมาชิกครอบครัว ยอมรับและเข้าใจรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก บทบาท หน้าที่ของสมาชิกตลอดจนกฎเกณฑ์ และแนวปฏิบัติของครอบครัว ทำให้สมาชิกรู้สึกไว้วางใจ ยอมรับ และยอมให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว การสร้างความรู้สึกนี้ต้องใช้วิธีการหลายอย่าง ซึ่งมิनुชิน เรียกว่า การเข้าร่วม (Joining)

1) การเข้าร่วม (Joining) เป็นการสร้างสัมพันธภาพกับครอบครัวในลักษณะที่ทำให้ครอบครัวทราบว่า ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ความเจ็บปวด การสูญเสีย ความทุกข์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว การเข้าร่วมถือเป็นเทคนิคที่สำคัญที่สุดในการนำไปสู่การจัดโครงสร้างใหม่ (Restructuring) การที่จะใช้เทคนิคการเข้าร่วมได้ดี ผู้ให้คำปรึกษาต้องยอมรับ และ เข้าใจรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ของครอบครัวและจะต้องสามารถเข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกครอบครัวทั้งระบบได้ โดยครอบครัวเกิดความไว้วางใจ และยอมให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ประกอบด้วย 3 วิธีการ คือ

1.1) การติดตามร่องรอย (Tracking) เป็นวิธีการที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้ในการฟังปัญหาและเรื่องราวต่าง ๆ ที่ครอบครัวเล่าให้ฟังและจากการสื่อสารของสมาชิกครอบครัวโดยไม่

มีการตัดสินใจหาสาระว่า ดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด เพื่อรวบรวมและสำรวจปัญหาของครอบครัว โดยผู้ให้คำปรึกษาสามารถใช้เทคนิค การตั้งคำถามปลายเปิดเพื่อตามรอย ตลอดจนการสะท้อนความรู้สึก การทวนคำ และ การให้ข้อมูลย้อนกลับกับครอบครัวว่า เท่าที่ได้ฟังและสังเกตได้เห็นอะไร

1.2) การแสดงท่าทางล้อเลียน (Mimesis) เป็นวิธีการที่ผู้ให้คำปรึกษาเข้าร่วมกับครอบครัวโดยการเลียนแบบกิริยาท่าทาง น้ำเสียง จังหวะการพูด อารมณ์ต่างๆ หรือเนื้อหาสาระของการสนทนาด้วยความจริงใจ พร้อมทั้งอาจจะบอกผู้รับคำปรึกษาให้ทราบถึงประสบการณ์ส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ของผู้ให้คำปรึกษาและถ้าจำเป็นผู้ให้คำปรึกษาอาจแสดงท่าทาง หรือ ทำให้อู ซึ่งจะช่วยให้เกิดการยอมรับจากสมาชิกครอบครัวมากขึ้น

1.3) การเอื้ออำนวย (Accommodating) เป็นวิธีการที่ผู้ให้คำปรึกษาเข้าร่วมรับฟังปัญหาครอบครัวและแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจเนื้อหาและความรู้สึกของสมาชิกแต่ละคน ผู้ให้คำปรึกษาจะพยายามช่วยให้สมาชิกครอบครัวหันหน้าเข้าหากัน มีความสามัคคี มีความรัก ความผูกพัน เปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความรู้สึก ส่วนผู้ให้คำปรึกษาจะสะท้อนความรู้สึกให้กำลังใจ สนับสนุน ชมเชยผลการกระทำ ตลอดทั้งเรื่องที่ไม่ค่อยสำคัญสำหรับสมาชิกบางคน เช่น การตรงต่อเวลา การเปลี่ยนทรงผมใหม่ เป็นต้น

2) การท้าทาย (Challenge) เป็นการท้าทายมุมมองของครอบครัวเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงของตน พยายามช่วยครอบครัวให้มีความปรารถนาที่จะหลุดพ้นจากรูปแบบเก่าๆ ที่ใช้ไม่ได้ผล ปรารถนาอย่างแรงกล้าจนยอมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง กล้าที่จะทำในสิ่งที่แปลกไปจากเดิม ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้นำที่มีศักดิ์ศรี และ เป็นผู้ตามที่ถ่อมตน มีทั้งความหนักแน่นและยืดหยุ่นในเวลาเดียวกัน

3) การมองมุมใหม่ (Reframing) เป็นวิธีการที่ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนสิ่งที่เขารับรู้เกี่ยวกับสภาพการณ์หรือพฤติกรรมในมุมมองใหม่ให้เป็นไปในทิศทางบวกมากขึ้น เป็นการช่วยให้ครอบครัวหันหน้าเข้าหากันเพื่อช่วยกันแก้ปัญหา ช่วยลดการต่อต้านของครอบครัว และเพิ่มสัมพันธภาพในครอบครัว เช่น “การที่ลูกของคุณไม่ไปโรงเรียนเป็นเพราะเขาต้องการอยู่เป็นเพื่อนแก่เหงาให้กับคุณที่บ้าน”

4) การแสดงบทบาท (Enactment) เป็นการให้ครอบครัวนำสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในครอบครัวมาสาธิตในระหว่างการให้คำปรึกษา เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาได้มองเห็นเหตุการณ์นั้นในสภาพที่คล้ายกับที่เกิดขึ้นที่บ้านจริง และ จะได้สังเกตพฤติกรรม คำพูด ท่าทาง การแสดงออกถึงความรับผิดชอบ ข้อโต้แย้ง และ กฎเกณฑ์ของครอบครัว ขณะเดียวกันผู้รับคำปรึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับ การแสดงออกของตนเอง ได้สัมผัสกับความรู้สึกตนเองแสดงออก มีการรายงานความรู้สึกและอารมณ์ขณะนั้น และ เกิดการเรียนรู้ที่จะควบคุมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง และ ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ครอบครัวได้ตระหนักถึงเหตุการณ์ที่เป็น

ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ไขในขณะที่ผู้ให้คำปรึกษาก็แสดงถึงความเข้าใจความรู้สึก และทำให้ครอบครัวเกิดความเชื่อมั่นและกล้าเสี่ยงที่จะทำในสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน

5) การสร้างขอบเขต (Boundary Formation) เป็นการสร้างเส้นแบ่งกันอาณาเขตที่มองไม่เห็น ทำหน้าที่แบ่งแยกบุคคลหรือระบบย่อยๆ ในครอบครัวจากกันทางด้านจิตใจ เพื่อให้ครอบครัวดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพครอบครัวจำเป็นต้องมีลักษณะขอบเขตที่ปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์และพัฒนาการแต่ละระยะของครอบครัว เช่น ระยะเวลาที่ครอบครัวมีบุตรอยู่ในวัยรุ่น ระบบบิดามารดาอาจจะต้องเพิ่มความยืดหยุ่นให้มากขึ้น ไม่ให้เกิดความพัวพันทางอารมณ์จนเกินไป ไม่เข้มงวดเกินไปจนเด็กรู้สึกถึงเครียด และขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อระบบบิดามารดา ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องช่วยครอบครัวให้เปลี่ยนขอบเขต เปลี่ยนกฎเกณฑ์เสียใหม่ให้มีความยืดหยุ่นที่เหมาะสม โดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของครอบครัว

กล่าวโดยสรุปได้ว่า เทคนิคในการให้คำปรึกษาครอบครัวมีหลายเทคนิค ในการเลือกใช้เทคนิคต่าง ๆ จะต้องพิจารณาความเหมาะสมกับลักษณะของปัญหาและสถานการณ์ภายในครอบครัวจึงจะทำให้การช่วยเหลือประสบความสำเร็จ ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งจะพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาครอบครัวของกลุ่มเน้นโครงสร้าง

2.15.4 บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา

เมธินันท์ ภิณฺณชุน (2539 : 94) กล่าวว่า ผู้ให้คำปรึกษากลุ่มเน้นโครงสร้างมีบทบาทที่เด่นชัดคล้ายเป็นผู้กำกับการแสดง (Theater Director) ที่ต้องมีความคล่องแคล่ว ว่องไว มีส่วนร่วมกับครอบครัว ทั้งในฐานะผู้สังเกต (Observer) และผู้เชี่ยวชาญ (Expert) ที่สามารถเข้าไปในระบบครอบครัว เพื่อเข้าไปทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัว บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาตามทฤษฎีนี้เปลี่ยนไปตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่ให้คำปรึกษาในระยะแรกอาจเริ่มในลักษณะของผู้นำ (Leader) หากพบว่าครอบครัวคาดหวังความเป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในการเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ อาจปรับมาเป็นผู้เข้าร่วม (Joiner) เป็นพวกเดียวกันกับสมาชิกครอบครัวคนใดคนหนึ่ง หรือทั้งครอบครัว บางครั้งก็ลดบทบาทตัวเองลงมาเป็นผู้สังเกต เพื่อดูพลวัตที่เกิดขึ้นในครอบครัวและอาจจะกลับมาสู่บทบาทของผู้กำกับ เพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้างในครอบครัวเสียใหม่เพื่อให้มีประสิทธิภาพขึ้น

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2540 : 42) กล่าวว่า ในการให้คำปรึกษาครอบครัวตามกลุ่มเน้นโครงสร้าง ขณะที่ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตครอบครัว สิ่งที่พบว่ามีประโยชน์ที่จะช่วยให้การคิดแบบโครงสร้างง่ายขึ้น คือ ผู้ให้คำปรึกษา ควรตั้งคำถามถามตัวเองดังนี้

1. ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของสมาชิกแต่ละคนเป็นอย่างไร (ใครพูดกับใคร ใครทำอะไร ใครพูดอย่างไร ภาษาถ้อยคำ ภาษาท่าทางเป็นอย่างไร)
2. กำลังเกิดอะไรขึ้น กับครอบครัวทั้งครอบครัว (ใครกำลังควบคุมใคร) สมาชิกคนนี้

กับคนอื่น ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างไร

3. สภาพการณ์ใหม่ (Context) อะไรที่เหมาะสมที่สุดกับสมาชิกครอบครัวแต่ละคน
4. ลักษณะโครงสร้าง รูปแบบความสัมพันธ์แบบใด ที่กำลังก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัวครั้งนี้
5. ถ้าจะให้ครอบครัวนี้ทำหน้าที่ได้ดีกว่าเดิม ควรจะสร้างโครงสร้างใหม่ให้เกิดขึ้นในลักษณะใด

กล่าวโดยสรุปได้ว่า บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาคือครอบครัวตามทฤษฎีกลุ่มเน้นโครงสร้างจะต้องมีลักษณะคล้ายผู้กำกับ คล่องแคล่ว ว่องไว เปิดเผยมองเห็นอกเห็นใจ ไวในการรับรู้และความรู้สึก ช่างสังเกต และเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดสร้างสรรค์ที่จะช่วยให้ครอบครัวมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของครอบครัวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.16 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาคือครอบครัว

เนื่องจากในประเทศไทย การศึกษาทางด้านการให้คำปรึกษาคือครอบครัวยังไม่แพร่หลาย และยังถือว่า การให้คำปรึกษาคือครอบครัวยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับคนไทย ดังนั้นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาคือครอบครัวโดยตรงยังมีน้อยและเป็นไปในลักษณะของการเริ่มต้นของการใช้หลักการและเทคนิคในการให้คำปรึกษาคือครอบครัว

2.16.1 งานวิจัยในประเทศ

เนื่องจากในประเทศไทย การศึกษาทางด้านการให้คำปรึกษาคือครอบครัวยังไม่แพร่หลาย และยังถือว่า การให้คำปรึกษาคือครอบครัวยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับคนไทย ดังนั้นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาคือครอบครัวโดยตรงยังมีน้อยและเป็นไปในลักษณะของการเริ่มต้นของการใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาคือครอบครัว

หยกแก้ว กมลวรเดช (2530 : 43) ได้ทำการศึกษา ผลของการให้คำปรึกษาสำหรับครอบครัวที่มีต่อนักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน โดยกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียนในปีการศึกษา 2529 โรงเรียนวัดโบสถ์ศึกษา อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 1 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาคือครอบครัวมีพฤติกรรมหนีเรียนลดลง

สุพิศ รณชาว (2542 : 65) ได้ทำการศึกษาผลของการให้คำปรึกษาคือครอบครัวตามทฤษฎีของชะเทียร์ ที่มีต่อการสื่อสารในครอบครัว ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบ่อไทย จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาคือครอบครัวตามทฤษฎีของชะเทียร์มีการสื่อสารในครอบครัวดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บิดาของนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาคือครอบครัวตามทฤษฎีของชะเทียร์มีการสื่อสารในครอบครัวดี

ขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มารดาของนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาครอบครัว ตามทฤษฎีของชะเทียร์มีการสื่อสารในครอบครัวดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.16.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เคลน อเล็กซานเดอร์ และพาร์สัน (Phares, 1979 : 454 ; อ้างอิงจาก Klein, Alexander and Parsons. Unpages) ทำการทดลองการให้คำปรึกษาครอบครัวต่อเด็กเกร จำนวน 86 ครอบครัว ผลการทดลองพบว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวดีขึ้น พฤติกรรม เกรของเด็กก็ลดลง

บาร์ธและฮิวเบอร์ (หยกแก้ว กมลวรเดช. 2530 : 29 ; อ้างอิงจาก Baruth and Huber. 1984 : 266-269) ได้ทดลองโดยการให้คำปรึกษาสำหรับครอบครัวของ โฮเวล (Howell Family) ซึ่งมีสมาชิกในครอบครัว 5 คน และวินิจฉัยปัญหาของครอบครัวพบว่า สามีและภรรยามีความขัดแย้งกันในเรื่องการเลี้ยงดูลูก แต่ทั้งสองไม่เคยคุยกัน ไม่มีการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา ลูก ๆ ทั้งสามก็ชอบทะเลาะเบาะแว้งกัน และมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อหันเหความสนใจของพ่อแม่ หลังจากการให้คำปรึกษาครอบครัวเสร็จสิ้นแล้ว ผลการทดลองพบว่า ทั้งสองสามี ภรรยาได้มีการปรับปรุงการสื่อสารให้เหมาะสมยิ่งขึ้น มีความเข้าใจที่ดีต่อกัน และสามารถทำหน้าที่ของพ่อแม่ได้ดีขึ้น

เบลโลโม (Bellomo. 1986 : 419 - A) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาครอบครัวที่มีต่อการปรับตัวและการอยู่ร่วมกันของครอบครัวที่มีสมาชิกป่วยเป็นโรคมะเร็ง ผลการทดลองพบว่า หลังจากที่ได้รับคำปรึกษาครอบครัว พ่อแม่ที่สมาชิกป่วยเป็นโรคมะเร็งมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการปรับตัว และวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงในการอยู่ร่วมกัน

ไซมิงตัน (Simington.1996 : 5066 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ผลของการให้คำปรึกษาครอบครัวกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีปัญหาด้านวินัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 29 คน และครอบครัว แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และ กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการให้คำปรึกษาครอบครัว กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและกลุ่ม ควบคุมไม่ได้รับการให้คำปรึกษาพบว่าวิธีการให้คำปรึกษาครอบครัวเป็นวิธีการที่ได้ผลดีในการแก้ปัญหา เกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียน ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียนควรจะใช้วิธีนี้ในการแก้ปัญหาด้านระเบียบวินัยของนักเรียน

เลวิน (Levin . 1995 : 5175 - B) ได้ศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษาครอบครัวเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้สมาชิกครอบครัวเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวดีขึ้น ตลอดจนสามารถหาแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาคอบครัว ได้มีผู้นำแนวคิดของ การให้คำปรึกษาคอบครัวไปแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่าง ๆ และได้รับผลสำเร็จ สามารถ แก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาคอบครัวเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถ ช่วยให้นักเรียนและคอบครัวมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ส่งเสริม สัมพันธภาพในคอบครัวให้พัฒนาขึ้น—เทคนิคต่าง—ๆ—ในการให้คำปรึกษาคอบครัวจะช่วยให้ นักเรียนและสมาชิกคอบครัวได้เรียนรู้บทบาท—หน้าที่ของตนเองและรูปแบบการติดต่อสื่อสารที่ เหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้การให้คำปรึกษาคอบครัวร่วมกับการให้คำปรึกษาเป็น รายบุคคลเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในคอบครัวได้ อย่างเหมาะสม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ตำบลทวีวัฒนา อำเภอทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 452 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว ของนักเรียน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ตำบลทวีวัฒนา อำเภอทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 ที่มีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง และการยินยอม ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 75 ขึ้นไปและมีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการประนีประนอม และการเจรจาต่อรอง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 5 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ตำบลทวีวัฒนา อำเภอทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 452 คน ตอบแบบสอบถามวิธีการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว และ นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผู้วิจัยเรียงลำดับคะแนนที่ได้จาก การตอบแบบสอบถามวิธีการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวในข้อ 1 จากสูงส่งต่ำสุด จากนั้นพิจารณาเลือกนักเรียนที่มีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัวโดยวิธีการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง และ

การยินยอม ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 75 ขึ้นไป และ มีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการประนีประนอมและการเจรจาต่อรองตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา

3. ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียน ที่มีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยวิธีการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง การยินยอม ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 75 ขึ้นไป และ มีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการประนีประนอม และการเจรจาต่อรองตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา โดยเรียงลำดับจากผู้ที่มีความเสี่ยง การใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง และการยินยอมสูงสุด และ มีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการประนีประนอม และการเจรจาต่อรองต่ำสุด ได้นักเรียนจำนวน 20 คน

4. ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียนและสมาชิกครอบครัวจำนวน 20 ครอบครัว เพื่อสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน มีนักเรียนจำนวน 5 คน และครอบครัวของนักเรียน จำนวน 5 ครอบครัว สนใจเข้าร่วมโครงการ ส่วนนักเรียนคนอื่นๆไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้เนื่องจากมีปัญหาในการเดินทาง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
2. โครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนเป็นเครื่องมือวัดวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนมีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่แสดงออกในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคล

1.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัว เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วย ข้อคำถามซึ่งเป็นสถานการณ์ที่กำหนดให้เลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ๆ ละ 6 ข้อ ได้แก่ ด้านการเรียน การคบเพื่อน การช่วยเหลืองานบ้าน การดำเนินชีวิตประจำวัน และ ด้านความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว

1.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา และความสอดคล้องของนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม ปีการศึกษา 2542 จำนวน 52 คน ซึ่งไม่ใช่ นักเรียน

ในกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา แล้วนำมาตรวจเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามนี้ โดยใช้วิธีหาค่าสหสัมพันธ์ตามวิธีของเพียร์สัน โดยวิธีแบบแบ่งครึ่งฉบับ (Split half) (ลิวัน สายยศ และ อังคณา สายยศ . 2538 : 195) ได้ค่าความเชื่อมั่นของวิธีเผชิญความขัดแย้งด้านการใช้อำนาจ เท่ากับ 0.92 ด้านหลีกเลี่ยง เท่ากับ 0.88 ด้านการยินยอม เท่ากับ 0.84 ด้านการประนีประนอม เท่ากับ 0.93 และด้านการเจรจาต่อรอง เท่ากับ 0.83

ตัวอย่างแบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

แบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับวิธีการที่นักเรียนแสดงออกต่อบิดามารดาเมื่อนักเรียน มีความคิด ความรู้สึก และค่านิยมที่ไม่สอดคล้องกับการกระทำของบิดามารดา เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นกับเด็กวัยรุ่นโดยทั่วไป ขอให้นักเรียนอ่านข้อคำถามให้ละเอียดแล้วกากบาท (x) ทับข้อที่ตรงกับ การแสดงออกของนักเรียน

2. การตอบแบบสอบถามนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะขึ้นอยู่กับ การแสดงออกที่แท้จริงของแต่ละบุคคลที่จะมีต่อเหตุการณ์นั้น ๆ ดังนั้นขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับการแสดงออกที่แท้จริงของนักเรียนให้มากที่สุด

3. ในบางข้อ ไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวของนักเรียน แต่ถ้าเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในครอบครัวของนักเรียน ขอให้นักเรียนเลือกวิธีที่นักเรียนมีแนวโน้มที่จะใช้

4. ขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อจึงจะเป็นคำตอบที่สมบูรณ์

ด้านการเรียน

1. พ่อแม่บ่นหรือแสดงความไม่พอใจเรื่อง ผลการเรียนของนักเรียนไม่ดี นักเรียนจะอย่างไร

ก. นั่งฟังท่านบ่น ไม่พูด แล้วเดินไปทำอย่างอื่น

ข. บอกว่า ถ้าหยุดบ่นคราวหน้าจะทำให้ดีกว่านี้

ค. รับฟังและบอกว่าครั้งต่อไปจะพยายามทำให้ดีกว่านี้

ง. พูดอ้อแอ้โน่นอ้านี้จนกระทั่งพ่อแม่เลิกบ่น

จ. ชี้แจงว่า การเรียนในชั้น ม.2 มันยาก แต่ก็พยายามมากขึ้น

2. พ่อแม่ไม่อนุญาตให้เลือกวิชาชีพที่นักเรียนชอบ นักเรียนจะอย่างไร

ก. ยอมเชื่อฟังและเลือกตามที่พ่อแม่อนุญาตเท่านั้น

ข. เเฉย ๆ ไม่ว่าอะไรแต่จะเลือกตามที่ตนเองชอบ

ค. พุดซึ้แจงจนกว่าพ่อแม่จะอนุญาตให้เลือกตามที่ชอบ

ง. รับฟัง และทำตามแต่ไม่ค่อยพอใจ

จ. บอกว่าจะเลือกตามที่ตนเองชอบเท่านั้น เพราะพ่อแม่ไม่ใช่คนเรียนด้วย

แบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน จำนวน 30 ข้อ แต่ละข้อจะมี 5 ตัวเลือก ซึ่งแต่ละตัวเลือกจะบรรยายถึงลักษณะของวิธีเผชิญความขัดแย้งในแต่ละด้านตามสถานการณ์นั้น ๆ

เกณฑ์การให้คะแนน ให้ 1 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบ ให้ 0 คะแนนสำหรับตัวเลือกที่นักเรียนไม่เลือกตอบแล้วรวมคะแนนของวิธีเผชิญความขัดแย้งในแต่ละวิธี ได้แก่การใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง การยินยอม การประนีประนอม และการเจรจาต่อรอง ตัวอย่างการให้คะแนน

ข้อที่	วิธีเผชิญความขัดแย้ง				
	การใช้ อำนาจ	การหลีกเลี่ยง	การยินยอม	การประนี ประนอม	การเจรจาต่อรอง
1	ข	ก	ง	ค	จ
2	จ	ข	ก	ง	ค

2. โครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน โดยใช้วิธีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและให้คำปรึกษารอบครัว

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การให้คำปรึกษารายบุคคล เทคนิคการให้คำปรึกษารายบุคคล การให้คำปรึกษารอบครัว และ เทคนิคการให้คำปรึกษารอบครัว เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว ของนักเรียน โดยกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

2.2 ผู้วิจัย สร้างโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน ให้มีความสอดคล้องกับค่านิยมคัพพ์เฉพาะ และจุดมุ่งหมายของกิจกรรมที่ใช้ในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง แล้วนำเสนอต่อศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ประธานควบคุมสารนิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรสุกุล กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ตรวจสอบความสอดคล้องของ จุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหา และ วิธีดำเนินการ

2.3 ผู้วิจัย นำโครงการพัฒนาวิธีการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน ที่สร้างขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

2.4 ผู้วิจัย ดำเนินการทดลอง โดยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตริวิทยา พุทธมณฑล ปีการศึกษา 2542 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 ครอบครัวยุติร่วมโครงการเป็นระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ครอบครัวยุติ 10 ครั้ง โดยให้คำปรึกษาครอบครัว 4 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที คือ ครั้งที่ 3 ครั้งที่ 6 ครั้งที่ 9 และครั้งที่ 10 ครั้ง ๆ ละ 1 ครอบครัวยุติต่อวัน ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 15.20-16.20 น. ส่วนครั้งที่ 1, 2, 4, 5, 7 และครั้งที่ 8 ครั้งละ 45 นาที เป็นการให้คำปรึกษารายบุคคล โดยการให้คำปรึกษากับนักเรียนครั้งละ 1 คน ในวันจันทร์ ถึง ศุกร์ เวลา 07.30 - 08.15 น. และ เวลา 15.30 - 16.15 น.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการวิจัยแบบ One Group - Pretest - Posttest Design (ล้วน สายยศ , อังศณา สายยศ. 2538: 249) มีแบบแผนการทดลองดังนี้

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ One Group - Pretest - Posttest Design

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

E คือ กลุ่มทดลอง (Experimental group)

T₁ คือ การทดสอบก่อนที่จะจัดโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกครอบครัวของนักเรียน (Pretest)

X คือ การกระทำ (treatment) โดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และ การให้คำปรึกษาครอบครัว

T₂ คือ การทดสอบหลังการจัดโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกครอบครัวของนักเรียน (Posttest)

2. วิธีดำเนินการทดลอง

2.1 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตริวิทยา พุทธมณฑล ตำบลทวีวัฒนา อำเภอทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 452 คน ตอบแบบสอบถามวิธีการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วเรียงลำดับคะแนนที่ได้ จากสูงสูดลงมาต่ำสุด จากนั้นพิจารณาเลือกนักเรียน ที่มีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดย

วิธีการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง และการยินยอมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 75 ขึ้นไป และมีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการประนีประนอม และการเจรจาต่อรอง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา แล้วผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียน ที่มีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยวิธีการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง และการยินยอม ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 75 ขึ้นไปและมีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการการประนีประนอม และการเจรจาต่อรอง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา โดยเรียงลำดับจากผู้ที่มิคะแนน ด้านการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง และการยินยอม สูงสุด และมีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการประนีประนอม และ การเจรจาต่อรองต่ำสุด ได้นักเรียนจำนวน 20 คนจากนั้นผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียนและสมาชิกครอบครัวจำนวน 20 ครอบครัว เพื่อสอบถาม ^{ความสนใจ} ~~ความสนใจ~~ มีนักเรียนและครอบครัวสมัครใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาวีธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว จำนวน 5 ครอบครัว นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2.2 การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการให้คำปรึกษากับกลุ่มทดลอง 5 ครอบครัว โดยใช้โครงการพัฒนาวีธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นระยะเวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ ครอบครัวละ 10 ครั้ง ~~ครั้ง~~ โดยให้คำปรึกษาครอบครัว 4 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที คือ ครั้งที่ 3 ครั้งที่ 6 ครั้งที่ 9 และครั้งที่ 10 ครั้งละ 1 ครอบครัวต่อวัน ในวันจันทร์ถึง ศุกร์ เวลา 15.20 – 16.20 น. ส่วนครั้งที่ 1 , 2 , 4 , 5 , 7 และครั้งที่ 8 ครั้งละ 45 นาที เป็นการให้คำปรึกษารายบุคคล โดยการให้คำปรึกษากับนักเรียนครั้งละ 1 คน ในวันจันทร์ ถึงศุกร์ เวลา 07.30 – 08.15 น.และเวลา 15.30 – 16.15 น.

2.3 หลังการทดลอง เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองผู้ศึกษาให้นักเรียนตอบแบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนฉบับเดียวกัน กับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง แล้วนำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามดังกล่าว ไว้ เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

2.4 นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ

วิธีจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
2. เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาวีธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนโดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัว

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) (ล้วน สายยศ.และ อังคณา สายยศ. 2538 : 79)

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ล้วน สายยศ.และ อังคณา สายยศ. 2538 : 79)

2. สถิติสำหรับเปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน ก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่มทดลอง โดยใช้ การทดสอบของ วิลคอกซัน (Wilcoxon' s Matched – Pairs Signed - Ranks Test) (นิภา ศรีไพโรจน์ . 2533 : 91 - 92)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน และจากการทดลองใช้โครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน และการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N แทน จำนวนประชากรที่ใช้ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง /

SD แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

R+ แทน การจัดอันดับค่าผลต่างของวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน ที่มีค่าเป็นบวก

R- แทน การจัดอันดับค่าผลต่างของวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน ที่มีค่าเป็นลบ

T แทน ผลรวมของค่า R ที่มีจำนวนน้อยกว่า ซึ่งใช้พิจารณาในการทดสอบของวิลคอกซัน (Wilcoxon ' s Matched – Pairs Signed – Ranks Test)

ผลการวิเคราะห์

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. การศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน ตั้งผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยของความถี่ของวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
(N = 452)

วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิก ในครอบครัวของนักเรียน	ค่าเฉลี่ยของความถี่ของวิธีเผชิญความขัดแย้ง กับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
การใช้อำนาจ	3.11
การหลีกเลี่ยง	2.31
การยินยอม	8.68
การประนีประนอม	8.24
การเจรจาต่อรอง	7.66

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 พบว่า วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว
ที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุด คือ การยินยอม รองลงมา คือ การประนีประนอม การเจรจาต่อรอง
การใช้อำนาจ และ การหลีกเลี่ยง ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนจำแนกตามปัญหาที่เกี่ยวกับความขัดแย้ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงใน ตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยของความถี่ของวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนจำแนกตามปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้ง

ปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้ง	ค่าเฉลี่ยของความถี่ของวิธีเผชิญความขัดแย้ง จำแนกตามปัญหาความขัดแย้ง				
	การใช้ อำนาจ	การ หลีกเลี่ยง	การ ยินยอม	การประนี ประนอม	การเจรจา ต่อรอง
ด้านการเรียน	0.99	0.79	1.14	1.28	1.80
ด้านการคบเพื่อน	0.50	0.36	1.83	1.37	1.94
ด้านการช่วยเหลืองานบ้าน	0.30	0.24	1.82	2.10	1.54
ด้านการดำเนินชีวิต					
ประจำวัน	0.49	0.20	2.49	1.82	1.00
ด้านความสัมพันธ์					
กับสมาชิกครอบครัว	0.83	0.72	1.40	1.67	1.38

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 พบว่า วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุดเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน คือ การยินยอม วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุดเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านการช่วยเหลืองานบ้าน และ ด้านความสัมพันธ์กับสมาชิกครอบครัว คือ การประนีประนอม ส่วนวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุดเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านการคบเพื่อนและการเรียน คือ การเจรจาต่อรอง ส่วนวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการใช้อำนาจ หรือ การหลีกเลี่ยงนั้นมีความถี่ใกล้เคียงกัน

2. เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน โดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัวดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัว (n = 5)

วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว ของนักเรียน	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		T _s
	-----		-----		
	X	SD	X	SD	
การใช้อำนาจ	10.20	6.30	2.60	1.14	0**
การหลีกเลี่ยง	11.20	6.97	2.60	1.14	0**
การยินยอม	4.20	1.79	3.40	1.95	6
การประนีประนอม	1.80	1.64	10.60	0.89	0**
การเจรจาต่อรอง	2.60	1.95	10.80	1.92	0**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 พบว่า หลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน นักเรียนใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการใช้อำนาจ และการหลีกเลี่ยงลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการประนีประนอม และการเจรจาต่อรองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ส่วนวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการยินยอมลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน ก่อน และหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน โดย การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัว

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวเหมาะสมขึ้น หลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัวตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ตำบล ทวีวัฒนา อำเภอทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 452 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสตรีวิทยาพุทธมณฑล ตำบลทวีวัฒนา อำเภอทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 ที่มีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง และการยินยอม ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และมีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการประนีประนอม และการเจรจาต่อรอง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 20 คน แล้วผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียนและสมาชิกครอบครัวของนักเรียนจำนวน 20 ครอบครัว เพื่อสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน มีนักเรียนและครอบครัวสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 5 ครอบครัว

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
2. โครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ตำบลทวีวัฒนา อำเภอทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 452 คน ตอบแบบสอบถามวิธีการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว และ นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

1.2 นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

2. การพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

2.1 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ตำบลทวีวัฒนา อำเภอทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 452 คน ตอบแบบสอบถามวิธีการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วเรียงลำดับคะแนนที่ได้ จากสูงที่สุดลงมาต่ำสุด จากนั้นผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัวโดยวิธีการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง และการยินยอม ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 75 ขึ้นไปและมีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการประนีประนอมและการเจรจาต่อรอง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา โดยเรียงลำดับจากผู้ที่มีความเห็น ด้านการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง และการยินยอมสูงสุด และมีคะแนนการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการประนีประนอม และการเจรจาต่อรองต่ำสุด ได้นักเรียนจำนวน 20 คน จากนั้นผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียนและสมาชิกครอบครัวจำนวน 20 ครอบครัว เพื่อสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน มีนักเรียนและครอบครัวสมัครใจเข้าร่วมโครงการจำนวน 5 ครอบครัว แล้วผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนกลุ่มดังกล่าวไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2.2 การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และการให้คำปรึกษาครอบครัว โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์

2.3 หลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน และเก็บคะแนนที่ได้ไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง(Posttest)

2.4 นำคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ยของความถี่ของวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
2. เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวก่อนและหลังการให้คำปรึกษา ตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon' s Matched – Pairs Signed – Ranks Test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

ผลการศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตวิทย์วิทยา พุทธมณฑล ปีการศึกษา 2542 พบว่า วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุด คือ การยินยอม รองลงมาเป็นการประนีประนอม การเจรจาต่อรอง การใช้อำนาจ และการหลีกเลี่ยง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งเป็นรายด้าน พบว่า วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุดเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน คือ การยินยอม วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุดเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านการช่วยเหลืองานบ้านและด้านความสัมพันธ์กับสมาชิกครอบครัว คือ การประนีประนอม ส่วนวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุดเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านการคบเพื่อนและการเรียนนั้น คือ การเจรจาต่อรอง ส่วนวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการใช้อำนาจ หรือการหลีกเลี่ยงนั้นมีความถี่ใกล้เคียงกัน

2.เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโดยใช้การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษารอบครัว พบว่า นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกครอบครัวเหมาะสมขึ้นหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษารอบครัว ตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโดยมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกครอบครัวโดยการใช้อำนาจ และการหลีกเลี่ยงลดลงอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การประนีประนอมและการเจรจาต่อรองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการเผชิญความขัดแย้งโดยการยินยอมลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ.

อภิปรายผล

1. การศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน จากการศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 452 คน ตามปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านต่าง ๆ พบว่า วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุดเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว คือ การยินยอม รองลงมาเป็นการประนีประนอม การเจรจาต่อรอง การใช้อำนาจ และการหลีกเลี่ยง ตามลำดับ แสดงว่า เมื่อนักเรียนมีความขัดแย้งกับสมาชิกครอบครัวเกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียน การคบเพื่อน การช่วยเหลืองานบ้าน การดำเนินชีวิตประจำวัน และด้านความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว นักเรียนจะแสดงออกด้วยการยอม ไม่ขัดใจ แต่พยายามควบคุมความรู้สึกที่แท้จริงของตนไว้ เพื่อรักษาสัมพันธภาพระหว่างตนเองกับบิดามารดาแม้ว่าความต้องการเดิมที่มีอยู่จะไม่ได้รับการตอบสนอง มากกว่าการใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งแบบอื่นๆ ได้แก่ การพยายามแสดงออกอย่างเปิดเผย เพื่อให้ตนเองและบิดามารดาเกิดความพึงพอใจในระดับหนึ่ง หรือลักษณะพบกันครึ่งทางเพื่อให้ได้ข้อตกลงที่ดี การแสดงความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยใช้เหตุและผล เพื่อให้เกิดความพอใจทั้งสองฝ่าย และเพื่อรักษาสัมพันธภาพระหว่างตนเองกับบิดามารดา การโต้เถียงเพื่อเอาชนะโดยไม่คำนึงถึงว่าจะไร้ลูกอะไรผิด ไม่คำนึงถึงความรู้สึกของบิดามารดายึดถือความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ ดำเนินคดียื่นประชิดประชัน ดูถูกความคิดและการกระทำของบิดามารดา และการแสดงออกให้เห็นว่านักเรียนเห็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดย การเดินหนี หันหน้าไปทางอื่น ไม่สนใจและไม่ใส่ใจความคิด ความรู้สึกและการกระทำของบิดามารดา แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว นักเรียนเลือกใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งโดยการเจรจาต่อรอง การประนีประนอม และการยินยอม มากกว่าการใช้อำนาจ และการหลีกเลี่ยง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่จะมีการเลือกใช้รูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งกับบิดามารดาโดยคำนึงถึงเหตุผลและการรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพอันดีงามที่จะมีต่อไปกับบิดามารดามากกว่าที่จะแสดงออกโดยใช้อารมณ์ของตนเป็นหลักหรือการหลีกเลี่ยงไม่เผชิญปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นวรัตน์ ศรีรัฐเพชร (2539 : 69 - 70) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ลูกกับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่นจากสถานศึกษาของรัฐในเขต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ลูกสัมพันธ์ทางลบกับรูปแบบ

การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคล โดยใช้การแสดงออกแบบใช้อำนาจบังคับและแบบหลีกเลี่ยง และสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ลูกสัมพันธ์ทางบวก กับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลโดยใช้การแสดงออกแบบยินยอม แบบประนีประนอม และแบบหันหน้าเข้าหากัน และจากการเปรียบเทียบรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่นโดยเฉลี่ยจะมีการใช้รูปแบบการหันหน้าเข้าหากันมากที่สุด รองลงมาเป็นแบบการยินยอม แบบประนีประนอม แบบหลีกเลี่ยง และแบบใช้อำนาจบังคับน้อยที่สุด และสอดคล้องกับ วัฒนาพัชรวานิช (2531: 54 – 62) ที่กล่าวว่า แม่ว่านักจิตวิทยาจะเชื่อว่าวัยรุ่นจะมีอารมณ์รุนแรงเมื่อมีสิ่งใดมากระทบ แต่วัยรุ่นก็ยังต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนฝูงและสังคม การแสดงออกของวัยรุ่นต่อบุคคลอื่นในสังคมจึงเป็นไปอย่างระมัดระวัง รอบคอบและยินดีที่จะปฏิบัติตามข้อบังคับของกลุ่มเพื่อให้ตนเป็นที่ยอมรับ อีกประการหนึ่งก็คือ การอบรมสั่งสอนของคนไทยที่สอนให้เก็บความรู้สึกซ่อนเคือง ไม่พอใจเอาไว้กับตนเองเพื่อมิให้เกิดข้อโต้แย้งที่รุนแรงในกรณีที่บุคคลไม่สามารถตกลงกันได้ ดังนั้น การใช้อำนาจและการหลีกเลี่ยง จึงเป็นวิธีเผชิญความขัดแย้งที่นักเรียนเลือกใช้น้อยกว่าวิธีการอื่นในผลการศึกษาครั้งนี้

เมื่อพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งเป็นรายด้าน ในการศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน พบว่า วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุดเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน คือ การยินยอม แสดงว่าเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน นักเรียนจะแสดงออกด้วยการยอม ไม่ขัดใจ แต่พยายามควบคุมความรู้สึกที่แท้จริงของตนไว้ เพื่อรักษาสัมพันธภาพระหว่างตนเองกับบิดามารดา แม้ว่าความต้องการเดิมที่มีอยู่จะไม่ได้รับการตอบสนองมากกว่าการใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งแบบอื่นๆ ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนเกิดความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวในด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน นักเรียนส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งในรูปแบบที่ไม่สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งได้มากนักและเป็นวิธีที่ไม่ค่อยเหมาะสม ดังที่ แอดเลอร์ โรเซนฟีลด์ และ ทาวน์ (Adler , Rosenfeld and Towne. 1987 : 344) กล่าวว่า บุคคลที่เผชิญความขัดแย้งโดยการยินยอมบ่อย ๆ บางครั้งอาจเป็นลักษณะหนึ่งของความก้าวร้าว โดยการเปลี่ยนเรื่องพูดหรือแสดงความดลกขบขันเพื่อกลบเกลื่อนความก้าวร้าวของตน

วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุดเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านการช่วยเหลืองานบ้านและด้านความสัมพันธ์กับสมาชิกครอบครัว คือ การประนีประนอม แสดงว่า เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านการช่วยเหลืองานบ้าน และด้านความสัมพันธ์กับสมาชิกครอบครัว นักเรียนมีการแสดงออกอย่างเปิดเผยโดยพยายามทำให้ตนเองและบิดามารดาได้รับความพึงพอใจในระดับหนึ่งเป็นลักษณะหากจะได้บ้างก็ควรยอมเสียบ้าง หรือ ในลักษณะพบกันครึ่งทาง เพื่อให้ได้ข้อตกลงที่ดีมากกว่าวิธีเผชิญความขัดแย้งอื่น ๆ

ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนเกิดความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวในด้านการช่วยเหลืองานบ้านและด้านความสัมพันธ์กับสมาชิกครอบครัว นักเรียนส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งในรูปแบบที่ค่อนข้างเหมาะสม ส่วนวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุดเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านการคบเพื่อนและการเรียน คือ การเจรจาต่อรอง แสดงว่า เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวด้านการคบเพื่อนและการเรียน นักเรียนมีการแสดงความคิด ความรู้สึกโดยใช้เหตุผลเพื่อให้เกิดความพอใจทั้งสองฝ่ายและเพื่อรักษาสัมพันธภาพระหว่างตนเองกับบิดามารดามากกว่าวิธีเผชิญความขัดแย้งแบบอื่นๆ ผลการศึกษาครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่าเมื่อนักเรียนเกิดความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวในด้านการคบเพื่อนและการเรียน นักเรียนส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งในรูปแบบที่เหมาะสม

2. เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโดยใช้วิธีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัว พบว่า นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกครอบครัวเหมาะสมขึ้นหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัว ตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน ดังนี้

2.1 นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการใช้อำนาจลดลงหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และการให้คำปรึกษาครอบครัวนั้น ซึ่งก่อนทดลอง นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยวิธีการใช้อำนาจสูง นักเรียนกลุ่มนี้จะมีการแสดงออกเมื่อเกิดความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนต้องการเอาชนะ โดยไม่คำนึงถึงว่าจะไรถูกอะไรผิด และไม่คำนึงถึงความรู้สึกของบิดามารดาได้แก่ การโต้เถียงเพื่อเอาชนะ ยึดถือความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ ตำหนิดเตียน ประชดประชัน ตูถูกความคิดและการกระทำของบิดามารดา แต่ภายหลังที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัว นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวด้านการใช้อำนาจลดลง ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัวตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อุปาทาน หน้าที่ตลอดจนรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนมีเหตุผลมากขึ้น มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงประโยชน์ ความต้องการ และให้ความสำคัญกับความรู้สึกของบิดามารดามากขึ้น

2.2 นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว โดยการใช้การหลีกเลี่ยงลดลงหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัวนั้น ซึ่งก่อนทดลองนักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการใช้การหลีกเลี่ยงสูง นักเรียน

กลุ่มนี้จะมีการแสดงออกเมื่อเกิดความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนหนีความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ได้แก่ การเดินหนี หันหน้าไปทางอื่น ไม่สนใจและไม่ใส่ใจความคิด ความรู้สึกและการกระทำของบิดามารดา แต่ภายหลังที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และการให้คำปรึกษาครอบครัว นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยวิธีการหลีกเลี่ยงลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัวตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม หน้าที่ตลอดจนรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนมีเหตุผลมากขึ้น มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงประโยชน์ ความต้องการ และให้ความสำคัญกับความ รู้สึกของบิดามารดามากขึ้น

2.3 นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว โดยการยินยอมลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และการให้คำปรึกษาครอบครัวนั้น ซึ่งก่อนทดลองนักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการยินยอมสูงกว่าหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มนี้จะมีการแสดงออกโดยการยอม ไม่ขัดใจ แต่พยายามควบคุมความรู้สึกของตนเองไว้เพื่อรักษาสัมพันธ์ภาพระหว่างตนเองกับบิดามารดาแม้ว่าความต้องการเดิมที่มีอยู่จะไม่ได้รับการตอบสนอง และภายหลังที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัว นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวโดยการยินยอมลดลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเห็นว่า การแสดงออกด้วยยอม ไม่ขัดใจ เป็นวิธีการที่ไม่ค่อยเหมาะสมเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับแอดเลอร์ โรเซนฟีลด์ และ ทาวน์ (Adler , Rosenfeld and Towne. 1987 : 344) ที่กล่าวว่า การยินยอมเป็นรูปแบบที่ไม่สามารถแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งได้มากนักและเป็นวิธีที่ไม่ค่อยเหมาะสม บุคคลที่เผชิญความขัดแย้งโดยยินยอมบ่อย ๆ บางครั้งอาจเป็นลักษณะหนึ่งของความก้าวร้าว โดยการเปลี่ยนเรื่องพูดหรือแสดงความตกลงขบขันเพื่อกลบเกลื่อนความก้าวร้าวของตน

2.4 นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว โดยการประนีประนอมเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และ การให้คำปรึกษาครอบครัวนั้น ซึ่งก่อนทดลองนักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวด้านการประนีประนอมต่ำ นักเรียนกลุ่มนี้จะมีการแสดงออกเมื่อเกิดความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยไม่พยายามใช้ความพยายามที่จะทำให้ตนเองและบิดามารดาเกิดความพึงพอใจในลักษณะพบกันครึ่งทาง ไม่คำนึงถึงความคิด ความรู้สึกและการกระทำของบิดามารดา แต่ภายหลังที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัว นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวด้วยวิธีการประนีประนอมเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัวตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้ง กับสมาชิกในครอบครัวสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม หน้าที่ตลอดจน รูปแบบ

การสื่อสารที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนมีเหตุผลมากขึ้น มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงประโยชน์ ความต้องการ และให้ความสำคัญกับความรู้สึกของบิดามารดามากขึ้น

2.5 นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว โดยการเจรจา ต่อรองเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษารอบครัวนั้น ซึ่งก่อนทดลองนักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว โดยการเจรจาต่อรองต่ำ นักเรียนกลุ่มนี้จะมีการแสดงออกเมื่อเกิดความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวด้านความคิด และการกระทำที่ไม่ค่อยใช้เหตุผลเพื่อให้เกิดความพอใจของทั้งสองฝ่าย และไม่ค่อยคำนึงถึงสัมพันธภาพระหว่างตนเองกับบิดามารดา แต่ภายหลังที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษารอบครัว นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว โดยการเจรจาต่อรองเพิ่มขึ้นซึ่งแสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษารอบครัว ตามโครงการพัฒนานวัตกรรมวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม หน้าที่ตลอดจนรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนมีเหตุผลมากขึ้น มีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงประโยชน์ ความต้องการ และให้ความสำคัญกับความรู้สึกของบิดามารดามากขึ้น

สรุปได้ว่า นักเรียนมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวเหมาะสมขึ้นหลังจาก ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษารอบครัวตามโครงการพัฒนานวัตกรรมวิธีเผชิญความขัดแย้งของนักเรียน ผลการศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าวิธีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษารอบครัวสามารถพัฒนานวัตกรรมวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจงกล หงสุพันธ์ (2534 : 64) ที่ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบรอกเจอร์ส ที่มีต่อการปรับตัวในครอบครัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร อำเภอเมืองพัทธยา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า การให้คำปรึกษารายบุคคลแบบรอกเจอร์สทำให้นักเรียนมีการปรับตัวในครอบครัวดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับการศึกษา ของสาลิน ปรุ่งสิงห์ (2539 : 85) ที่ได้เปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษากลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียน ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 โรงเรียนเทคโนโลยีสยาม (ช่างกลสยาม) กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 ผลการทดลองพบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนในแต่ละด้านดีขึ้น หลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สุพิศ รณชาว (2542 : 65) ที่ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษารอบครัวตามทฤษฎีของเซเทียร์ที่มีต่อการสื่อสารในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโปไทย จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการสื่อสารในครอบครัวเหมาะสมขึ้นหลังจากที่ได้รับการให้คำปรึกษารอบครัวตามทฤษฎีของเซเทียร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับการ

ศึกษาของ ซีแกรม (Seagram . 1997 : 55656 – B) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของวิธีการบำบัดโดยการมุ่งเน้นถึงผลของการบำบัดกับเยาวชนที่กระทำความผิด อายุ 12 – 17 ปี ที่อยู่ในสถานบำบัด ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการบำบัดเยาวชนที่กระทำความผิดมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เหมาะสมขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อการเข้ารับการบำบัดนั้นๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ เคลน อเล็กซานเดอร์ และ ฟาสัน (Phares . 1979 : 454 ; อ้างอิงจาก Klein , Alexander and Parsons : Unpage) ซึ่งได้ทำการทดลองให้คำปรึกษารอบครัวกับเด็ก เกร จำนวน 86 รอบครัว ผลการทดลองพบว่า ความสัมพันธ์ภายในรอบครัวดีขึ้น และพฤติกรรมเกรของนักเรียนลดลงหลังจากได้รับการให้คำปรึกษารอบครัว และสอดคล้องกับการศึกษาของ ซิมมิงตัน (Simington . 1996 : 5066 - A) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ผลของการให้คำปรึกษารอบครัวกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีปัญหาด้านวินัย ผลการศึกษาพบว่า วิธีการให้คำปรึกษารอบครัวเป็นวิธีที่ได้ผลดีในการแก้ปัญหาด้านวินัยของนักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เลวิน (Levin .1995 : 5175 – B) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษารอบครัวเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้สมาชิกรอบครัวเข้าใจปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในรอบครัวดียิ่งขึ้นตลอดทั้งสามารถหาแนวทางที่จะแก้ปัญหาได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

จากการสังเกต ของผู้วิจัยตลอดระยะเวลาในการดำเนินโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในรอบครัวของนักเรียนโดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษารอบครัว ในทุกครั้งที่ดำเนินการให้คำปรึกษา นักเรียนและสมาชิกรอบครัวให้ความสนใจ ตั้งใจที่จะเข้าร่วมโครงการและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนและสมาชิกรอบครัวตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ และโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในรอบครัวของนักเรียนโดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษารอบครัวเป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนและสมาชิกรอบครัวได้มีโอกาสเปิดใจรับรู้ปัญหาความขัดแย้งร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงบทบาทสมมติและกล่าวถึงความรู้สึกต่อการแสดงบทบาทสมมติในการใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งที่ไม่เหมาะสม และ วิธีเผชิญความขัดแย้งที่เหมาะสม มีการฝึกการเปลี่ยนมุมมอง ตลอดจนการฝึกการสื่อสารที่เหมาะสมกับสมาชิกรอบครัว และโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในรอบครัวของนักเรียนโดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลทำให้นักเรียนมีความกล้าที่จะเล่าถึงปัญหาความขัดแย้งกับสมาชิกในรอบครัว และความไม่สบายใจต่างๆ ให้ผู้ให้คำปรึกษาฟังโดยไม่ปิดบังความจริงไว้ และ การให้คำปรึกษารอบครัว ช่วยให้นักเรียนและสมาชิกในรอบครัวของนักเรียนได้รับรู้ถึงความคิด ความรู้สึกของนักเรียน ต่อปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนที่มีกับสมาชิกในรอบครัว ตลอดจนได้มีการรายงานความก้าวหน้า ในการปรับเปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งในรอบครัวของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนรายงาน

ผลการปรับเปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งที่ตรงตามความเป็นจริงกับผู้ให้คำปรึกษาทำให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาท หน้าที่ ตลอดจนรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมในการอยู่ร่วมกันในครอบครัว ยอมรับตนเองและปรับเปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวให้เหมาะสมขึ้น

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พอสรุปได้ว่า วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 ใช้บ่อยที่สุด คือ การยินยอม รองลงมาเป็นการประนีประนอม การเจรจาต่อรอง การใช้อำนาจ และการหลีกเลี่ยง ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งเป็นรายด้าน พบว่า วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุดเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านการดำเนินชีวิตประจำวันคือ การยินยอม วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุดเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านการช่วยเหลืองานบ้านและด้านความสัมพันธ์กับสมาชิกครอบครัว คือ การประนีประนอม ส่วนวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุดเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านการคบเพื่อนและการเรียนนั้น คือ การเจรจาต่อรอง ส่วนวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวโดยการใช้อำนาจ หรือการหลีกเลี่ยงนั้น มีความถี่ใกล้เคียงกัน และนักเรียนกลุ่มทดลองมีวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวเหมาะสมขึ้นหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัวตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน และการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน สามารถนำมาเป็นข้อเสนอแนะเพื่อนำโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวไปใช้ได้ ดังนี้

1.1 จากผลการศึกษาพบว่าโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโดยใช้วิธีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัว จะได้ผลดีนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ทั้งนักเรียนและสมาชิกครอบครัวจะต้องสนใจ สนใจ ตั้งใจ และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งและจะต้องเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับการเข้าร่วมโครงการดังกล่าว

1.2 ในการนำโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนไปใช้ ควรพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวอย่างต่อเนื่องจนกว่าพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของนักเรียนในการเผชิญความขัดแย้งจะเหมาะสมขึ้น และภายหลังยุติการ

ให้คำปรึกษาตามโครงการแล้ว ควรติดตามผลวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน ทุก 3 เดือน เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนสามารถนำมาเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ดังนี้

2.1 ควรศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน โดยเปรียบเทียบระหว่างวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนชาย กับ นักเรียนหญิง

(2.2) ควรศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน ที่อยู่ในครอบครัวหย่าร้าง หรือ ครอบครัวที่แตกแยก

2.3 ควรศึกษาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

บรรณานุกรม

- กมลลา แสงสีทอง .(2525). "เทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์," ใน รายงานการสัมมนาครูแนะแนวให้รู้หลักวิชาสังคมสงเคราะห์เพื่อการป้องกันปัญหาการใช้ยาในทางที่ผิด.
กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกษม ดันติผลาชีวะ และ กุลยา ดันติผลาชีวะ .(2537) . "บทบาทของครอบครัวต่อการพัฒนาคุณธรรมและวัฒนธรรม," ใน สารพัฒนาครอบครัว. กรุงเทพฯ.
- กาญจนา ไชยพันธ์ .(2539). "การให้คำปรึกษาครอบครัว," ใน วารสารแนะแนว. ปีที่ 30 ฉบับที่ 163 : 1 – 3 .
- กาญจนา สุทธิเนียม.(2542).ผลของการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลของผู้ป่วยจิตเภท โรงพยาบาลสมเด็จพระยา กรุงเทพมหานคร. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- กาญจนา หลวงจอก. (2536). ผลของการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี .
ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . อัดสำเนา.
- กิติมา ปรีดีดิลก .(2529) . ทฤษฎีบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : ธนะการพิมพ์.
- กุลวรรณ วิทยาวงศรุจิ. (2526). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว.
ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . อัดสำเนา.
- ✓ กำจัด หนูคง.(2536). การศึกษาวิธีการจัดการกับความขัดแย้งของศึกษานิพนธ์อำเภอ เขตการศึกษา 5. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ . (2537) .สำนักงาน. นโยบายและแผนงานการพัฒนาครอบครัว. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.

- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2530). ตำราทฤษฎีการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. .
- . (2529). การแนะแนวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- จันทิรา ปัทมสินทร และ อมรกุล อินโชนานนท์ . (2537) . “การสื่อสารในครอบครัว,” ใน วารสารสุขภาพจิต ปีที่2 ฉบับที่ 2 : 9 – 18.
- จรรยา สุวรรณทัต . (2526) . “ปัญหาทางจิต – สังคมของวัยรุ่น,” ใน ประมวลบทความทางวิชาการที่บรรยายในโอกาสต่าง ๆ ภายในประเทศ 2511 – 2526. หน้า 41 – 42. กรุงเทพฯ : สถาบันพฤติกรรมศาสตร์
- . (2533) . “วัยรุ่นกับความสัมพันธ์ในครอบครัว,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม หน่วยที่ 1. หน้า 1 – 74. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จกมล หงสุพันธ์.(2534). ผลของการให้คำปรึกษาแบบร้อเจอร์สที่มีต่อการปรับตัวในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา .
- เจียรนัย ทรงชัยกุล. (2529). เอกสารการสอนชุดวิชาการแนะแนวในระดับมัธยมศึกษา หน่วยที่ 1 – 7 . นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จำเนียร ช่างโชติ. และ นวลศิริ เป่าโรหิตย์. (2524). เทคนิคการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์. (2533). “วัยรุ่นกับปัญหาสังคม,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม หน่วยที่ 1. หน้า 1 – 74. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช .
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน , เพ็ญแข ประจณปัจจนึก.(2524). ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ รายงานวิจัย ฉบับที่ 26. กรุงเทพมหานคร.
- ✓ ทศนี ประสพกิตติคุณ.(2531). ความขัดแย้งของวัยรุ่นที่มีต่อบิดามารดาและปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาพฤติกรรมในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขารณสุขศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหิดล . อัดสำเนา.
- ทิพวรรณ กิตติพร .(2535) . การให้คำปรึกษาเบื้องต้น. พิษณุโลก : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

๑. ทิศนา แคมมณี และคนอื่น ๆ. (2522) .กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเล่ม 1 . กรุงเทพฯ :
ห้างหุ้นส่วนบำรุงสาสน์.
- นรา สมประสงค์. (2518) . ความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งของวัยรุ่นกับพ่อแม่และการอบรมเลี้ยงดู. ปรินญาณินท์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ
: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดสาเนา .
- นิภา ศรีไพโรจน์. (2533). สถิตินอนพาราเมตริก. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.
- นพรัตน์ สมประสงค์. (2520). ความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งของวัยรุ่นกับพ่อแม่และลักษณะความเป็นผู้นำ. ปรินญาณินท์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดสาเนา .
- ✓ นวรัตน์ ศรีรัฐเพชร. (2539). สัมพันธ์ภาพของพ่อแม่-ลูก กับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่น. ปรินญาณินท์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดสาเนา .
๑. ภูมิษฐ์ อ่อนละมูล. (2536). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโสภณศิริราษฎร์ อำเภอ
วัดเพลง จังหวัดราชบุรี . ปรินญาณินท์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ
: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดสาเนา .
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.(2540).เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการให้คำปรึกษาครอบครัว.
: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- . (2529) . การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์บัณฑิตการพิมพ์.
- ✓ แผนพัฒนาการแนะแนว และ การให้คำปรึกษาครอบครัว.(2541). ร่างฉบับที่ 5/1 แก้ไขเมื่อวันที่ 3
สิงหาคม 2541.
- พรรณราย ทรัพย์ะประภา. (2526 ธันวาคม – มกราคม) . “การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกเพื่อลดความขัดแย้ง,” ใน วารสารแนะแนว 17(84) : 41 – 48.
- _____. (2527). เทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2525). ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : เจริญผล .
๑. เมธีรินทร์ ภิญโญชน. (2539). การให้คำปรึกษาครอบครัวเบื้องต้น . ภาควิชาการแนะแนว
และจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร .

- ๔ ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- เริงศักดิ์ ปานเจริญ. (2532) . ตอบคุณแม่เรื่องคุณลูก. กรุงเทพฯ เอส – เอน การพิมพ์.
- ล้วน สายยศ. และ อังคณา สายยศ. (2540) . เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : ภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วัชร ทรัพย์มี . (2533) . ทฤษฎีและกระบวนการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- วัฒนา พัทธราวิช. (2534). เอกสารคำสอนจิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนวคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ✓ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร.(2533) “การแนะแนววัยรุ่น,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม หน่วยที่ 4 . หน้า 325 – 421 . นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช .
- วิเชียร สุขจันทร์. (2540). การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลอง และ การใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเผชิญกับความขัดแย้งกับสมาชิกครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ กรุงเทพมหานคร. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา.
- ศิริภรณ์ เทพฉิม. (2541). การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลแบบเผชิญความจริงที่มีต่อยุทธวิธีการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม กรุงเทพมหานคร. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา .
- ๔ ศรีเรือน แก้วกังวาล . (2531) . รู้เขารู้เรา. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน .
- ๔ สยมพร เพชรประสิทธิ์. (2540). ผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา.

สะอาด กันทราวิวัฒน์. (2535). การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อความวิตกกังวลในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม จังหวัดพิษณุโลก . ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

สาลิน ประสงค์. (2539). การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 โรงเรียนเทคโนโลยีสยาม (ช่างกลสยาม) กรุงเทพมหานคร . ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม.

(วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

สายสุรี จุติกุล. (2537). "บทบาทของครอบครัวต่อการพัฒนาคุณธรรมและวัฒนธรรม," ใน สารพัฒนาคครอบครัว. กรุงเทพฯ.

สุจริต สุวรรณชีพ . (2538) . สรุปผลวิจัยเบื้องต้น :โครงการศึกษาครอบครัวไทย
สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพัตรา สุภาพ. (2523) . ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

----- (2536) . สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

Δ/สุพิศ รณชาว. (2542). ผลของการให้คำปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีของชะเทียร์ที่มีต่อการสื่อสาร
ในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านป่อไทย จังหวัดเพชรบูรณ์.

ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

Δ/สุรางค์ จันทน์เอม. (2524) . จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

----- (2527). สุขวิทยาจิต. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

เสกโรจน์ ถ้วนถวิล. (2541). สาเหตุของความขัดแย้ง และวิธีเผชิญความขัดแย้งของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพัทลุง. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม.
(วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

✕สอ เสถบุตร. (2529). พจนานุกรม อังกฤษ-ไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สงคราม เชาว์ศิลป์ และ นารา วีระเนตร. (2527) . "พัฒนาการของวัยรุ่น," ใน จิตวิทยาทั่วไป.
หน้า 141. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

4 โสภณ ชปิลมันน์. (2536). ครอบครัวพื้นฐาน ปัญหาสังคมที่น่าเป็นห่วงในปัจจุบัน. สมาคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

----- (2536). บุคลิกภาพและการพัฒนา : แนวโน้มสู่พฤติกรรมปกติและพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮาส์.

----- 2534 . รูปแบบครอบครัวไทยที่พึงปรารถนาในสังคมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ.

หงษ์ นววงศ์วรกุล. (2540). การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มกับรายบุคคลที่มีต่อการเตรียมตัวเพื่อการศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดจระเข้ใหญ่ จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.(วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

หยกแก้ว กมลวรรณ. (2531). การทดลองใช้วิธีการให้คำปรึกษาสำหรับครอบครัวต่อพฤติกรรมหนีเรียนของนักเรียนโรงเรียนวัดโบสถ์ศึกษา จังหวัดพิษณุโลก. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. อัดสำเนา.

อภา จันทรสกุล. (2533) . ทฤษฎีและวิธีการให้คำปรึกษาในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่- กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อมาพร ตรังคสมบัติ.(2540). การให้คำปรึกษาครอบครัว. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตเวชศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

Adler ,Ronald B.and Towne Neil. (1987) . Looking Out Looking In. 5th ed. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc.

Adler ,Ronald B Rosenfeld.Lawrence B.and Towne Neil. (1983). Interplay : The Process of Interpersonal Communication. 2nd ed. New York. : Holt, Rinehart and Winston,Inc.

4 Bellomo. Practicia Ann.(1986). "An Innitial Investigation of the Effects of Family Therapy on Adapdbility and Cohesion in Cancer Patient Family," Dissertation Abstracts International. 47 : 419A – 420A , August.

Blair, Glenn Myers. (1964). Psychology of Adolesence for Teachers. New York : McMillan.

Block , V.L. (1973)."Conflicts of Adolescence with their Mothers," Journal of Abnormal and Social Psychology. 32 : 192-206 ; March.

Brown , L. David.(1983). Managing Conflict at Organizational Interfaces , Reading. Massachusetts Addison – Wesley.

Christensen , O.1969. "Education : A Model for Counseling in the Elementary School,"
Elementary School Guidance & Counseling , 4 , 12 – 19 .

Corey , Gerald.(1991). Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy. California ;
Brook /Cole Publishing Company.

Davis , K. (1972). The Sociology of Parent – Youth Conflict. American Sociological
Review ;1940 , 5 , 523 – 535 . or in Manning , P.K. , & Truzzi , M. (eds.)
Youth and Sociology . New Jersey : Prentice – Hall , Inc . , p.p. 93 – 104 .

Dcetz ,Stanley A. and Stevenson, Cheryl . L. (1986) . Managing Interpersonal
Communication. New York : Harper & Row.

Ellis-Schwabe Michelle , Thornburg HD.(1986). "Conflict Areas Between Parents and Their
Adolescents,"Journal psychology ;120 : 59 - 60.

Fisher, Aubrey B. and Ellis,Donard G . (1990) .Small Group Decission Making
Communication and The Group Process. 3rd New York : McGraw – Hill Publishing
Company.

Flaming CM.(1957). Adolescence . London : Routledge & Degan Paul Ltd . , : 41 .

Folsom,J.K.(1943). The Family and Democratic Society. New York : John Wiley and Son .

Furman ,W. and D. Buhrmester. (1992) . "Age and Sex Differences in Perceptions of
Networks of Personal Relationships," Child Development . , 63(1) : 103 – 115 .

George , Rickey L. , and Cristiani , Therese S. (1995). Counseling : Theory and Practice.
4th ed. Massachusetts : Allyn and Bacon. A Simon and Shuster Company.

Gibson ,L. Robert . and Mitchell , H. Marianne. (1995) . Introduction to Counseling and
Guidance. 4th ed. New Jersey : A Simon and Schuster Company.

Gladding,S.T.(1995). Family Therapy : History, Theory , and Practice. Englewood. Cliffs,
New Jersey : Prentice Hall inc.

Glavin,Kathleen M. and Bernard J. Brommel . (1996) . Family Communication ; Cohesion
and Change. Fourth Edition, New York ; Harper Collins College Publisher.

Goldenburg , I . and Goldenburg , H .(1981). "Family System and School Counselors,"
The School Counselor . , 1 , 165 – 177 .

Hurlock, E.B. (1967). Adolescent Development. 3th ed. New York. : McGraw – Hill.

Johnson, David W. (1986) . Reaching Out : Effectiveness and Self – Actualization.
3rd ed. New York : Prentice – Hall.

----- . (1990) . Reaching Out : Effectiveness and Self – Actualization. 4th ed. New York :
Prentice – Hall.

----- . (1993) . Reaching Out : Effectiveness and Self – Actualization. 5th ed.
Massachusetts : Allyn and Bacon A Division of Simon & Schuster.Inc.

Levin , Susan Alison . (1995.March). "Multicultural Family Functioning and Attitudes
Toward Family Counseling," Dissertation Abstracts International. 56(9) : 5175-B.

Molloy , Heidi L. and McMurray , Pualla . (1996) . "Conflict Strategies and Resolutions :
Peer Conflit in an Integrated Early Childhood Classroom," Eric Accsession. 2(11) ,
pp. 185-206 . June.

McCroskey , James C.,Verginia P. Richmond. and Stewart ,Robert A. (1986) . One on One
: The Foundation of Interpersonal Communication. New Jersey : Prentice – Hall.

Pearson, Judy C. (1989) . Communication in The Family : Seeking Satisfaction in
Changing Times. New York : Harper & Row.

Phares ,Jeery E. (1979) . Clinical Psychology : Concept Methods and Professional.
Illinois , The Dorsey Press, 609p.

Pietrofesa ,John J.;Alan , Hoffman and Haward H. Splete. (1984). Counseling : An
Introduction. Boston : Houghton Mifflin Co.

Sasse ,Connie R.. (1978) . Person to Person. Texas : Chas A. Bennett Co. Inc.

Schiamberg, Lawrence B. (1988) . Child and Adolesent Development. New York :Macmillan
Publishing Company.

Schumacher , Bradley K. (1997.April) . "Conflict Strategies and Interpersonal
Communicative Adaptability : Is There a Relationship ?," Eric Accsession. pp.10-13.

Seagram , Belida Mary Crawford . (1998.April) . "The Efficacy of Solution-Focused
Therapy With Young Offenders (Juvenile Delinquency)," Dissertation Abstracts
International.58(10) : 5656-B.

- 4 Simington, Kenneth W. (1997.June). "The Use of Family Counseling with Middle School Students Experiencing Discipline Problem (Brief Counseling)," Dissertation Abstracts International. 57(12) : 5066-A.
- Skorupska Julia .(1958). "Conflict between Adolescents and Adults as Viewed by the Young People ," Psychologia Wychowawcza (Warsaw) 1958 ; 1 : 206 – 227.
- ~~✗~~ Taschman, H.A. (1983). The "Ribble Effect," Developments in Family Therapy. In V. Satir, J. Stachowiak and H.A. Taschman (eds.), Helping in Family Therapy. New York : Jason Aronson, Inc.
- Thomas , Kenneth W. and Ralph H Kilmann. (1987). Thomas – Kilmann Conflict Mode Interest. 27th Printing. New York : XICOM Incorporated.
- Tolbert. E.L. (1959). Introduction to Counseling. New York : McGraw – Hill Book Company.
- ~~✗~~ Umberson. D. (1992) ."Relationship between Adult Children and Their Parents : Psychological Consequences for both Generation," Journal of Marriage and The Family ; 54 : 644 – 674.
- ~~✗~~ Velasco ,Whetsell Martha. (1986.May) . "Interpersonal Skill in Adolescence," Dissertation Abstracts International. 46(11) : 3300-A.
- Williamson ,E.G. and J.D. Roley. (1949) . Counseling and Discipline. New York : McGraw-Hill Company Inc.
- Wilson, Gerald L. and Michael S. Hanna . (1990) . Group In Context. 2nd ed. New York : McGraw – Hill Publishing Company.

ภาคผนวก ก.

1. แบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
2. โครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโดยวิธี
การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัว

แบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับวิธีการที่นักเรียนแสดงออกต่อพ่อแม่เมื่อนักเรียนมีความคิด ความรู้สึก และค่านิยม ที่ไม่สอดคล้องกับการกระทำของพ่อแม่ เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นกับเด็กวัยรุ่นโดยทั่วไป ขอให้นักเรียนอ่านข้อคำถามให้ละเอียดแล้ว กากบาท (x) ทับข้อที่ตรงกับการแสดงออกของนักเรียน

2. การตอบแบบสอบถามนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะ ขึ้นอยู่กับการแสดงออกที่แท้จริงของแต่ละบุคคลที่จะมีต่อเหตุการณ์นั้น ๆ ดังนั้นขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับการแสดงออกที่แท้จริงของนักเรียนให้มากที่สุด

3. ในบางข้อ ไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวของนักเรียน แต่ถ้าเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในครอบครัวของนักเรียน ขอให้นักเรียนเลือกวิธีที่นักเรียนมีแนวโน้มที่จะใช้

4. ขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อจึงจะเป็นคำตอบที่สมบูรณ์

ด้านการเรียน

1. พ่อแม่บ่นหรือแสดงความไม่พอใจเรื่อง ผลการเรียนของนักเรียนไม่ดี นักเรียนจะทำ อย่างไร
 - ก. นั่งฟังท่านบ่น ไม่พูด แล้วเดินไปทำอย่างอื่น
 - ข. บอกว่า ถ้าหยุดบ่นคราวหน้าจะทำให้ดีกว่านี้
 - ค. รับฟังและบอกว่าครั้งต่อไปจะพยายามทำให้ดีกว่านี้
 - ง. พูดอ้างโน่นอ้างนี่จนกระทั่งพ่อแม่เลิกบ่น
 - จ. ชี้แจงว่า การเรียนในชั้น ม.2 มันยาก แต่ก็พยายามมากขึ้น
2. พ่อแม่ไม่อนุญาตให้เลือกวิชาที่นักเรียนชอบ นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ยอมเชื่อฟัง และ เลือกตามที่พ่อแม่อนุญาตเท่านั้น
 - ข. เฉย ๆ ไม่ว่าอะไร แต่จะเลือกตามที่ตนเองชอบ
 - ค. พูดชี้แจงจนกว่าพ่อแม่จะอนุญาตให้เลือกตามที่ชอบ
 - ง. รับฟัง และ ทำตามแต่ไม่ค่อยพอใจ
 - จ. บอกว่าจะเลือกตามที่ตนเองชอบเท่านั้น เพราะพ่อแม่ไม่ใช่คนเรียนด้วย

3. พ่อแม่จู้จี้เรื่องการทำงานบ้านบ่อย ๆ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. บอกว่าขอพักก่อนเดี๋ยวจะทำ
 - ข. ลุกเดินออกไปแล้วค่อยกลับมาทำงานบ้าน
 - ค. บอกว่า รู้แล้ว ผมรับผิดชอบเองได้
 - ง. ไม่ค่อยพอใจแต่ก็ทำตาม
 - จ. นำการบ้านมาทำตามความต้องการของพ่อแม่
4. พ่อแม่ตำหนิ ดูว่านักเรียนเอาแต่เล่นเกมส์ อ่านหนังสือการ์ตูน ไม่สนใจอ่านหนังสือ ทบทวนบทเรียน นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ทำตามที่พ่อแม่บอก
 - ข. เล่นเกม แล้วเข้าห้องนอน หรือ ไปทำอย่างอื่น
 - ค. เล่นเกมส์ต่อไป และบอกว่า ไม่ได้เล่นตลอดเวลา นี่ ผ่อนคลายบ้างจะเป็นไรไป
 - ง. อ่านหนังสือแล้วขอไปเล่นเกมส์ต่อ
 - จ. ปิดเกมส์ด้วยความไม่พอใจนิดหน่อยแล้วไปอ่านหนังสือ
5. พ่อแม่พูดซ้ำแล้วซ้ำอีกให้นักเรียนเอาอย่างคนที่ประสบความสำเร็จในการเรียน บ่อย ๆ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. เจย ๆ ไม่สนใจ แล้วเดินไปที่อื่น
 - ข. บอกว่า ทำไมพ่อแม่ชอบเอาคนอื่นมาเปรียบเทียบ
 - ค. บอกว่า อย่าหวังอะไรมากนัก แต่ก็พยายาม
 - ง. ทำตามคำแนะนำของพ่อแม่
 - จ. บอกว่า คนเรามีความสามารถต่างกัน ลูกขอคิดเองบ้าง
6. พ่อแม่ไม่อนุญาตให้นักเรียนไปทัศนศึกษาหรือเดินทางไกล นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. พังเหตุผลที่ท่านห้ามก่อน แล้วลองขออีกครั้ง ถ้าไม่ให้ก็ไม่ไป
 - ข. เชื่อฟัง และ ไม่ไปเที่ยวถ้าไม่ได้รับอนุญาต
 - ค. บอกว่า ไม่ได้ จะต้องไปให้ได้
 - ง. หลีกเลี่ยงที่จะพูดคุยกับพ่อแม่
 - จ. อ้อนวอนจนพ่อแม่ใจอ่อนและอนุญาตให้ไป

ด้านการคบเพื่อน

7. พ่อแม่ตำหนินักเรียนว่าชอบคบเพื่อนที่ชอบสูบบุหรี่ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. เชื่อฟังพ่อแม่และพยายามเลิกคบแต่เพื่อนดี ๆ
 - ข. ไม่พูดอะไร แต่ก็คบเพื่อนคนเดิมต่อไป
 - ค. บอกว่า ถ้าไม่คบกับพวกนี้แล้วจะให้คบใคร
 - ง. บอกว่า เขาก็มีส่วนดี เราไม่ทำตามส่วนที่ไม่ดีของเขาก็พอ
 - จ. พยายามเอาอกเอาใจให้ท่านอารมณ์ดีแล้ว ให้เหตุผลและ ขอคบเพื่อนต่อไป
8. พ่อแม่สั่งสอนนักเรียนเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. บอกว่า รู้แล้วน่าจะควรทำอะไร
 - ข. บอกว่า แล้วจะไม่ไปกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสอง
 - ค. รับฟังพ่อแม่ และ บอกว่าเราคบกันแบบเพื่อน ขอคบกันต่อไปนะ
 - ง. เชื่อฟังท่านและพยายามไม่คบเพื่อนต่างเพศ
 - จ. ทำเป็นไม่ได้ยิน
9. พ่อแม่ดูว่านักเรียน เมื่อนักเรียนไปค้างบ้านเพื่อน นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. บอกว่า ก็แค่ไปค้างบ้านเพื่อน ไม่ได้ทำอะไร
 - ข. ให้เหตุผลว่า มีความจำเป็นอย่างไรจึงต้องไปค้างที่นั่น
 - ค. บอกว่าถ้าพ่อแม่ไม่ชอบก็จะไม่ไปค้างที่อื่นอีก แต่ถ้าจำเป็นก็จะขออนุญาตก่อน
 - ง. ทำเฉยๆ แต่ก็หงุดหงิด
 - จ. รับฟังและจะไม่ไปค้างคืนที่ไหนอีก
10. พ่อแม่ดูว่านักเรียนที่พาเพื่อนมาค้างคืนที่บ้านบ่อย ๆ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. เฉย ๆ แล้วเดินหนี
 - ข. บอกว่า แค่นี้ไม่เห็นจะเป็นอะไรเลย นาน ๆ มาค้างสักครั้งหนึ่ง
 - ค. ให้เหตุผลว่า มีความจำเป็น เพราะต้องทำงานกลุ่มให้เสร็จ
 - ง. เชื่อฟัง และรับปากว่าจะไม่พาเพื่อนมาค้างบ่อย ๆ
 - จ. บอกพ่อแม่ว่า ถ้าจำเป็นก็จะขออนุญาตให้เพื่อมาค้างที่บ้าน
11. พ่อแม่ตำหนินักเรียนว่าเที่ยวเตร่กับเพื่อนมากเกินไป นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. รับฟังเฉย ๆ แล้วเลี่ยงหนีไป
 - ข. พูดกับพ่อแม่ว่า"พ่อแม่ก็ชอบเที่ยวลูกไปเที่ยวบ้างไม่ได้หรือไง
 - ค. เลิกไปเที่ยวสัก 2 -3 วัน แล้วค่อยไปใหม่
 - ง. ไปเที่ยวให้น้อยลงและหันมาเล่นกีฬาแทน
 - จ. พยายามเอาใจพ่อแม่เพื่อจะได้มีโอกาสไปเที่ยวใหม่

12. พ่อแม่ไม่อนุญาตให้นักเรียนออกไปเที่ยวนอกบ้านเพราะกลัวนักเรียนจะคบเพื่อนไม่ดี นักเรียนจะอย่างไร
- ก. บอกว่า ทำไมพ่อแม่ไม่เคยให้ไปเที่ยวไหนเลย
 - ข. ไม่พูดกับพ่อแม่
 - ค. ถ้าพ่อแม่ไม่ให้ไปเที่ยวก็ไม่ไป
 - ง. บอกว่า ถ้าอนุญาตก็จะกลับตรงเวลา
 - จ. บอกว่า ขอไปเที่ยวครั้งนี้ครั้งเดียว ต่อไปจะไม่ขอไปอีก

ด้านการช่วยเหลืองานบ้าน

13. พ่อแม่ปณว่านักเรียนไม่ช่วยทำงานบ้านนักเรียนจะอย่างไร
- ก. รีบไปช่วยแม่ทำงาน
 - ข. บอกว่า ใช้คนอื่นทำบ้างสิ
 - ค. รำคาญนิดหน่อยแต่ก็ทำตาม
 - ง. ถามว่า จะให้ช่วยอะไร จะได้ทำให้ เพราะเดี๋ยวจะทำการบ้าน
 - จ. เฉย ๆ ทำเป็นไม่ได้ยินแล้วเดินไปทางอื่น
14. พ่อแม่บอกนักเรียนให้ทำงานบ้าน นักเรียนจะอย่างไร
- ก. อธิบายว่า ถ้าไม่มีการบ้านมากก็จะช่วย แต่ตอนนี้ขอทำการบ้านก่อน
 - ข. เดินเสียงไปอยู่ในที่ห่างจากพ่อแม่
 - ค. ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านให้เสร็จโดยไม่ปณ
 - ง. บอกว่า เหนื่อย ขอพักก่อน เดี๋ยวจะพยายามทำให้เสร็จ
 - จ. โหมโหและบอกว่าทำไมต้องให้ทำคนเดียวพี่หรือน้องก็มีไม่ให้ทำบ้าง เหนื่อยนะ
15. พ่อแม่บอกให้นักเรียนช่วยทำงานบ้านแต่นักเรียนมัวแต่ดูโทรทัศน์ ทำให้พ่อแม่ดูว่านักเรียน นักเรียนจะอย่างไร
- ก. บอกว่า เดี๋ยวก่อน ขอดูเรื่องนี้ให้จบก่อน
 - ข. ปิดโทรทัศน์และหลบไปอยู่ในห้องส่วนตัว
 - ค. โหมโหและบอกว่า ถ้าบ่นจบแล้วจะทำ
 - ง. เลิกดูโทรทัศน์แล้วตั้งใจทำงานให้เสร็จโดยเร็ว
 - จ. ทำงานไปด้วยและดูโทรทัศน์ไปด้วย

16. พ่อแม่ป็นเรื่องคุยโทรศัพท์กับเพื่อนนานๆ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. วางหูโทรศัพท์ และ เดินเข้าห้องไปเจียบ ๆ และไม่โทรอีกเลย
 - ข. บอกว่า ขอคุยอีกไม่นานเพราะเป็นเรื่องสำคัญ
 - ค. วางหูโทรศัพท์แรง ๆ แล้วบอกว่า ไปโทรที่ตู้สาธารณะก็ได้
 - ง. บอกเหตุผลว่า คุยธุระสำคัญกับเพื่อนเรื่องอะไร
 - จ. นัดเพื่อนให้โทรมาใหม่ แล้วเลิกโทร
17. พ่อแม่ไม่อนุญาตให้นักเรียนไปเดินห้างเพราะกลัวเสียเวลาทำงานบ้าน นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ไม่พูดกับพ่อแม่
 - ข. บอกว่า ขอไปแค่นี้ก็ได้
 - ค. ไม่ไปเดินห้างถ้าพ่อแม่ไม่อนุญาต
 - ง. บอกว่า นัดเพื่อนไว้แล้ว ขอออกไปเที่ยวเดียวแล้วจะกลับมาทำงาน
 - จ. พยายามช่วยงานบ้านให้เสร็จ แล้วค่อยไปเดินห้าง
18. พ่อแม่ไม่อนุญาตให้นักเรียนไปงานรื่นเริงต่างๆ เช่น งานฉลองวันเกิดของเพื่อน งานเต้นรำ และงานของโรงเรียนเพราะต้องช่วยงานบ้าน นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ชี้แจงเหตุผล และ ขอไปให้ได้
 - ข. เชื้อพัง และ ไม่ไปถ้าไม่ได้รับอนุญาต
 - ค. งอน และ หลีกเลี้ยงที่จะพูดคุยกับพ่อแม่
 - ง. อ้อนวอนขอไปแต่วันนี้เท่านั้น เพราะเป็นงานวันเกิดของเพื่อนสนิท
 - จ. ไม่พอใจ และ บอกว่า จะต้องไปให้ได้

ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน

19. นักเรียนนอนตื่นสาย พ่อแม่บ่นจนนักเรียนรำคาญ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. รีบตื่นแล้วเดินออกไปให้พ้น ๆ
 - ข. รีบลุกจากที่นอน เก็บที่นอน และบอกว่าวันหลังจะพยายามตื่นเช้ากว่านี้
 - ค. บอกว่า ไม่ค่อยสบายและขอนอนต่ออีกหน่อย
 - ง. รีบตื่นและบอกว่า ถ้าอยากให้ตื่นเช้าก็ต้องซื้อนาฬิกาปลุกให้
 - จ. บอกว่า ก็ทำไม่ปลุก

20. พ่อแม่จู้จี้เรื่องความสะอาดของร่างกาย นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. เดินหนี ไม่สนใจ
 - ข. รับปากจะดูแลร่างกายให้สะอาดกว่านี้
 - ค. ถามว่า ถ้าสะอาดแล้วจะให้รางวัลอะไร
 - ง. บอกว่า รำคาญจังเลยป่นอยู่ได้ โตแล้วรักษาตัวเองได้
 - จ. บอกว่า ขอทำงานเสร็จก่อนแล้วจะอาบน้ำ
21. พ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียนเหมือนกับว่านักเรียนเป็นเด็กเล็กๆอยู่เสมอ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ไม่สนใจ แล้วเดินหนีไป
 - ข. รำคาญและบอกว่า โตแล้วนะอย่ามายุ่งมากนักได้ไหม
 - ค. บอกว่า โตแล้วพ่อแม่ไม่ต้องลำบากหนักหรอก พักเสียบ้าง
 - ง. อธิบายว่า โตแล้วขอคิดเองทำเองบ้าง
 - จ. ทำตามใจพ่อแม่
22. พ่อแม่บเร้าให้นักเรียนรับประทานอาหารที่นักเรียนไม่ชอบนักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. บอกว่า ขอไม่กินได้ไหม กินไม่ได้จริง ๆ
 - ข. ลองกิน แล้วบอกว่ากินได้หรือไม่ได้
 - ค. พยายามกินเพราะสิ่งที่พ่อแม่ต้องการให้กินแสดงว่าคงมีประโยชน์ต่อร่างกาย
 - ง. เฉย ๆ แล้วลุกจากโต๊ะอาหารไป
 - จ. บอกว่า ถ้าบังคับให้กินจะเอาไปทิ้ง
23. พ่อแม่ตำหนิว่า นักเรียนแต่งกายไม่เหมาะสม เช่น ไม่เหมาะสมกับ วัย รูปร่าง หน้าตา และกาลเทศะ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ไม่สนใจ
 - ข. บอกว่า จะใส่ชุดนี้ จะทำไม ไม่รู้หรือว่าแฟชั่นวัยรุ่นนั้ไปถึงไหนแล้ว
 - ค. บอกว่า ชุดนี้ก็สวยดี แล้วทำไมพ่อแม่ไม่ให้ใส่ แล้วถอดออกเปลี่ยนชุดใหม่
 - ง. เชื่อฟังและแต่งกายให้เหมาะสมตามที่พ่อแม่บอก
 - จ. บอกว่า ไม่ใส่ก็ได้ แต่คราวหน้าพ่อแม่ก็ช่วยเลือกเสื้อผ้าให้ก็แล้วกัน

24. พ่อแม่กังวลเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียนมากเกินไป เช่น มักกำชับไม่ให้นอนดึก หรือ เตือนให้รับประทานยา หรือให้ไปหาหมอบ่อยๆ นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ปฏิบัติตามความต้องการของพ่อแม่ทุกอย่าง
 - ข. รับปากและทำตามบ้างเป็นบางครั้ง
 - ค. ขอบคุนพ่อแม่ในความห่วงใย และบอกว่า จะขอดูแลตัวเอง
 - ง. หลบเลี่ยงไม่ให้พ่อแม่คอยเตือน
 - จ. บอกว่า บังคับมากเกินไปแล้ว น่าเบื่อ รู้แล้วก็พูดอยู่ได้

ด้านความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว

25. พ่อแม่สนใจธุรกิจอื่นๆ มากกว่า ไม่ค่อยเอาใจใส่นักเรียนเท่าที่ควร นักเรียนจะอย่างไร
- ก. เอาน้ำเย็นให้พ่อแม่ดื่ม เอาใจท่านในบางครั้ง
 - ข. พยายามเข้าไปพูดคุยกับพ่อแม่ ถามท่านว่ามีอะไรให้เราช่วยทำได้บ้าง
 - ค. เมื่อท่านไม่สนใจเรา เราก็ไม่สนใจท่าน ต่างคนต่างอยู่
 - ง. บอกว่า พ่อแม่ทำแต่งงานๆ ไม่เคยสนใจความรู้สึกของลูกเลย
 - จ. เข้าไปพูดคุยกับพ่อแม่เป็นบางครั้งบางครั้งก็เรียกร้องความสนใจวิธีอื่น
26. พ่อแม่ดูว่านักเรียนขณะที่นักเรียนเข้าเหย่ กลั่นแกล้งและทะเลาะกับพี่น้อง นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ไม่สนใจแล้วเดินเลี้ยวไปที่อื่นเลย
 - ข. บอกว่า ก็ล้อเล่นกันสนุก ๆ เป็นเพื่อนน้องเท่านั้นเอง
 - ค. บอกว่า ทำไมชอบว่าไม่มีเหตุผล จะทำอะไรก็ผิดไปหมด
 - ง. ทำท่าซิม ๆ พอพ่อแม่ไปก็แกล้งน้องต่อ
 - จ. บอกว่า จะไม่ทำเช่นนั้นอีก
27. นักเรียนรู้สึกว่าพ่อแม่ไม่รัก ลำเอียงหรือไม่ยุติธรรมกับนักเรียน นักเรียนจะอย่างไร
- ก. พูดอย่างมีเหตุผลและบอกว่าจะตั้งใจเป็นลูกที่ดีต่อไป
 - ข. เดินหนี หรือ ชั่งตัวเองอยู่ในห้อง
 - ค. ยอมรับการกระทำของพ่อแม่โดยไม่รู้สึกขัดแย้ง
 - ง. ถามว่า พ่อแม่เคยรักเราหรือเปล่า ทำไมไม่ให้ความยุติธรรมกับเราบ้าง
 - จ. ชี้แจงเหตุผลและขอให้พ่อแม่อธิบายเหตุผลด้วย

28. พ่อแม่ดูนักเรียนว่าชอบทำตัวให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ยอมรับผิด ขอโทษพ่อแม่ และรับปากว่าจะไม่ทำอีก
 - ข. บอกพ่อแม่ ถ้าเสื่อมเสียชื่อเสียงที่หลังจะไม่ทำอีก
 - ค. บ่นแล้วเดินหนีไปให้ไกล
 - ง. บอกว่าถ้าเลวมากนักก็ไม่ต้องให้อภัยก็ได้
 - จ. ชี้แจงกับพ่อแม่ว่าที่ทำไปนั้น ทำไปเพราะอะไร
29. เมื่อพ่อแม่โมโหนักเรียนเขาจะดูด่านักเรียนอย่างรุนแรง นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ถียง เพราะไม่พอใจที่โดนด่า
 - ข. บอกพ่อแม่ว่าพูดดี ๆ ก็ได้ไม่เห็นต้องดูด่าเลย
 - ค. ขอโทษพ่อแม่และบอกว่าจะไม่ทำอะไรให้พ่อแม่ไม่สบายใจอีก
 - ง. ขอร้องให้พ่อแม่อย่าดูด่านักเลย ต่อไปจะไม่ทำผิดอีก
 - จ. เดินหนีไปอยู่นอกบ้านสักพักหนึ่ง
30. เมื่อพ่อแม่มีปัญหา หรือ กลุ้มใจเรื่องอื่น แล้วมา แสดงอารมณ์ฉุนเฉียว กับนักเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. เดินหนี
 - ข. บอกว่า เราไม่ใช่ที่ระบายอารมณ์ของใครนะเข้าใจไว้ด้วย
 - ค. บอกว่า ขอให้อภัย ๆ พูดกันก็ได้
 - ง. หงุดหงิดแต่ก็ฟังพ่อแม่พูดแล้วชี้แจงว่าไม่ใช่ความผิดของเรา
 - จ. ยอมรับฟังทุกอย่างและหาทางทำให้ท่านอารมณ์ดีให้ได้

การตรวจให้คะแนน

ตาราง 5 แสดงการตรวจให้คะแนนของแบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิก
ในครอบครัวของนักเรียน

ข้อ	วิธีเผชิญความขัดแย้ง				
	การใช้อำนาจ	การหลีกเลี่ยง	การยินยอม	การประนีประนอม	การเจรจาต่อรอง
1	ข	ก	ง	ค	จ
2	จ	ข	ก	ง	ค
3	ค	ข	จ	ง	ก
4	ค	ข	ก	จ	ง
5	ข	ก	ง	ค	จ
6	ค	ง	ข	ก	จ
7	ค	ข	ก	ง	จ
8	ก	จ	ง	ข	ค
9	ก	ง	จ	ข	ค
10	ข	ก	ง	ค	จ
11	ข	ก	จ	ค	ง
12	ก	ข	ค	ง	จ
13	ข	จ	ก	ค	ง
14	จ	ข	ค	ก	ง
15	ค	ข	ง	จ	ก
16	ค	ก	จ	ข	ง
17	ข	ก	ค	จ	ง
18	จ	ค	ข	ก	ง
19	จ	ก	ข	ง	ค
20	ง	ก	ข	จ	ค
21	ข	ง	จ	ค	ง
22	จ	ง	ค	ข	ก
23	ข	ก	ง	ค	จ
24	จ	ง	ก	ข	ค
25	ง	ค	ก	จ	ข

26	ค	ก	จ	ง	ข
27	จ	ข	ค	ก	ง
28	ง	ค	ก	จ	ข
29	ก	จ	ค	ข	ง
30	ข	ก	จ	ง	ค

นับจำนวนข้อที่นักเรียนเลือกที่ตรงตามวิธีเผชิญความขัดแย้งแต่ละวิธี แล้วกรอกลงในช่องว่างต่อไปนี้

วิธีการใช้อำนาจ ข้อ
 วิธีการหลีกเลี่ยง ข้อ
 วิธีการยินยอม ข้อ
 วิธีการประนีประนอม ข้อ
 วิธีการเจรจาต่อรอง ข้อ

**โครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว
ของนักเรียนโดยใช้วิธีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัว**

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	การปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพความคุ้นเคยให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจและยอมรับผู้ให้คำปรึกษา 2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษารวมทั้งบทบาทและหน้าที่ของนักเรียนและผู้ให้คำปรึกษา 3. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการให้คำปรึกษา	ในการเริ่มต้นการให้คำปรึกษาครั้งแรกผู้ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1. ผู้ให้คำปรึกษาแนะนำตนเองและให้นักเรียนแนะนำตนเอง 2. ผู้ให้คำปรึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์และสร้างข้อตกลงร่วมกันในการให้คำปรึกษารวมทั้งบทบาทหน้าที่ของนักเรียนและผู้ให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาครอบครัวตลอดจนระยะเวลาและสถานที่ในการให้คำปรึกษา 3. ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนเล่าเกี่ยวกับประวัติของครอบครัวเพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครอบครัวของนักเรียน 4. ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนบอกความรู้สึกต่อสมาชิกแต่ละคนในครอบครัว เช่น บิดามารดา และพี่น้อง บอกความรู้สึกในการที่มีโอกาสเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนตลอดจนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการเข้าร่วมโครงการนี้ 5. ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเกี่ยวกับความรู้สึกและความต้องการของนักเรียนในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวและเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดของการให้คำปรึกษา

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
2	การสำรวจปัญหาความขัดแย้งและวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน	เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของนักเรียนกับบิดามารดาและสมาชิกครอบครัวตลอดจนสภาพปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครอบครัวของนักเรียนและวิธีเผชิญความขัดแย้งดังกล่าว	และผู้ให้คำปรึกษาร่วมกับนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้ชี้แจงไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน 6. ผู้ให้คำปรึกษานัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป ในการให้คำปรึกษาครั้งที่ 2 ผู้ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษา กับนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา 1.1 ผู้ให้คำปรึกษา สนทนากับนักเรียนในเรื่องทั่วไป เพื่อสร้างบรรยากาศในการให้คำปรึกษา ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอบอุ่น ไว้วางใจ และยอมรับผู้ให้คำปรึกษา 1.2 ผู้ให้คำปรึกษาทบทวนเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา บทบาทหน้าที่ของนักเรียน และผู้ให้คำปรึกษาตลอดจนข้อตกลงร่วมกันในการให้คำปรึกษา 2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา 2.1 ผู้ให้คำปรึกษา ใช้เทคนิคการใช้คำถามปลายเปิด คำถามปลายปิด การฟัง การเรียบ การสะท้อนความรู้สึก การตีความ การให้กำลังใจ และ การสรุปความ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ระบายความคิด ความรู้สึก เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับบิดามารดา และ สมาชิกในครอบครัว 2.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดปัญหาความขัดแย้ง ลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น วิธีการที่นักเรียนใช้ในการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนตลอดจนบอกถึงผลกระทบที่ตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัว

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
3	การปฐมนิเทศการให้คำปรึกษากับสมาชิกครอบครัว	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับสมาชิกครอบครัวของนักเรียน 2. เพื่อให้ครอบครัวทราบถึงความหมาย วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษารวมทั้ง บทบาทหน้าที่ของสมาชิกครอบครัวและผู้ให้คำปรึกษา ตลอดจน วัน เวลา และสถานที่ในการให้คำปรึกษา 3. เพื่อให้ครอบครัวทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับการร่วมมือกันในการให้คำปรึกษา	ได้รับจากปัญหาที่เกิดขึ้น 2.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาของครอบครัวของนักเรียน และให้กำลังใจในการที่จะเรียนรู้วิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน 2.4 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนทำแบบทดสอบ K.H.T.P แล้วใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้น 3. ขั้นสรุป 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ในครอบครัวของนักเรียน และนัดหมาย วัน เวลา และ สถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป ในการให้คำปรึกษาครั้งที่ 3 ผู้ให้คำปรึกษา พบกับบิดามารดา และสมาชิกครอบครัวของนักเรียนรวมทั้งนักเรียนด้วย โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา 1.1 ผู้ให้คำปรึกษา และ สมาชิกครอบครัวแนะนำตนเอง 1.2 ผู้ให้คำปรึกษาสร้างความคุ้นเคยกับสมาชิกครอบครัวของนักเรียน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา บทบาทของสมาชิกครอบครัว การรักษาความลับของสมาชิกครอบครัว ระยะเวลาในการให้คำปรึกษา และ สถานที่ในการให้คำปรึกษา 2. ขั้นดำเนินการ 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาสำรวจวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโดยการสัมภาษณ์ บิดา มารดาของนักเรียน โดยใช้คำถามตามแบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
	การเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโดยการใช้อำนาจ และการหลีกเลี่ยง โดยการใช้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นรายบุคคล	1. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เข้าใจผลของการแสดงพฤติกรรมการเผชิญความขัดแย้งในครอบครัว ของนักเรียน โดยการใช้อำนาจ และการหลีกเลี่ยงที่ไม่เหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และเลือกใช้วิธีเผชิญ	2.2 ผู้ให้คำปรึกษาสัมภาษณ์สมาชิกครอบครัวเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของนักเรียน กับ บิดามารดาและสมาชิกในครอบครัว ให้บิดามารดาเล่าถึงสาเหตุของความขัดแย้ง และ ลักษณะของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนกับสมาชิกครอบครัว ตลอดจนวิธีการที่นักเรียนมักใช้ในการเผชิญความขัดแย้ง 2.3 ผู้ให้คำปรึกษา ให้สมาชิกครอบครัวช่วยกันสรุปเกี่ยวกับสาเหตุ และ ลักษณะของปัญหาความขัดแย้ง และวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิก ในครอบครัว ของนักเรียน 3. ขั้นสรุป 3.1 ผู้ให้คำปรึกษา ให้สมาชิกครอบครัวสรุปผล ของการให้คำปรึกษาและประโยชน์ที่ได้รับตลอดทั้งการนำไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาเปิดโอกาสให้สมาชิกครอบครัวได้ซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดของการให้คำปรึกษาครอบครัว และร่วมกันสรุปประเด็นที่ชี้แจงไปแล้วเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน และ ผู้ให้คำปรึกษานัดหมายวัน เวลา และสถานที่ ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป การให้คำปรึกษาในครั้งนี้ผู้ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา 1.1 ผู้ให้คำปรึกษาสนทนากับนักเรียนในเรื่องทั่ว ๆ ไปเพื่อสร้างบรรยากาศในการให้คำปรึกษาให้นักเรียนเกิดความรู้สึกไว้วางใจ

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
		ความขัดแย้งที่ไม่เน้นการแข่งขันและการหลีกเลี่ยงปัญหา	1.2 ผู้ให้คำปรึกษาทบทวนเกี่ยวกับ บทบาทและหน้าที่ของนักเรียนและผู้ให้คำปรึกษา 2. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา 2.1 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวนำเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ ในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลโดยเฉพาะกับสมาชิกครอบครัว และผู้ให้คำปรึกษาดำเนินการให้คำปรึกษา โดยใช้เทคนิคทั่วไปของการให้คำปรึกษา ได้แก่ เทคนิคการใช้คำถามปลายเปิด คำถามปลายปิด การฟัง การเรียบ การสะท้อนความรู้สึก การตีความ การให้กำลังใจ การสรุปความ และเทคนิคการเข้าร่วมเพื่อให้นักเรียนเล็งเห็นเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างนักเรียนกับสมาชิกครอบครัวที่ทำให้นักเรียนต้องเลือกใช้วิธีในการเผชิญความขัดแย้งโดยใช้อำนาจโต้เถียง หรือ การหลีกเลี่ยง 2.2 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคทั่วไปของการให้คำปรึกษาเทคนิคการแสดงบทบาท และเทคนิคการเปลี่ยนมุมมอง โดยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติของแต่ละบุคคลที่ขัดแย้งกับนักเรียนตามสถานการณ์ที่นักเรียนเล่าให้ฟัง 2.3 ผู้ให้คำปรึกษา ใช้คำถามปลายเปิด การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสะท้อนความรู้สึก โดยให้นักเรียนบอกความรู้สึกเมื่อนักเรียนแสดงบทบาทของแต่ละบุคคลที่ขัดแย้งกับนักเรียน 2.4 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับผลของการใช้วิธีเผชิญความขัดแย้ง โดยการใช้อำนาจโต้เถียง หรือ การหลีกเลี่ยงที่ไม่เหมาะสม

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
5	การเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกครอบครัวของนักเรียนโดยวิธีการประนีประนอม การยินยอม และการเจรจาต่อรอง โดยการให้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นรายบุคคล	1. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ และ เข้าใจผลของการแสดงพฤติกรรมการเผชิญความขัดแย้ง ในครอบครัวของนักเรียน โดยการประนีประนอม การยินยอม และการเจรจาต่อรองที่ไม่เหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ และเลือกใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวโดยการประนีประนอม การยินยอม และการเจรจาต่อรองที่เหมาะสม	2.5 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนบอกวิธีการที่นักเรียนจะเลือกใช้แทนวิธีเผชิญความขัดแย้งที่มุ่งเน้นการแข่งขัน เอาชนะ และ การหลีกเลี่ยงปัญหา 2.6 ผู้ให้คำปรึกษา สรุปวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนที่นักเรียนจะเลือกใช้แทนวิธีการใช้อำนาจ และการหลีกเลี่ยง แล้วให้นักเรียนฝึกวิธีการสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัวโดยใช้สรรพนาม “ฉัน” 3. ขั้นสรุป 3.1 ผู้ให้คำปรึกษา ให้นักเรียนสรุปสาระที่ได้จากการให้คำปรึกษาตลอดจนแนวทางที่จะพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน ด้านการใช้อำนาจ และการหลีกเลี่ยง 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป การให้คำปรึกษาในครั้งนี้ผู้ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา 1.1 ผู้ให้คำปรึกษาสนทนากับนักเรียนในเรื่องต่างๆ ไปเพื่อสร้างบรรยากาศในการให้คำปรึกษา ให้สมาชิกเกิดความรู้สึกอบอุ่นไว้วางใจ และยอมรับผู้ให้คำปรึกษา 1.2 ผู้ให้คำปรึกษา สัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับ ผลการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้ง โดยการใช้อำนาจ และ การหลีกเลี่ยง ใน 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			2. ขึ้นดำเนินการให้คำปรึกษา 2.1 ผู้ให้คำปรึกษารอบครัว ใช้เทคนิคการใช้คำถามปลายเปิด การฟัง การทวนคำการสะท้อนความรู้สึก เทคนิคการเข้าร่วม และ การให้กำลังใจเพื่อให้นักเรียนเล่าเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างนักเรียนกับสมาชิกครอบครัวที่ทำให้นักเรียนต้องเลือกใช้วิธีในการเผชิญความขัดแย้งโดยใช้การประนีประนอม การยินยอม และการเจรจาต่อรอง 2.2 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคทั่วไปของการให้คำปรึกษา เทคนิคการแสดงบทบาท และเทคนิคการเปลี่ยนมุมมอง โดยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติของแต่ละบุคคลที่ขัดแย้งกับนักเรียนตามสถานการณ์ที่นักเรียนเล่า และให้นักเรียนบอกความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่นักเรียนแสดงบทบาทนั้น 2.3 ผู้ให้คำปรึกษา ให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับผลของการใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งโดยการประนีประนอม การยินยอมตาม และการเจรจาต่อรองของนักเรียน ว่าเหมาะสมมากน้อยเพียงใดและจะเลือกใช้อย่างไรจึงจะเหมาะสม 2.4 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนฝึกวิธีการสื่อสาร กับสมาชิกในครอบครัวโดยใช้ สรรพนาม “ฉัน” ในการเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวตามเหตุการณ์ที่นักเรียนเล่า และตามสถานการณ์ที่ผู้ให้คำปรึกษาสร้างขึ้น 3. ขึ้นสรุป 3.1 ผู้ให้คำปรึกษา ให้นักเรียนสรุปสาระที่ได้จากการให้คำปรึกษาดลอดจนแนวทาง ที่จะพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้ง ในครอบครัว

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
6.	การศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน จากครอบครัว	1. เพื่อศึกษาจากครอบครัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีเผชิญ ความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน 2. เพื่อช่วยให้สมาชิกครอบครัวได้เรียนรู้เกี่ยวกับ การแสดงออกของตนเอง ได้สัมผัสกับความรู้สึกและอารมณ์ที่ตนแสดงออก ตลอดจนรับรู้ความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่น 3. เพื่อให้สมาชิกครอบครัวร่วมมือกันในการช่วยเหลือให้นักเรียนพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น	ของนักเรียนด้านการประนีประนอม การยินยอมและ การเจรจาต่อรอง 3.2 ผู้ให้คำปรึกษา สรุปเพิ่มเติม และนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป การให้คำปรึกษาในครั้งนี้ผู้ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษากับนักเรียน และสมาชิกครอบครัว โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา 1.1 ผู้ให้คำปรึกษา สนทนากับนักเรียนในเรื่องทั่ว ๆ ไป เพื่อสร้างบรรยากาศในการ ให้คำปรึกษา ให้สมาชิก เกิดความรู้สึกอบอุ่น ใจวางใจ และยอมรับผู้ให้คำปรึกษา 1.2 ผู้ให้คำปรึกษาทบทวนเกี่ยวกับ ผลของการให้คำปรึกษาในครั้งที่ 4-5 2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา 2.1 ผู้ให้คำปรึกษา ใช้เทคนิคทั่วไปของการให้คำปรึกษาในการ สัมภาษณ์สมาชิกครอบครัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนใน 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา 2.2 ผู้ให้คำปรึกษา ให้สมาชิกครอบครัวเล่า และ แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักเรียน กับสมาชิกครอบครัวที่เกิดขึ้นจริงในครอบครัว และ วิธีการเผชิญความขัดแย้งที่นักเรียนใช้ โดยสื่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และ ความต้องการของตนเองให้สมาชิกครอบครัวคนอื่น ๆ ได้รับรู้ด้วยภาษากาย คำและภาษาท่าทาง

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			2.3 ผู้ให้คำปรึกษา นำสมาชิก ครอบครัวอภิปรายถึง บทบาทของ สมาชิกแต่ละคนว่า ใครพูดกับใคร ใครทำอะไร ใครพูดอย่างไร ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่ แสดงออกเหมาะสมหรือไม่ แต่ละ คนมีความรู้สึกอย่างไร และ ร่วม กันหาแนวทางในการแสดงออกให้ เหมาะสม 2.4 ผู้ให้คำปรึกษา ให้ครอบครัว ฝึกให้สมาชิก เปลี่ยนมุมมองใหม่ เกี่ยวกับ สภาพการณ์ หรือ พฤติกรรมของกันและกันที่สมาชิก รับรู้ในทิศทางที่เป็นบวกมากขึ้น และฝึกวิธีการสื่อสารกับสมาชิกใน ครอบครัวโดยใช้ สรรพนาม “ฉัน” โดยผู้ให้ คำปรึกษา กำหนด สถานการณ์ต่างๆ ให้ 2.5 ผู้ให้คำปรึกษา ให้ครอบครัว แสดงบทบาทตามสถานการณ์เดิม ที่เป็นปัญหาในครอบครัวแต่มีการ ปรับเปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งที่ เหมาะสมขึ้น โดยสื่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และ ความ ต้องการของตนเองให้สมาชิกครอบ ครัวคนอื่นๆ ได้รับรู้ด้วยภาษาถ้อย คำและภาษาท่าทาง ที่เหมาะสม และสร้างสรรค์สำหรับครอบครัว 2.6 ผู้ให้คำปรึกษา ให้สมาชิก ครอบครัวร่วมกันอภิปรายถึงความ รู้สึกในการแสดงบทบาทใหม่ตาม สถานการณ์ที่มีการปรับเปลี่ยนรูป แบบการสื่อสาร และมีการปรับ เปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งให้ เหมาะสมขึ้นแล้ว

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
7 - 8	การเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนด้านการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง การประนีประนอม การยินยอม การเจรจาต่อรอง โดยการให้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นรายบุคคล	1. เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเลือกใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว	3. ขั้นสรุป 3.1 ผู้ให้คำปรึกษา ให้สมาชิกครอบครัวสรุปผล ของการให้คำปรึกษา และ ประโยชน์ที่ได้รับตลอดทั้งการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัว 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และให้กำลังใจกับสมาชิกครอบครัวในความตั้งใจและร่วมมือกันในการช่วยเหลือนักเรียนให้มีการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวที่เหมาะสม ตลอดจน นัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป การให้คำปรึกษาในครั้งนี้ ผู้ให้คำปรึกษา ให้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา 1.1 ผู้ให้คำปรึกษาพูดคุย กับนักเรียนในเรื่องทั่ว ๆ ไปเพื่อสร้างบรรยากาศในการให้คำปรึกษา ให้สมาชิกเกิดความรู้สึกอบอุ่น ไร้กังวล และยอมรับผู้ให้คำปรึกษา 1.2 ผู้ให้คำปรึกษา ชักถามนักเรียนเกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัว ตลอดจนวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงวันนี้ 2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาครอบครัว ใช้เทคนิคทั่วไป เพื่อให้นักเรียนเล่าเหตุการณ์ความขัดแย้ง ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกครอบครัวที่เกิดขึ้นครั้งสุดท้าย ก่อนที่จะมาพบผู้ให้คำปรึกษาครั้งนี้ และ วิธีในการเผชิญความขัดแย้งที่นักเรียนใช้ แล้วร่วมกันอภิปรายถึงความเหมาะสมของวิธีการที่นักเรียนใช้

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			2.2 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคทั่วไปของการให้คำปรึกษา เทคนิคการแสดงบทบาท และเทคนิคการเปลี่ยนมุมมอง โดยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ ของแต่ละบุคคลที่ขัดแย้งกับนักเรียนตามสถานการณ์ที่นักเรียนเล่า โดยใช้วิธีเผชิญความขัดแย้ง ที่เหมาะสมทั้งด้านการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง การประนีประนอม การยินยอมและการเจรจาต่อรอง แล้วให้นักเรียนบอกความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่นักเรียนแสดงบทบาทนั้น และ ประเมินพฤติกรรมของตนเอง 2.3 ผู้ให้คำปรึกษา ให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับผลของการใช้วิธีเผชิญความขัดแย้ง โดยการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง การประนีประนอม การยินยอม และการเจรจาต่อรองของนักเรียน ว่าเหมาะสมมากน้อยเพียงใดและจะเลือกใช้อย่างไรจึงจะเหมาะสม 2.4 ผู้ให้คำปรึกษา ให้นักเรียนฝึกวิธีการสื่อสาร กับสมาชิกในครอบครัวโดยใช้ สรรพนาม “ฉัน” ในการเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวตามเหตุการณ์ที่นักเรียนเล่า และ ตามสถานการณ์ที่ผู้ให้คำปรึกษาสร้างขึ้น 3.ขั้นสรุป 3.1 ผู้ให้คำปรึกษา ให้นักเรียนสรุปสาระที่ได้จากการให้คำปรึกษา ตลอดจนแนวทางที่จะพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนด้านการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง การประนีประนอม การยินยอม และการเจรจาต่อรอง

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
9	การศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนจากครอบครัว	1. เพื่อศึกษาจากครอบครัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน 2. เพื่อช่วยให้สมาชิกครอบครัวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการแสดงออกของตนเอง ได้สัมผัสกับความรู้สึกและอารมณ์ที่ตนแสดงออก ตลอดจนรับรู้ความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่น 3. เพื่อให้สมาชิกครอบครัวร่วมมือกันในการช่วยเหลือให้นักเรียนพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น	3.2 ผู้ให้คำปรึกษา สรุปเพิ่มเติมและนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป ในการให้คำปรึกษาในครั้งนี้ ผู้ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษากับนักเรียนและสมาชิกครอบครัว โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา 1.1 ผู้ให้คำปรึกษาสนทนา กับนักเรียนในเรื่องทั่ว ๆ ไปเพื่อสร้างบรรยากาศ ในการให้คำปรึกษาให้สมาชิก เกิดความรู้สึกอบอุ่นไว้วางใจ และยอมรับผู้ให้คำปรึกษา 1.2 ผู้ให้คำปรึกษาทบทวนเกี่ยวกับ ผลของการให้คำปรึกษาในครั้งที่ 7 – 8 2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา 2.1 ผู้ให้คำปรึกษา ใช้เทคนิคทั่วไปของการให้คำปรึกษาในการสัมภาษณ์สมาชิกครอบครัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนในสัปดาห์ที่ผ่านมา 2.2 ผู้ให้คำปรึกษา ให้สมาชิกครอบครัวเล่าและแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักเรียนกับสมาชิกครอบครัวที่เกิดขึ้นจริงในครอบครัว และวิธีการเผชิญความขัดแย้งที่นักเรียนใช้ โดยสื่อความคิดความรู้สึก อารมณ์ และ ความต้องการของตนเองให้สมาชิกครอบครัวคนอื่น ๆ ได้รับรู้ด้วยภาษากายคำและภาษาท่าทาง 2.3 ผู้ให้คำปรึกษา นำสมาชิกครอบครัวอภิปรายถึง บทบาทของสมาชิกแต่ละคนว่า ใครพูดกับใคร ใครทำอะไร ใครพูดอย่างไร ภาษากายคำ และ ภาษาท่าทางที่แสดงออกเหมาะสมหรือไม่ แต่ละคนมีความรู้สึกอย่างไร

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			และ ร่วมกันหาแนวทางในการ แสดงออกให้เหมาะสม 2.4 ผู้ให้คำปรึกษา ให้ครอบครัว ฝึกให้สมาชิก เปลี่ยนมุมมองใหม่ เกี่ยวกับสภาพการณ์หรือพฤติ กรรมของกันและกันที่สมาชิกรับรู้ ในทิศทางที่เป็นบวกมากขึ้น และ ฝึกวิธีการสื่อสารกับสมาชิกใน ครอบครัวโดยใช้ สรรพนาม “ฉัน” โดยผู้ให้คำปรึกษากำหนดสถาน การณ์ต่างๆ ให้ 2.5 ผู้ให้คำปรึกษา ให้ครอบครัว แสดงบทบาทตามสถานการณ์เดิม ที่เป็นปัญหาในครอบครัวแต่มีการ ปรับเปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งที่ เหมาะสมขึ้น โดยสื่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และ ความ ต้องการของตนเองให้สมาชิกครอบ ครัวคนอื่นๆ ได้รับรู้ด้วยภาษา ถ้อยคำและภาษาท่าทาง ที่เหมาะ สมและสร้างสรรค์สำหรับครอบครัว 2.6 ผู้ให้คำปรึกษา ให้สมาชิก ครอบครัวร่วมกันอภิปรายถึงความ รู้สึกในการแสดงบทบาทใหม่ตาม สถานการณ์ที่มีการปรับเปลี่ยนรูป แบบการสื่อสาร และมีการปรับ เปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งให้ เหมาะสมขึ้นแล้ว 3. ขั้นสรุป 3.1 ผู้ให้คำปรึกษา ให้สมาชิก ครอบครัว สรุปผลของการให้คำ ปรึกษาและประโยชน์ที่ได้รับตลอด ทั้งการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนา วิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัว 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และให้กำลังใจกับสมาชิกครอบครัว ในความตั้งใจและร่วมมือกันในการ ช่วยเหลือนักเรียนให้มีการพัฒนา วิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัว ที่เหมาะสมตลอดจน นัดหมายวัน

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
10	ปัจจัยมีนเทศ	1. เพื่อสรุปผลของการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน ที่มีต่อการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน 2. เพื่อยุติการให้คำปรึกษา	เวลา และ สถานที่ ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป การให้คำปรึกษาครอบครัวในครั้งนี้ ผู้ให้คำปรึกษาพบกับนักเรียนและครอบครัว โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา 1.1 ผู้ให้คำปรึกษาพูดคุย กับนักเรียนและสมาชิกครอบครัวเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีและเหมาะสมในการให้คำปรึกษา 1.2 ผู้ให้คำปรึกษาทบทวนเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาและการพัฒนาวิธีการเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนที่เริ่มมาตั้งแต่ครั้งแรกจนถึงครั้งนี้ ว่าได้สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและครอบครัว 2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนและสมาชิกครอบครัวแต่ละคน บอกถึงความรู้สึก ประสบการณ์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน 2.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนและสมาชิกครอบครัวช่วยกันสรุปเกี่ยวกับสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว และการเลือกใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งที่เหมาะสมตลอดจนให้นักเรียนและครอบครัวได้แสดงบทบาทในการใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง การประนีประนอม การยินยอม และการเจรจาต่อรอง 2.3 ผู้ให้คำปรึกษารูปเกี่ยวกับ การพัฒนา วิธีการเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			ตลอดโครงการ และสัมภาษณ์ถึงความรู้สึกของนักเรียนและสมาชิกครอบครัวเกี่ยวกับการพัฒนาในตัวนักเรียน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการนำวิธีเผชิญความขัดแย้งที่เหมาะสมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนอภิปรายถึงเป้าหมายระยะยาวในการปฏิบัติและร่วมมือกันหาแนวทางป้องกันแก้ไขที่จะไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวกลับคืนมาอีกในอนาคต และให้ครอบครัวและนักเรียนตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวอีกครั้งหนึ่ง 3. ขั้นสรุป 3.1 ผู้ให้คำปรึกษา สรุปผลการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน และ ให้กำลังใจกับสมาชิกครอบครัวในการร่วมมือกันเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต 3.2 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวยุติการให้คำปรึกษาครอบครัว และ เปิดโอกาสให้ครอบครัวกลับมาพบอีกเมื่อครอบครัวต้องการ

**โครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว
ของนักเรียนโดยใช้วิธีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาคอครบครัว**

.....

ครั้งที่ 1

เรื่อง : การปฐมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพ ความคุ้นเคยให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจและยอมรับผู้ให้คำปรึกษา
2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา รวมทั้งบทบาท หน้าที่ของนักเรียนและผู้ให้คำปรึกษา
3. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ารับการให้คำปรึกษา

วิธีดำเนินการ

ในการเริ่มต้นการให้คำปรึกษารั้งแรก ผู้ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ให้คำปรึกษาแนะนำตนเอง และให้นักเรียนแนะนำตนเอง
2. ผู้ให้คำปรึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์และสร้างข้อตกลงร่วมกันในการให้คำปรึกษา รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของนักเรียน และผู้ให้คำปรึกษา ตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนโดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและการให้คำปรึกษาคอครบครัว ตลอดจนระยะเวลา และสถานที่ในการให้คำปรึกษา
3. ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนเล่าเกี่ยวกับประวัติของครอบครัว เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครอบครัวของนักเรียน
4. ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนบอกความรู้สึกต่อสมาชิกแต่ละคนในครอบครัว เช่น บิดา มารดา และ พี่ น้อง บอกความรู้สึก ในการที่มีโอกาสเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวในครอบครัวของนักเรียน ตลอดจนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการเข้าร่วมโครงการนี้
5. ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเกี่ยวกับความรู้สึกและความต้องการของนักเรียนในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดของการให้คำปรึกษา และผู้ให้คำปรึกษาร่วมกับนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้ชี้แจงไปเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน
6. ผู้ให้คำปรึกษานัดหมาย วัน เวลา และ สถานที่ในการให้คำปรึกษารั้งต่อไป

การประเมินผล

ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมและการซักถามในประเด็นต่าง ๆ

.....

ครั้งที่ 2

เรื่อง : การสำรวจปัญหาความขัดแย้งและวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว
ของนักเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของนักเรียนกับบิดามารดาและสมาชิกครอบครัวตลอดจนสภาพปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครอบครัวของนักเรียน และวิธีเผชิญความขัดแย้งดังกล่าว

วิธีดำเนินการ

ในการเริ่มต้นการให้คำปรึกษาครั้งที่ 2 ผู้ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

1.1 ผู้ให้คำปรึกษาสนทนากับนักเรียนในเรื่องทั่วไป เพื่อสร้างบรรยากาศในการให้คำปรึกษา ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอบอุ่น ไว้วางใจ และยอมรับผู้ให้คำปรึกษา

1.2 ผู้ให้คำปรึกษาทบทวนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา บทบาทหน้าที่ของนักเรียน และผู้ให้คำปรึกษาดูจดจนข้อตกลงร่วมกันในการให้คำปรึกษา

2. ขั้นตอนดำเนินการให้คำปรึกษา

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิค การใช้คำถามปลายเปิด คำถามปลายปิด การฟัง การเรียบเรียงการสะท้อนความรู้สึก การตีความ การให้กำลังใจ และ การสรุป เพื่อให้ให้นักเรียนได้ระบายความคิด ความรู้สึก เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับบิดามารดาและสมาชิกในครอบครัว ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนกับบิดามารดาและสมาชิกครอบครัว ตลอดจนวิธีเผชิญความขัดแย้งที่นักเรียนใช้อยู่ในปัจจุบัน

2.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดปัญหาความขัดแย้ง ลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น วิธีการที่นักเรียนใช้ในการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนตลอดจนบอกถึงผลกระทบที่ตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัวได้รับจากปัญหาที่เกิดขึ้น

2.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาของครอบครัวของนักเรียนและให้

กำลังใจในการที่จะเรียนรู้วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

2.4 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนทำแบบทดสอบ K.H.T.P แล้วใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้นักเรียนเล่าเรื่องจากภาพที่วาด เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัวของนักเรียน

3. ขั้นสรุป

ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวของนักเรียน และนัดหมาย วัน เวลา และ สถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตจากการแสดงออกของนักเรียนที่มีต่อปัญหา ความคิด และ ความรู้สึกของนักเรียน
3. ผู้ให้คำปรึกษาดูแบบทดสอบและสรุปความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับพ่อแม่

.....

ครั้งที่ 3

เรื่อง : ประมุขนิเทศการให้คำปรึกษากับสมาชิกครอบครัว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับสมาชิกครอบครัวของนักเรียน
2. เพื่อให้ครอบครัวทราบถึง ความหมาย วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา รวมทั้ง บทบาทหน้าที่ของสมาชิกครอบครัวและผู้ให้คำปรึกษา ตลอดจน วัน เวลาและสถานที่ในการให้คำปรึกษา
3. เพื่อให้ครอบครัวทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการร่วมมือกันในการให้คำปรึกษา

วิธีดำเนินการ

ในการให้คำปรึกษาครั้งที่ 3 ผู้ให้คำปรึกษาพบกับบิดามารดาและสมาชิกครอบครัวของนักเรียนรวมทั้งนักเรียนด้วย โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

- 1.1 ผู้ให้คำปรึกษา และ สมาชิกครอบครัวแนะนำตนเอง
- 1.2 ผู้ให้คำปรึกษาสร้างความคุ้นเคยกับสมาชิกครอบครัวของนักเรียน โดยชี้แจง วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา บทบาทของสมาชิกครอบครัว การรักษาความลับของสมาชิกครอบครัว ระยะเวลาในการให้คำปรึกษา และ สถานที่ในการให้คำปรึกษา

2. ขั้นตอนการ

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาสำรวจวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน โดยสัมภาษณ์บิดามารดาโดยใช้คำถามตามแบบสอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

2.2 ผู้ให้คำปรึกษาสัมภาษณ์สมาชิกครอบครัว เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของนักเรียน กับ บิดามารดาและสมาชิกในครอบครัว ให้บิดามารดาเล่าถึงสาเหตุของความขัดแย้ง และ ลักษณะของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนกับสมาชิกครอบครัว ตลอดจนวิธีการ ที่นักเรียนมักใช้ในการเผชิญความขัดแย้ง

2.3 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกครอบครัวช่วยกันสรุปเกี่ยวกับสาเหตุและลักษณะของ ปัญหาความขัดแย้ง และวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกครอบครัวสรุปผลของการให้คำปรึกษาและประโยชน์ที่ได้รับตลอดทั้งการนำไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว

3.2 ผู้ให้คำปรึกษาเปิดโอกาสให้สมาชิกครอบครัว ได้ซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดของการให้คำปรึกษาครอบครัว และร่วมกันสรุปประเด็นที่ชี้แจงไปแล้ว เพื่อความเข้าใจ ที่ตรงกัน และ ผู้ให้คำปรึกษานัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตจากการที่สมาชิกครอบครัวให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือใน การเข้าร่วมกิจกรรมและการแสดงความรู้สึกต่อครอบครัว

2. ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตจากการแสดงออกของนักเรียนและสมาชิกครอบครัวที่มีต่อ ปัญหา ความคิด และความรู้สึกของนักเรียน และครอบครัว

3. ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว ของนักเรียน

.....

ครั้งที่ 4

เรื่อง : การเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโดยการใช้อำนาจ และ การหลีกเลี่ยง โดยการให้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นรายบุคคล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ เข้าใจผลของการแสดงพฤติกรรมการเผชิญความขัดแย้ง กับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน โดยการใช้อำนาจ และ การหลีกเลี่ยงที่ไม่เหมาะสม

2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และเลือกใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว โดยไม่มุ่งเน้นที่การแข่งขัน และ การหลีกเลี่ยงปัญหา

วิธีดำเนินการ

การให้คำปรึกษาในครั้งนี้อยู่ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

1.1 ผู้ให้คำปรึกษาสนทนากับนักเรียนในเรื่องทั่ว ๆ ไปเพื่อสร้างบรรยากาศในการให้คำปรึกษา ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอบอุ่น ใจกว้าง และยอมรับผู้ให้คำปรึกษา

1.2 ผู้ให้คำปรึกษาทบทวนเกี่ยวกับ บทบาทและหน้าที่ของนักเรียน และ ผู้ให้คำปรึกษา

2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

2.1 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวนำเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลโดยเฉพาะกับสมาชิกครอบครัว และผู้ให้คำปรึกษาดำเนินการให้คำปรึกษา โดยใช้เทคนิคทั่วไปของการให้คำปรึกษา ได้แก่ เทคนิคการใช้คำถามปลายเปิด คำถามปลายปิด การฟัง การเรียบ การสะท้อนความรู้สึก การตีความ การให้กำลังใจ การสรุปความ และเทคนิคการเข้าร่วมเพื่อให้นักเรียนเล่าเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างนักเรียนกับสมาชิกครอบครัวที่ทำให้นักเรียนต้องเลือกใช้วิธีในการเผชิญความขัดแย้งโดยใช้อำนาจได้เถียง หรือ การหลีกเลี่ยง

2.2 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคทั่วไปของการให้คำปรึกษา และ เทคนิคการแสดงบทบาท และเทคนิคการเปลี่ยนมุมมอง โดยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติของแต่ละบุคคลที่ขัดแย้งกับนักเรียนตามสถานการณ์ที่นักเรียนเล่าให้ฟัง

2.3 ผู้ให้คำปรึกษาใช้คำถามปลายเปิด การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสะท้อนความรู้สึก โดยให้นักเรียนบอกความรู้สึกเมื่อนักเรียนแสดงบทบาทของแต่ละบุคคลที่ขัดแย้งกับนักเรียน

2.4 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับผลของการใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งโดยใช้อำนาจได้เถียง หรือการหลีกเลี่ยงที่ไม่เหมาะสม

2.5 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนบอกวิธีการ ที่นักเรียนจะเลือกใช้แทนวิธีเผชิญความขัดแย้งที่มุ่งเน้นการแข่งขัน เอาชนะ และ การหลีกเลี่ยงปัญหา

2.6 ผู้ให้คำปรึกษา สรุปวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน ที่นักเรียนจะเลือกใช้แทนวิธีการใช้อำนาจ และการหลีกเลี่ยง แล้วให้นักเรียนฝึกวิธีการสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัวโดยใช้ สรรพนาม “ฉัน”

3.ขั้นสรุป

3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสรุปสาระที่ได้จากการให้คำปรึกษา ตลอดจนแนวทางที่จะพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนด้านการใช้อำนาจ และการหลีกเลี่ยง

3.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและการซักถามในประเด็นต่าง ๆ

.....

ครั้งที่ 5

เรื่อง :: การเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน โดยวิธีการใช้การประนีประนอม การยินยอม และ การเจรจาต่อรอง โดยการให้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นรายบุคคล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ เข้าใจผลของการแสดงพฤติกรรมการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน โดยการใช้การประนีประนอม การยินยอม และ การเจรจาต่อรอง ที่ไม่เหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และเลือกใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว โดยการใช้การประนีประนอม การยินยอม และ การเจรจาต่อรอง ที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการ

การให้คำปรึกษาในครั้งนี้ผู้ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

1.1 ผู้ให้คำปรึกษาสนทนากับนักเรียนในเรื่องทั่ว ๆ ไปเพื่อสร้างบรรยากาศในการให้คำปรึกษา ให้สมาชิกเกิดความรู้สึกอบอุ่น ไว้วางใจ และยอมรับผู้ให้คำปรึกษา

1.2 ผู้ให้คำปรึกษาสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับ ผลการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งด้านการใช้อำนาจ และการหลีกเลี่ยงใน 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา

2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาครอบครัว ใช้เทคนิคการใช้คำถามปลายเปิด การฟัง การทวนคำ การสะท้อนความรู้สึก เทคนิคการเข้าร่วม และ การให้กำลังใจเพื่อให้นักเรียนเล่าเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างนักเรียนกับสมาชิกครอบครัวที่ทำให้นักเรียนต้องเลือกใช้วิธีในการเผชิญความขัดแย้งโดยใช้การประนีประนอม การยินยอม และการเจรจาต่อรอง

2.2 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคทั่วไปของการให้คำปรึกษา และ เทคนิคการแสดงบทบาท และเทคนิคการเปลี่ยนมุมมอง โดยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติของแต่ละบุคคลที่ขัดแย้งกับ

นักเรียนตามสถานการณ์ที่นักเรียนเล่า และ ให้นักเรียนบอกความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่นักเรียนแสดงบทบาทนั้น

2.3 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับผลของการใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งโดยการประนีประนอม การยินยอม และการเจรจาต่อรองของนักเรียน ว่าเหมาะสมมากน้อยเพียงใดและจะเลือกใช้อย่างไรจึงจะเหมาะสม

2.4 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนฝึกวิธีการสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัวโดยใช้ สรรพนาม "ฉัน" ในการเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวตามเหตุการณ์ที่นักเรียนเล่า และ ตามสถานการณ์ที่ผู้ให้คำปรึกษาสร้างขึ้น

3.ขั้นสรุป

3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสรุปสาระที่ได้จากการให้คำปรึกษา ตลอดจนแนวทางที่จะพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน โดยการประนีประนอม การยินยอม และการเจรจาต่อรอง

3.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและการรายงานผลการปรับเปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้ง

.....

ครั้งที่ 6

เรื่อง : การศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
จากครอบครัว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาจากครอบครัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
2. เพื่อช่วยให้สมาชิกครอบครัวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการแสดงออกของตนเอง ได้สัมผัสกับความรู้สึกและอารมณ์ที่ตนแสดงออก ตลอดจนรับรู้ความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่น
3. เพื่อให้สมาชิกครอบครัวร่วมมือกัน ในการช่วยเหลือให้นักเรียนพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการ

การให้คำปรึกษาในครั้งนี้ผู้ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษากับนักเรียนและสมาชิกครอบครัว โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

1.1 ผู้ให้คำปรึกษาสนทนากับนักเรียนในเรื่องทั่ว ๆ ไปเพื่อสร้างบรรยากาศในการให้คำปรึกษา ให้สมาชิกเกิดความรู้สึกอบอุ่น ไว้วางใจ และยอมรับผู้ให้คำปรึกษา

1.2 ผู้ให้คำปรึกษาทบทวนเกี่ยวกับ ผลของการให้คำปรึกษาในครั้งที่ 4-5

2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคทั่วไปของการให้คำปรึกษาในการสัมภาษณ์สมาชิก ครอบครัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนใน 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา

2.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกครอบครัวเล่าและแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักเรียนกับสมาชิกครอบครัวที่เกิดขึ้นจริงในครอบครัว และวิธีการเผชิญความขัดแย้งที่นักเรียนใช้ โดยสื่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และ ความต้องการของตนเองให้สมาชิกครอบครัวคนอื่น ๆ ได้รับรู้ด้วยภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง

2.3 ผู้ให้คำปรึกษานำสมาชิกครอบครัวอภิปรายถึง บทบาทของสมาชิกแต่ละคนว่า ใครพูดกับใคร ใครทำอะไร ใครพูดอย่างไร ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงออกเหมาะสมหรือไม่ แต่ละคนมีความรู้สึกอย่างไร และ ร่วมกันหาแนวทางในการแสดงออกให้เหมาะสม

2.4 ผู้ให้คำปรึกษาให้ครอบครัวฝึกให้สมาชิกเปลี่ยนมุมมองใหม่เกี่ยวกับสภาพการณ์ หรือพฤติกรรมของกันและกันที่สมาชิกรับรู้ในทิศทางที่เป็นบวกมากขึ้น และฝึกวิธีการสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัวโดยใช้ สรรพนาม “ฉัน” โดยผู้ให้คำปรึกษากำหนดสถานการณ์ต่างๆ ให้

2.5 ผู้ให้คำปรึกษา ให้ครอบครัวแสดงบทบาทตามสถานการณ์เดิมที่เป็นปัญหาในครอบครัวแต่มีการปรับเปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งที่เหมาะสมขึ้น โดยสื่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และ ความต้องการของตนเองให้สมาชิกครอบครัวคนอื่น ๆ ได้รับรู้ด้วยภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง ที่เหมาะสมและสร้างสรรค์สำหรับครอบครัว

2.6 ผู้ให้คำปรึกษา ให้สมาชิกครอบครัวร่วมกันอภิปรายถึงความรู้สึกในการแสดงบทบาทใหม่ตามสถานการณ์ที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสาร และมีการปรับเปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งให้เหมาะสมขึ้นแล้ว

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกครอบครัวสรุปผลของการให้คำปรึกษาและประโยชน์ที่ได้รับตลอดทั้งการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว

3.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติมและให้กำลังใจกับสมาชิกครอบครัวในความตั้งใจและ

ร่วมมือกันในการช่วยเหลือนักเรียนให้มีการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่เหมาะสมตลอดจน นัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตจากการที่สมาชิกครอบครัวให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตจากการแสดงออกของนักเรียนและสมาชิกครอบครัวที่มีต่อปัญหา ความคิด และความรู้สึกของนักเรียน และครอบครัว
3. ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

.....

ครั้งที่ 7-8

เรื่อง : การเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน ด้านการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง การประนีประนอม การยินยอม และการเจรจาต่อรอง โดยการให้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นรายบุคคล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเลือกใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว

วิธีดำเนินการ

การให้คำปรึกษาในครั้งนี้ผู้ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

1.1 ผู้ให้คำปรึกษาพูดคุยกับนักเรียนในเรื่องทั่ว ๆ ไปเพื่อสร้างบรรยากาศในการให้คำปรึกษา ให้สมาชิกเกิดความรู้สึกอบอุ่น ไว้วางใจ และยอมรับผู้ให้คำปรึกษา

1.2 ผู้ให้คำปรึกษาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัว ตลอดจนวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงวันนี้

2. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา

2.1 ผู้ให้คำปรึกษารอบครัว ใช้เทคนิคทั่วไป เพื่อให้นักเรียนเล่าเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างนักเรียนกับสมาชิกครอบครัวที่เกิดขึ้นครั้งสุดท้าย ก่อนที่จะมาพบผู้ให้คำปรึกษาครั้งนี้ และวิธีการเผชิญความขัดแย้งที่นักเรียนใช้ ร่วมกันอภิปรายถึงความเหมาะสมของวิธีการที่นักเรียนใช้

2.2 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคทั่วไปของการให้คำปรึกษา และ เทคนิคการแสดงบทบาท และเทคนิคการเปลี่ยนมุมมอง โดยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติของแต่ละบุคคลที่ขัดแย้งกับนักเรียนตามสถานการณ์ที่นักเรียนเล่าโดยใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งที่เหมาะสม ทั้งด้านการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง การประนีประนอม การยินยอม และการเจรจาต่อรอง แล้วให้นักเรียนบอกความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่นักเรียนแสดงบทบาทนั้น และประเมินพฤติกรรมของตนเอง

2.3 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับผลของการใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งโดยการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง การประนีประนอม การยินยอม และ การเจรจาต่อรองของนักเรียนว่าเหมาะสมมากน้อยเพียงใดและจะเลือกใช้อย่างไรจึงจะเหมาะสม

2.4 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนฝึกวิธีการสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัวโดยใช้สรรพนาม “ฉัน” ในการเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวตามเหตุการณ์ที่นักเรียนเล่า และ ตามสถานการณ์ที่ผู้ให้คำปรึกษาสร้างขึ้น

3.ขั้นสรุป

3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสรุปสาระที่ได้จากการให้คำปรึกษา ตลอดจนแนวทางที่จะพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนด้านการใช้อำนาจ การหลีกเลี่ยง การประนีประนอม การยินยอม และ การเจรจาต่อรอง

3.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและการแสดงความรู้สึกต่อครอบครัว

.....

ครั้งที่ 9

เรื่อง : การศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
จากครอบครัว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาจากครอบครัว เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน
2. เพื่อช่วยให้สมาชิกครอบครัวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการแสดงออกของตนเอง ได้สัมผัสกับความรู้สึกและอารมณ์ที่ตนแสดงออก ตลอดจนรับรู้ความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่น
3. เพื่อให้สมาชิกครอบครัวร่วมมือกัน ในการช่วยเหลือให้นักเรียนพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการ

การให้คำปรึกษาในครั้งนี้ผู้ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษากับนักเรียนและสมาชิกครอบครัว โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

1.1 ผู้ให้คำปรึกษาสนทนากับนักเรียนในเรื่องทั่ว ๆ ไป เพื่อสร้างบรรยากาศในการให้คำปรึกษา ให้สมาชิกเกิดความรู้สึกอบอุ่น ใจกว้าง และยอมรับผู้ให้คำปรึกษา

1.2 ผู้ให้คำปรึกษาทบทวนเกี่ยวกับ ผลของการให้คำปรึกษาในครั้งที่ 7 – 8

2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคทั่วไปของการให้คำปรึกษา ในการสัมภาษณ์สมาชิกครอบครัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนในสัปดาห์ที่ผ่านมา

2.2 ผู้ให้คำปรึกษา ให้สมาชิกครอบครัวเล่าและแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักเรียนกับสมาชิกครอบครัวที่เกิดขึ้นจริงในครอบครัว และวิธีการเผชิญความขัดแย้งที่นักเรียนใช้ โดยสื่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และ ความต้องการของตนเองให้สมาชิกครอบครัวคนอื่น ๆ ได้รับรู้ด้วยภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง

2.3 ผู้ให้คำปรึกษา นำสมาชิกครอบครัวอภิปรายถึง บทบาทของสมาชิกแต่ละคนว่าใครพูดกับใคร ใครทำอะไร ใครพูดอย่างไร ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงออกเหมาะสมหรือไม่ แต่ละคนมีความรู้สึกอย่างไร และ ร่วมกันหาแนวทางในการแสดงออกให้เหมาะสม

2.4 ผู้ให้คำปรึกษา ให้ครอบครัวฝึกให้สมาชิก เปลี่ยนมุมมองใหม่เกี่ยวกับสภาพการณ์หรือพฤติกรรมของกันและกันที่สมาชิกรับรู้ในทิศทางที่เป็นบวกมากขึ้น และฝึกวิธีการสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัวโดยใช้สรรพนาม “ฉัน” โดยผู้ให้คำปรึกษากำหนดสถานการณ์ต่างๆ ให้

2.5 ผู้ให้คำปรึกษา ให้ครอบครัวแสดงบทบาทตามสถานการณ์เดิมที่เป็นปัญหาใน

ครอบครัวแต่มีการปรับเปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งที่เหมาะสมขึ้น โดยสื่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และ ความต้องการของตนเองให้สมาชิกครอบครัวคนอื่นๆ ได้รับรู้ด้วยภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง ที่เหมาะสมและสร้างสรรค์สำหรับครอบครัว

2.6 ผู้ให้คำปรึกษา ให้สมาชิกครอบครัวร่วมกันอภิปรายถึงความรู้สึกในการแสดง บทบาทใหม่ตามสถานการณ์ที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสาร และมีการปรับเปลี่ยนวิธีเผชิญความขัดแย้งให้เหมาะสมขึ้นแล้ว

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกครอบครัวสรุปผลของการให้คำปรึกษาและประโยชน์ที่ได้รับตลอดทั้งการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว

3.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติมและให้กำลังใจกับสมาชิกครอบครัวในความตั้งใจและร่วมมือกันในการช่วยเหลือนักเรียนให้มีการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวที่เหมาะสมตลอดจน นัดหมายวัน เวลา และ สถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตจากการที่สมาชิกครอบครัวให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตจากการแสดงออกของนักเรียน และสมาชิกครอบครัวที่มีต่อ ปัญหา ความคิด และความรู้สึกของนักเรียน และครอบครัว
3. ผู้ให้คำปรึกษาสังเกต ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

ครั้งที่ 10

เรื่อง : บังนิมิต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปผลของการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
2. เพื่อยุติการให้คำปรึกษา

วิธีดำเนินการ

การให้คำปรึกษาครอบครัวในครั้งนี้ ผู้ให้คำปรึกษาพบกับนักเรียนและครอบครัวโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

1.1 ผู้ให้คำปรึกษาพูดคุยกับนักเรียนและสมาชิกครอบครัว เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดี และเหมาะสมในการให้คำปรึกษา

1.2 ผู้ให้คำปรึกษาทบทวนเกี่ยวกับ การให้คำปรึกษา และ การพัฒนาวิธีการเผชิญ ความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนที่เริ่มมาตั้งแต่ครั้งแรกจนถึงครั้งนี้ ว่าได้สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและครอบครัว

2. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสมาชิกครอบครัวปรึกษา ให้สมาชิกครอบครัวแต่ละคน บอกถึงความรู้สึก ประสบการณ์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิธี เผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน

2.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนและสมาชิกครอบครัวช่วยกันสรุปเกี่ยวกับสาเหตุของ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวและการเลือกใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งที่เหมาะสมตลอด จนให้นักเรียนและครอบครัวได้แสดงบทบาทในการใช้วิธีเผชิญความขัดแย้งทั้ง 5 วิธี คือ การใช้ อำนาจ การหลีกเลี่ยง การประนีประนอม การยินยอม และการเจรจาต่อรอง

2.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเกี่ยวกับ การพัฒนาวิธีการเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกใน ครอบครัวของนักเรียนตลอดโครงการ และ สัมภาษณ์ถึงความรู้สึกของนักเรียนและสมาชิก ครอบครัวเกี่ยวกับการพัฒนาในตัวนักเรียน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการนำวิธีเผชิญความ ขัดแย้งที่เหมาะสมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนอภิปรายถึงเป้าหมายระยะยาวในการปฏิบัติ และร่วมมือกันหาแนวทางป้องกันแก้ไขที่จะไม่ให้ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวกลับคืนมาอีก ในอนาคต และให้นักเรียนตอบถามวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวอีกครั้งหนึ่ง

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้ให้คำปรึกษา สรุปผลการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้ง ในครอบครัวของนักเรียน และ ให้กำลังใจกับสมาชิกครอบครัว ในการร่วมมือกันเพื่อป้องกัน ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

3.2 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวยุติการให้คำปรึกษาครอบครัว และ เปิดโอกาสให้ครอบครัว กลับมาพบอีกเมื่อครอบครัวต้องการ

การประเมินผล

1. ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตจากการที่สมาชิกครอบครัวให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือใน การเข้าร่วมกิจกรรมและการแสดงความรู้สึกต่อการเข้าร่วมโครงการ

2. ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตจากการแสดงออกของนักเรียนและสมาชิกครอบครัวที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

3. ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

.....

ตาราง 6 เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
 โดยการใช้อำนาจ ก่อนและหลังการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญ
 ความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

คนที่	วิธีเผชิญความขัดแย้ง		ผลต่างของคะแนน วิธีเผชิญความขัดแย้ง โดยการใช้อำนาจ	อันดับ ของความ แตกต่าง	R ⁺	R ⁻
	โดยการใช้อำนาจ ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	10	3	+7	3	+3	
2	17	4	+13	4.5	+4.5	
3	16	3	+13	4.5	+4.5	
4	5	2	+3	2	+2	
5	3	1	+2	1	+1	
$\bar{X}$	10.20	2.60		รวม	15	0
SD	6.30	1.14				

$$T = 0''$$

ตาราง 7 เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
โดยการหลีกเลี่ยง ก่อนและหลังการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญ
ความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

คนที่	วิธีเผชิญความขัดแย้ง		ผลต่างของคะแนน วิธีเผชิญความขัดแย้ง โดยการหลีกเลี่ยง	อันดับ ของความ แตกต่าง	R ⁺	R ⁻
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	14	3	+11	3	+3	
2	2	1	+1	1	+1	
3	6	2	+4	2	+2	
4	15	3	+12	4	+4	
5	19	4	+15	5	+5	
$\bar{X}$	11.20	2.60		รวม	15	0
SD	6.97	1.14				

$$T = 0''$$

ตาราง 8 เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

โดยการยินยอม ก่อนและหลังการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้ง
กับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

คนที่	วิธีเผชิญความขัดแย้ง		ผลต่างของคะแนน วิธีเผชิญความขัดแย้ง โดยการยินยอม	อันดับ ของความ แตกต่าง	R ⁺	R ⁻
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	3	2	+1	1	+1	
2	6	1	+5	5	+5	
3	2	4	-2	3		-3
4	4	6	-2	3		-3
5	6	4	+2	3	+3	
$\bar{X}$	4.20	3.40		รวม	9	6
SD	1.79	1.95				

$$T = 6$$

ตาราง 9 เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
 โดยการประนีประนอม ก่อนและหลังการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญ
 ความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

คนที่	วิธีเผชิญความขัดแย้ง		ผลต่างของคะแนน วิธีเผชิญความขัดแย้ง โดยการประนีประนอม	อันดับ ของความ แตกต่าง	R ⁺	R ⁻
	โดยการประนีประนอม					
	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง				
1	12	3	+9	3	+3	
2	10	1	+9	3	+3	
3	10	1	+9	3	+3	
4	10	4	+6	1	+1	
5	11	0	+11	5	+5	
$\bar{X}$	10.60	1.80		รวม	15	0
SD	0.89	1.64				

$$T = 0''$$

ตาราง 10 เปรียบเทียบวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
 โดยการเจรจาต่อรอง ก่อนและหลังการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญ
 ความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน

คนที่	วิธีเผชิญความขัดแย้ง โดยการเจรจาต่อรอง		ผลต่างของคะแนน วิธีเผชิญความขัดแย้ง โดยการเจรจาต่อรอง	อันดับ ของความ แตกต่าง	R^+	R^-
	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง				
1	10	0	+10	4.5	+4.5	
2	14	4	+10	4.5	+4.5	
3	11	5	+6	1	+1	
4	9	2	+7	3	+3	
5	10	2	+8	2	+2	
$\bar{X}$	10.80	2.60		รวม	15	0
SD	1.92	1.95				

$$T = 0''$$

ตาราง 11 แสดงวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
ก่อนการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิก
ในครอบครัวของนักเรียน

วิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนวิธีต่าง ๆ ก่อนการให้คำปรึกษา ตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน					
คนที่	การใช้อำนาจ	การหลีกเลี่ยง	การยินยอม	การประนีประนอม	การเจรจาต่อรอง
1	10	14	3	3	0
2	17	2	6	1	4
3	16	6	2	1	5
4	5	15	4	4	2
5	3	19	6	0	2

ตาราง 12 แสดงวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียน
 หลังการให้คำปรึกษาตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งกับสมาชิก
 ในครอบครัวของนักเรียน

วิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียนวิธีต่าง ๆ หลังการให้คำปรึกษา ตามโครงการพัฒนาวิธีเผชิญความขัดแย้งในครอบครัวของนักเรียน					
คนที่	การใช้อำนาจ	การหลีกเลี่ยง	การยินยอม	การประนีประนอม	การเจรจาต่อรอง
1	3	3	2	12	10
2	4	1	1	10	14
3	3	2	4	10	11
4	2	3	6	10	9
5	1	4	4	11	10

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายวิทยา เกริกศุกุลวณิชย์
วันเดือนปีเกิด	28 ตุลาคม 2507
สถานที่เกิด	อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	120/61 ถนนบรมราชชนนี แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตริวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2526	มัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนพิมาย
พ.ศ. 2530	ค.บ. (เคมี) จากวิทยาลัยครูนครราชสีมา
พ.ศ. 2543	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร